

İSTANBUL TİCARET
ÜNİVERSİTESİ

T.C.

İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

MEDYA VE İLETİŞİM ANABİLİM DALI

MEDYA VE İLETİŞİM ÇALIŞMALARI YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Çevrim İçi Arkadaşlık Uygulamalarının İlişki Dinamiklerine Etkisi:

Dijital Benlik

Yüksek Lisans Tezi

Didem KARASU TAŞÇI

100043001

İstanbul, 2024

İSTANBUL TİCARET
ÜNİVERSİTESİ

T.C.

İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

MEDYA VE İLETİŞİM ANABİLİM DALI

MEDYA VE İLETİŞİM ÇALIŞMALARI YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Çevrim İçi Arkadaşlık Uygulamalarının İlişki Dinamiklerine Etkisi:

Dijital Benlik

Yüksek Lisans Tezi

Didem KARASU TAŞÇI

100043001

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Sena Aydın

İstanbul, 2024

ETİK BEYAN

Hazırlamış olduğum tez özgün bir çalışma olup YÖK ve İstanbul Ticaret Üniversitesi Lisansüstü Yönetmeliklerine uygun olarak hazırlanmıştır. Ayrıca, bu çalışmayı yaparken bilimsel etik kurallarına tamamiyle uyduğumu; yararlandığım tüm kaynakları gösterdiğimi ve hiçbir kaynaktan yaptığım ayrıntılı alıntı olmadığını beyan ederim. Bu tezin ihtiva ettiği tüm hususlar şahsi görüşüm olup İstanbul Ticaret Üniversitesi'nin resmi görüşünü yansıtmamaktadır.

Didem Karasu Taşçı

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmasında çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının bireylerin benlik sunumları ve ilişki dinamikleri üzerindeki etkileri incelenmiştir. Çevrim içi platformların, sanal ilişkilerin gerçek hayattaki ilişkilere olan etkisi bağlamında ortaya koyduğu farklılıklar ve dönüşümler araştırmanın odak noktası olmuştur.

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde, bilgi ve tecrübeleriyle katkı sağlayan tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Sena Aydın'a en içten teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, tez sürecinde maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen, her zaman yanımda olan sevgili eşime ve değerli aileme sonsuz teşekkür ederim.

ÖZET

Günümüzde dijital çağın etkisiyle, ilişki kurma biçimleri önemli bir dönüşüm geçirmiş, geleneksel ilişki dinamikleri yerini dijital platformlar aracılığıyla başlayan ve gerçek hayatta devam eden hibrit ilişkilere bırakmıştır. Bu süreçte, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının yaygınlaşması, bireylerin dijital benlik sunumları üzerinden kendilerini idealize ederek ilişkilerini başlatıp sürdürebildikleri yeni bir ilişki modelinin oluşmasına zemin hazırlamıştır. Bu çalışmada çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının bireylerin benlik sunumlarına ve ilişki dinamikleri üzerine etkisi incelenmiş; çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının yaygınlaşmasıyla birlikte, sanal ilişkilerin gerçek hayattaki ilişkilere etkisi bağlamında belirgin farklar bulunduğu ortaya konulmuştur. Araştırmada, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarından Bumble'ı aktif olarak kullanan ya da hayatının bir döneminde kullanmış olan 12 katılımcı ile yapılan yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiş olup bu verilerin analiz edilmesi sonucunda araştırmanın bulgularına ulaşılmıştır. İnsan ilişkilerindeki değişen dinamiklerin anlaşılabilir, dijital çağda sağlıklı ilişkilerin teşvik edilmesi için önemli bir kaynak olabilecek bu çalışmada; benlik sunumu kuramsal çerçevesinden Goffman'ın dramaturjik yaklaşımı, Cooley'in ayna benliği ve Mead'in genelleştirilmiş öteki teorileri ele alınmıştır. Çevrim içi platformların, insanların kendilerini idealize etme fırsatını sağladığı bir platform olarak; bireylerin kendilerini en iyi şekilde temsil etme eğiliminde oldukları, geleneksel flört dinamiklerinin yerini daha spontane ve bağlayıcı olmayan ilişkilerle değiştirdiği görülmüştür. Özellikle, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının, geniş bir partner havuzu sunarken, ilişkilerin yüzeyselleşmesine ve geçici olmasına neden olabildiği; potansiyel partnerlerle hızlı ve kolay bir şekilde tanışma fırsatı sunarken ayrılma gibi süreçleri de değiştirmekte ve hızlandırmakta olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çıkarımların ışığında, dijital iletişim ve ilişki kurma süreçlerinin karmaşıklığını anlamak ve bu alandaki pratik ve sosyal etkileri değerlendirmek için gelecekte daha fazla araştırma ve uygulama ile belirli alt konuların daha derinlemesine incelenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çevrim İçi Arkadaşlık Uygulamaları, İlişki Dinamikleri, Benlik Sunumu, Kimlik İnşası, Dijital Benlik

ABSTRACT

With the impact of the digital age, relationship-building methods have undergone significant transformation, with traditional relationship dynamics giving way to hybrid relationships that begin on digital platforms and continue in real life. This study examines the influence of online dating applications on individuals' self-presentation and relationship dynamics, revealing significant differences in how virtual relationships impact real-life interactions as online dating apps become more widespread. Semi-structured in-depth interviews were conducted with 12 participants who either actively use or have used the online dating app Bumble at some point in their lives, and the analysis of these data led to the study's findings. By understanding the changing dynamics of human relationships, this study aims to be a valuable resource for promoting healthy relationships in the digital age, drawing on theoretical frameworks of self-presentation, including Goffman's dramaturgical approach, Cooley's looking-glass self, and Mead's theory of the generalized other. Online platforms have been seen as providing opportunities for individuals to idealize themselves, allowing them to present themselves in the best possible light, and shifting traditional dating dynamics towards more spontaneous and non-committal relationships. Specifically, online dating apps, while offering a broad pool of potential partners, have been found to contribute to the superficiality and transience of relationships, altering and accelerating processes such as meeting and breaking up. In light of these findings, the study suggests that further research and practical applications are needed to explore specific subtopics in greater depth, to better understand the complexities of digital communication and relationship-building processes, and to evaluate their practical and social impacts.

Keywords: Online Dating Applications, Relationship Dynamics, Self-Presentation, Identity Construction, Digital Self

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN.....	iii
ÖNSÖZ	iv
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLO LİSTESİ.....	viii
KISALTMALAR.....	ix
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM: ÇEVİRİM İÇİ İLİŞKİLERİN SOSYAL VE TEORİK DİNAMİKLERİ.....	3
1.1. Benlik Sunumu ve Sosyal Kimlik.....	3
1.1.1. Benlik Sunumu Tartışmaları ve Çevrim İçi İlişkiler	3
1.1.1.1. Benlik Sunumu Tartışmaları.....	4
1.1.1.2. Benlik Sunumu Tartışmalarının Dijital Ortamdaki Yansımaları	6
1.1.2. Sosyal Kimlik Tartışmaları ve Tüketim Kültürü	7
1.1.2.1. Sosyal Kimlik Tartışmaları ve Çevrim İçi İlişkilere Etkileri.....	8
1.1.2.2. Kültür Endüstrisi ve Tüketim Toplumu Kavramları Bağlamında Kimlik	10
1.2. Dijital Kimlik ve İlişkiler Üzerindeki Etkileri	12
1.2.1. Dijital Kimlik Oluşturma	13
1.2.1.1. Dijital Kimliklerin Görsel ve İçeriksel Sunumu	14
1.2.1.2. Sosyal Medyanın Kimlik İnşası Üzerindeki Etkileri	15
1.2.2. Çevrim İçi İlişkilerin Dinamikleri	17

1.2.2.1. Geleneksel İlişkilerden Çevrim İçi İlişkilere Geçiş: Yeni Flört Anlayışları, İlişki Tanımlama Biçimlerinde Dönüşümler.....	17
1.2.2.2. Sanal Flörtlerde Yeni Kavramlar ve Jargon.....	20
İKİNCİ BÖLÜM: ÇEVİRİM İÇİ ARKADAŞLIK UYGULAMALARI VE TARİHSEL DEĞİŞİM.....	24
2.1 Çevrim İçi Arkadaşlık Platformları: Web 2.0'dan Bugüne	24
2.1.1. Web 2.0 ile Arkadaşlıkta Yeni Bir Boyut: Çevrim İçi Arkadaşlıkların Doğuşu	25
2.1.2. Çevrim İçi Arkadaşlıklar “Normal”leşiyor: Akıllı Telefonlarla Çevrim İçi Arkadaşlıkların Dönüşümü	27
2.1.2.1. Lider Uygulamalar: Tinder, Bumble ve Diğerleri	28
2.1.2.2. Uygulama Temelli İlişki Dinamikleri ve Kullanıcı Deneyimi	31
2.2. Çevrim İçi Arkadaşlık Uygulamalarında Benlik Sunumu	32
2.2.1. Dijital İmajın İnşası	33
2.2.1.1. Dijital Kimlik Oluşturma: Profil ve Sunum Stratejileri.....	35
2.2.2. İlişki Anlayışının Dijitalleşmesi: Hız, Seçenekler ve İnternet Kültürü	37
2.2.2.1. Hızlı İletişim ve İlişki Geliştirme	38
2.2.2.2. Geniş Seçeneklerin Sunulması ve İlişki Deneyimi.....	41
2.2.3. Aşkın Algoritmaları: Uygulamaların İşleyişi ve Eşleştirme Algoritmaları ..	42
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: ÇEVİRİM İÇİ ARKADAŞLIK UYGULAMALARININ İLİŞKİ DİNAMİKLERİNE ETKİSİ: DİJİTAL BENLİK	45
3.1. Metodoloji.....	45
3.1.1. Araştırmanın Konusu ve Amacı	45
3.1.2. Araştırmanın Önemi	46
3.1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	47
3.1.4. Araştırmanın Veri Toplama Metodu.....	48

3.1.5. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	49
3.1.6. Araştırmanın Varsayımları	51
3.2. Bulgular	52
3.2.1. Arayış Motivasyonları	53
3.2.1.1. Çevrim İçi Arkadaşlık Uygulamalarında Bulunma Sebepleri	53
3.2.1.2. Gerçek ve Sanal İlişkilerin Karşılaştırılması	56
3.2.1.3. Dijital Platformlarda Özgürlük Hissi	60
3.2.2. Dijital İmajlar.....	63
3.2.2.1. Dijital Hayatta Benlik Sunumu.....	64
3.2.2.2. Dijital ve Gerçek Kimlik Arasındaki İlişki.....	67
3.2.2.3. Dijital Kimlik ve Duygusal Tatmin	72
3.2.3. İlişki	75
3.2.3.1. İlişki Süreçlerinde Yaşanan Farklılıklar	76
3.2.3.2. Dijital İlişkilerde Güven	82
3.2.3.3. Dijital Platformlarla Değişen Tartışma ve Ayrılma Süreçleri	86
3.2.4. Sosyal Çevre Yansımaları.....	89
3.2.4.1. Sosyal Çevrenin Algıları ve Etkileri.....	90
3.2.4.2. Dijital İlişkilerin Sosyal Çevreye Tanıtımı	93
3.2.4.3. Sosyal Çevrenin Tepkileri ve İlişki Gelişimi.....	95
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	99
Kaynakça	103

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. 2023 indirme bazında dünya genelinde en popüler flört uygulamaları..... 30

Tablo 2. Örneklem özellikleri..... 50

KISALTMALAR

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

BAİ: Bilgisayar Aracılı İletişim

TDK: Türk Dil Kurumu

WWW: World Wide Web

GİRİŞ

Dijital çağda çevrim içi arkadaşlık uygulamaları, bireylerin sosyal etkileşim biçimlerini ve ilişki dinamiklerini köklü bir şekilde değiştirmiştir. Çevrim içi arkadaşlık uygulamaları, internet üzerinden insanlarla tanışmak, iletişim kurmak ve romantik ilişkiler geliştirmek için kullanılan dijital platformlardır. Bu uygulamalar, kullanıcılarına profiller oluşturma ve benliklerini sergileme fırsatı sunmaktadır. Bu bağlamda, benlik sunumu, bireylerin kendilerini başkalarına nasıl gösterdikleri ve nasıl algılandıkları üzerine odaklanan bir kavramdır. Araştırma, çevrim içi platformların dijital imaj oluşturma ve ilişki dinamikleri üzerindeki etkilerini değerlendirmeyi hedeflemektedir. Özellikle, bu uygulamaların bireylerin kendilerini nasıl sundukları, ilişkilerinin doğası ve bu süreçte hangi stratejileri benimsediklerini anlamak hedeflenmiştir. Çevrim içi arkadaşlık uygulamaları, bireylerin kendilerini idealize etme fırsatı sunarken, bu idealize edilmiş imajların gerçek ilişki dinamiklerini nasıl etkilediğini değerlendirmek bu çalışmanın amaçlarından birini oluşturmaktadır. Ayrıca, bu uygulamaların geleneksel flört dinamiklerini nasıl dönüştürdüğü ve bu dönüşümün sosyal ve kişisel düzeyde ne tür etkiler yarattığı da incelenmektedir.

Araştırma, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının benlik sunumu üzerindeki etkilerini ve bu uygulamaların ilişki dinamiklerini nasıl şekillendirdiğini belirlemeyi hedeflemektedir. Dijital ortamlar, kullanıcıların kendilerini çekici ve idealize edilmiş bir biçimde sunmalarına olanak tanırken, bu durum ilişkilerin yüzeysel ve geçici hale gelmesine yol açabilmektedir. Çalışma, bu uygulamaların bireylerin kendilerini nasıl sunduklarını, hangi stratejileri benimsediklerini ve ilişkilerin kalitesini nasıl etkilediklerini anlamayı amaçlamaktadır. Bu araştırmanın önemi, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının bireylerin sosyal etkileşimlerini ve ilişkilerini nasıl etkilediğine dair derinlemesine bir analiz sunarak, bu konuda yapılacak gelecekteki çalışmalara ışık tutmasıdır. Teknolojinin hızla gelişmesi ve dijital platformların yaygınlaşması, sosyal ilişkilerin dinamiklerini değiştirmiştir. Bu değişim, yeni ilişki biçimlerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur ve araştırma, bu yeni biçimlerin nasıl şekillendiğini anlamak için önemli veriler sunmaktadır.

Araştırma tüm çevrim içi arkadaşlık uygulamaları kullanıcılarına ulaşamayacağından, yalnızca Türkiye yaşayan Bumble uygulamasını kullanan 12 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir ve bu, sonuçların genellenebilirliğini sınırlayabilmektedir. Katılımcıların demografik çeşitliliği belirli bir ölçüde sağlanmış olsa da, bulguların tüm çevrim içi arkadaşlık uygulaması kullanıcılarına genellenebilirliğini etkileyebilmektedir. Ayrıca, derinlemesine görüşmelerin subjektif doğası, verilerin genel eğilimleri yansıtmamasını zorlaştırabilmektedir. Gelecekte yapılacak araştırmalarla, daha geniş örneklem ve çeşitli uygulamalar kullanılarak araştırma konusu desteklenmelidir.

Bu çalışma, dijital çağda ilişki kurma süreçlerinin karmaşıklığını anlamak ve bu süreçlerin sosyal bilimler literatürüne katkı sağlaması amacıyla yürütülmüştür. Tezin birinci bölümünde çevrim içi ilişkilerin sosyal ve teorik dinamikleri, ikinci bölümünde çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının tarihsel değişimi, üçüncü bölümünde ise araştırmadan elde edilen bulgular detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Araştırma konusu; arayış motivasyonları, dijital imajlar, ilişki dinamikleri ve sosyal çevre yansımaları şeklinde dört ana başlık altında incelenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM: ÇEVİRİM İÇİ İLİŞKİLERİN SOSYAL VE TEORİK DİNAMİKLERİ

1.1. Benlik Sunumu ve Sosyal Kimlik

Benlik sunumu, bireylerin kendilerini nasıl tanımladıklarını, diğerlerine nasıl gösterdiklerini ve kendilerini toplum içinde nasıl konumlandıklarını ifade eder. Çevrim içi ortamlarda, benlik sunumu özellikle çeşitli sosyal medya platformlarında ve arkadaşlık uygulamalarında önemli bir rol oynar. Kullanıcılar, çeşitli araçlar aracılığıyla kendilerini temsil etme ve ifade etme fırsatına sahiptirler, bu da onlara belirli bir imaj veya kimlik oluşturma konusunda geniş bir özgürlük sağlar. Bununla birlikte, benlik sunumu çoğu zaman idealize edilmiş veya özenle oluşturulmuş bir imajı içerebilir ve gerçek hayattaki kişisel deneyimlerden farklılık gösterebilir. Bu durum, çevrim içi kimliklerin gerçek yaşamdaki sosyal kimliklerden ayrılabilmesi ve sanal ortamlarda farklı bir "benlik" oluşturulabileceği gerçeğini ortaya koyar.

Sosyal kimlik ise bireyin kendisini hangi gruplara ait hissettiğini ve bu gruplarla ilişkilendirilme arzusunu ifade eder. Sosyal kimlik, bireyin kendini toplumda nerede gördüğünü ve hangi gruplarla özdeşleştiğini anlamak için önemlidir. Çevrim içi ortamlarda, sosyal kimlik genellikle çeşitli topluluklara katılma, belirli ilgi alanlarını paylaşma veya belirli değerleri benimseme yoluyla ifade edilir. Bu, kullanıcıların çevrim içi ortamlarda kendilerini tanımlama ve ilişkilendirme biçimlerini etkileyebilir. Ancak, bazı durumlarda, çevrim içi kimliklerin sosyal kimliklerle örtüşmediği veya gerçek hayattaki sosyal kimliklerle çeliştiği gözlemlenebilir. Bu da çevrim içi ortamların, bireylerin kendilerini ifade etme ve kimliklerini oluşturma sürecini karmaşıktırabileceğini gösterir.

1.1.1. Benlik Sunumu Tartışmaları ve Çevrim İçi İlişkiler

Benlik sunumu teorileri, toplumsal ilişkilerdeki iletişimsel bağlantıları inceleyen bir dizi teoridir ve bu teoriler, insanların kendilerini nasıl sunacaklarına ve başkalarının kendilerini nasıl algılayacaklarına dair farklı yaklaşımlar sunar.

Bireyin kişiliğinin ana unsuru olan ve bilişsel yapıdaki benlik kavramı Türk Dil Kurumu (TDK)'na göre “Bir kimsenin öz varlığı, kişiliği, onu kendisi yapan şey” olarak tanımlanmıştır (<https://sozluk.gov.tr/>). Günümüzde gelişen teknoloji ve postmodern tüketim toplumunun ortaya çıkmasıyla birlikte benlik metalaşmış, birey kendini çeşitli imge ve simgelerle ifade etme yoluna gitmiştir. Toplumsal ilişkilerdeki sosyal kimlikler, iletişim biçimleri; kapitalizm ve kültür endüstrisinin de etkisiyle bireylerin kendilerini sunuş şekillerinde farklı yaklaşımların ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

1.1.1.1. Benlik Sunumu Tartışmaları

Benlik konusunda sosyoloji alanında uzun yıllardır çalışmalar yapılmış ve çeşitli kuramlar geliştirilmiştir. Bu kuramlar arasında Goffman'ın Benlik Sunumu Teorisi, Charles Horton Cooley'nin Ayna Benlik Kuramı, George Herbert Mead'ın Benlik Kuramı ve Carl Rogers'ın Benlik Kuramı yer almaktadır. Bu kuramların hepsi, bireylerin benliklerinin nasıl oluştuğunu ve nasıl korunduğunu açıklamaya çalışmaktadır.

Gündelik yaşamı bir tiyatro oyunu ile bağdaştıran ve bunları dramaturjik ilkeler ile açıklayan Goffman'a (2004) göre insanlar girdikleri ortamlarda çeşitli maskeler takarak farklı benlikler oluştururlar. Bu benlik oluşturma sürecinde hayat bir tiyatro, insanlar oyuncu ve sergiledikleri davranışlar performans olarak tanımlanmaktadır. Bu performansları diğer seyirciler önünde sergiledikleri bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde kullanılan ifadeler ise vitrini oluşturmaktadır. Vitrin, yaş ve cinsiyet gibi sabit unsurları içerebilirken; jest ve mimikler gibi performans gösterirken değişebilen geçici özellikleri de içerebilmektedir.

İnsanlar günlük hayatlarında çeşitli rollere girerler. Okulda, işte ya da evlerinde arkadaşlarına, patronuna veya ailesine karşı geliştirdiği davranışların her birinde farklı maskeler kullanırlar. Bireylerin tek başına kaldıkları ve maskelerini çıkardıklarında sergiledikleri doğal davranışlar sahne arkasında gerçekleşirken, performans sergiledikleri planlı hareketlerse sahne önünde gerçekleşir. Goffman'ın yaklaşımına göre dijital medyayı ele aldığımızda bu platformlarda bireylerin beğenilme içgüdüleri ile en iyi yönlerini yansıttığı, onaylanma isteği güttüğü paylaşımların yapıldığı sahne önü ele alınmaktadır (Bakıroğlu, 2013).

Maddi ihtiyaçları değil, göstergeleri tükettiğimiz günümüz tüketim toplumunda göstergelerin gösterdiği ya da iletilerin içerikleri önemli değildir, medya bize göstergeleri yalnızca gösterge olarak tkettirir (Baudrillard, Tüketim Toplumunu, 1997, s. 27). İlişkilerin önemli bir kısmı artık çevrim içi uygulamalar üzerinden gerçekleşmektedir ve bu platformlarda rastladığımız göstergeler algılarımızı büyük ölçüde değişime uğratmaktadır. Güzellik algıları değişen ve başkaları tarafından beğenilme arzusu duyan bireyler dijital mecralarda en güzel oldukları fotoğrafı paylaşma isteği duymaktadırlar. Kimi zaman bu istek uğruna bambaşka kimliklere bürünen bireyler Goffman'ın (2004, s. 56) ifadesiyle “idealize edilen performanslarını sergilemektedirler”.

Charles Horton Cooley'in kuramına göre de bireyin benliğini gerçekleştirme süreci “the looking glass self/ ayna benlik” kavramı ile açıklanmıştır. Cooley kendimizi nasıl hissedeeğimiz konusunda diğer insanların düşüncelerinin etkili olduğunu savunmuş ve bu davranışların bebeklikten itibaren ebeveynler aracılığıyla oluştunu belirtmiştir.

Toplumsal benlik üretme süreçleri diğer bireyler tarafından onaylanma ve onları etkilemek amacıyla; başkalarının kendini nasıl gördüğü fikriyle oluşturulur. Ayna benlik kavramının üç ana unsuru vardır; birincisi başkalarına nasıl göründüğümüz fikri, ikincisi başkalarının grnmmze karşı yargısının fikri ve üçüncüsü bu değerlendirme fikirlerinden ortaya çıkan gurur ya da küçük düşme duygularıdır (Rousseau, 2002, s. 4)

Yüz yüze ilişkilerle oluşan ayna benlikte aile içerisinde ocuk önce kendi dışındaki bireylerin farkına varıp kendini kabul ettirme ve destek görme yoluna giderek benliğini içinde bulunduğu grupla tanımlar. Cooley, birincil gruplara aile dışında yaşı, akran, komşu gibi grupları da katarak toplumsallaşmanın yaşandığı aile dışındaki kurumlara da vurgu yapmıştır (Cooley, 1922, s. 168-210).

George Herbert Mead ise sembolik etkileşimci yaklaşımla benlik teorisini, bireyin tüm sosyal deneyim süreci ve bu sürece dahil olan diğer bireylerle olan ilişkilerinin bir sonucu olarak açıklar (Mead, 2017, s. 165). Rol oynamanın, empati kurmanın ve toplumsal bağlamda anlam ifade etmenin önemine vurgu yapar. Birey, diğer bireylerin bakış açılarını taklit ederken, bu süreç içinde kendisini değerlendirir ve benliğini oluşturur.

Mead benliği ele alırken “genelleştirilmiş öteki” kavramından bahseder ve bu kavramı, tüm topluluğun tavrı; “Bireye benlik bütünlüğünü veren toplumsal grup” olarak açıklar (Mead, 2017, s. 181). Dolayısıyla bir benliğe sahip olmanın iki yönü vardır: “ben” (bireyin ötekilere dolaysız tepkisi) ve “beni” (genelleştirilmiş ötekinin benimsenmesi); bunlar topluluğun bir parçası olmayı ve topluma özgü davranışlarca yön verilmeyi gerektirir (Ritzer, 2012, s. 223-225).

Diğer bir benlik sunumu teorisi ise Carl Rogers’in kişinin seçimlerinden, özgür iradesinden ve sorumluluklarından oluşan hümanist yaklaşımıdır. Kişiyi en iyi tanıyanın kendisi olduğu, neye üzüldüğünü hangi problemin daha önemli olduğunu ve ne yapmak istediğini kendinin bildiğine inanmıştır (Rogers, 1957). Her insanın kendini gerçekleştirme arzusu olduğunu; kişinin kendini gerçekleştirebilmesi ideal benliği ile benlik imajının birbiriyle olan uyumuna bağlı olduğunu savunmuştur (McLeod, 2023).

Rogers’a göre benliğin 3 ana unsuru vardır: ideal benlik, benlik saygısı ve benlik imajı. Benliğin alt kümesi olan ideal benliğin kişinin gerçekleştirmek istediği benlik olduğunu belirtmiştir (Feist & Feist, 2009). Değişken ve akışkan olan bu ideal benliği ile gerçek benliği arasında yaşanabilecek büyük farkın bireyde rahatsızlık yaratacağı ve kişinin gelişimini engelleyeceği görüşünü savunmuştur (Fadiman & Frager, 1998).

1.1.1.2. Benlik Sunumu Tartışmalarının Dijital Ortamdaki Yansımaları

Benlik sunumu, sosyal teorilerin ve psikolojik yaklaşımların birleşim noktasında önemli bir kavramdır. Web 2.0 teknolojileriyle birlikte dijital alanların sosyal bir mekâna evrilmesi, bireylerin internet üzerinde fotoğraf, video, blog gibi araçlarla kendilerini tanıtabilmelerine olanak tanımıştır. Bu durum, çevrim içi platformlardaki benlik sunumu üzerine yapılan çalışmaları önemli kılmış ve popülerleştirmiştir (Krämer & Winter, 2008). Goffman, Mead, Cooley ve Carl Rogers gibi düşünürlerin benlik sunumu tartışmaları da, dijital ortamın gelişimiyle birlikte yeni bir perspektife kavuşmuştur.

Bullingham ve Vasconcelos, Goffman'ın günlük yaşamı bir "tiyatro sahnesi"ne benzettiği konsepti üzerine odaklanarak, bireylerin "sahne önü" olarak tanımlanan sosyal ortamlarda istedikleri izlenimi oluşturmak için bir "performans" sergilediklerini, ancak bireylerin izleyiciler tarafından görülmeyen "sahne arkası"nda, yani kamusal gözlem olmadığında,

herhangi bir performansa ihtiyaç duymadıklarını belirtirler (Bullingham & Vasconcelos, 2013). Dijital ortam, bireylerin bu sahne performansını sanal platformlara taşımasına olanak tanır. Dolayısıyla günümüz insan ilişkileri düşünüldüğünde dijital ortamlar sahne önüne iyi birer örnektir. Sahne arkası olarak tanımlanan alan ise gizlenerek dijital ortamlarda sahte bir benlik oluşturulmasına olanak sağlar. Bazı çalışmalara göre, dijital ortamlarda fotoğraf paylaşan kullanıcıların, kendilerini çevrimdışı hallerinden daha kusursuz bir biçimde ifade etmeyi amaçladıklarını ve bu hedef doğrultusunda görsel işaretleri stratejik bir biçimde düzenlediklerini göstermektedir (Ellison, Heino, & Gibbs, 2006).

George Herbert Mead'in sembolik etkileşim teorisi, bireyin kendisini diğerleriyle etkileşim halindeyken nasıl konumlandığını vurgular. Dijital ortam, bireylerin bu simgesel etkileşimleri çevrim içi kimlikler aracılığıyla kurmasına ve yönetmesine olanak tanır. Mead'in "ötekiler" kavramı, dijital ortamda çevrim içi topluluklar ve ilişkiler bağlamında yeni anlamlar kazanır.

Cooley'in "ayna benlik" kavramı, bireyin başkalarının geri bildirimleri aracılığıyla nasıl bir benlik algısı oluşturduğunu açıklar. Dijital ortamda, bu geri bildirimler sosyal medya üzerinden gelen beğeniler, yorumlar ve paylaşımlar şeklinde kendini gösterir. Bireyler, çevrim içi etkileşimler aracılığıyla diğerlerinden gelen geri bildirimlere dayanarak dijital benliklerini şekillendirirler.

Carl Rogers'ın kişi merkezli terapisi ise, bireyin gerçek benliği ile idealleştirdiği benlik arasındaki uyumsuzlukların psikolojik sorunlara neden olabileceğini belirtir. Dijital ortamda, bireylerin çevrim içi kimlikleri ile gerçek hayattaki benlik algıları arasında benzer bir uyumsuzluk olabilir. Bu durum, çevrim içi platformlardaki benlik sunumuyla gerçek yaşam arasındaki dengeyi anlamaya çalışan birçok bireyi etkiler. Bu teoriler, dijital ortamın bireylerin benlik sunumu üzerindeki etkilerini anlamamıza ışık tutar.

1.1.2. Sosyal Kimlik Tartışmaları ve Tüketim Kültürü

Bireyin hayatta kalma ve aidiyet ihtiyacını karşılamanın en pratik yolu, herhangi bir toplumsal gruba bağlılık duymaktır. Sosyal kimlik, bu psikolojik ihtiyacın tatmin

edilmesini içeren bir kavram olup, bireyin kendi benliğini anlamlandırmasında önemli bir rol oynar (Hogg & Vaughan, 2014, s. 141).

Bilgisayar aracılı iletişim (BAİ) (Computer Mediated Communication - CMC) ile internetin ve sosyal medyanın yaygın kullanımı, bireylerin kendilerini çevrim içi platformlarda nasıl ifade ettikleri ve diğer insanlarla nasıl etkileşimde bulundukları konularını derinlemesine etkilemiştir. BAİ, çeşitli disiplinlerde ele alınmaktadır. Sosyal psikolojide, bu kavram, kişiler arası ve gruplar arası iletişimin nasıl şekillendiği ve hangi etkileri yarattığı açısından araştırılmaktadır.

1.1.2.1. Sosyal Kimlik Tartışmaları ve Çevrim İçi İlişkilere Etkileri

Sosyal kimlik tartışmaları ve çevrim içi ilişkiler, teknolojinin evrimiyle birlikte giderek karmaşık hale gelmiş ve psikoloji, iletişim ve sosyoloji gibi alanlarda derinlemesine incelenen önemli konular haline gelmiştir. Bu bağlamda, çevrim içi dünyadaki benlik sunumu ve ilişki dinamikleri, günümüzdeki dijital toplumun sosyal ve kültürel gelişimini anlamak adına dikkate değer konulardır.

Tajfel ve Turner tarafından 1970 ve 1980'lerde yapılan çalışmalar, sosyal kimlik kuramının temellerini oluşturmuş Sherif'in "Gerçekçi Çatışma" kuramı bağlantısıyla kapsamı gelişmiştir (Tajfel, Billig, Bundy, & Flament, 1971). Tajfel ve Turner'ın perspektifi, gruplar arasındaki ilişkilerin sadece işlevsel bir düzeyde olmadığını, aynı zamanda ilişkide yer alan bireylerin algıları ve kimliklerinin de bu ilişkiyi etkilediğini, teorinin birey-toplum ilişkisini açıklamaya yönelik olduğunu savunmaktadır (Sözen, 1991). Sosyal kimlik ve kişisel kimlik kavramlarının farkını vurgulamak önemlidir. Kişisel kimlik, genel davranış eğilimleri, yetenekler ve beğeniler gibi kişisel özelliklere odaklanırken, sosyal kimlik, belirli gruplara özgü nitelikler ve tutumlarla değerlendirilir.

Brewer, sosyal kimliğin karmaşıklığını dört önemli terimle anlatmaya çalışır: "kişi temelli sosyal kimlik," "ilişkisel sosyal kimlik," "grup temelli sosyal kimlik" ve "kolektif kimlik." Kişi temelli sosyal kimlik, bireyin kişisel deneyimlerinden türetilir ve sosyal grup üyeliğinin bireyin beklentilerini, inançlarını ve psikolojik özelliklerini paylaşma sürecinde nasıl etkilediğini ima eder. İlişkisel sosyal kimlik, toplumsal etkileşim

sürecinde bireyin kendini tanımlamasını içerir. Grup temelli sosyal kimlik, bireyin benliğinin toplumsal alandaki bir sosyal birimle bütünleşik yönüne vurgu yapar. İlişkisel sosyal kimlikten farklı olarak, grup temelli sosyal kimlik, kişiler arası etkileşim yoluyla değil, grupların ortak bağları sonucunda oluşur. Bu, kolektif bir buluşmayı gösterir. Kolektif sosyal kimlik ise, deneyimleri ve ortak çıkarları barındıran; grubun temsil ettiği değerleri ve hedeflerini çağrıştırır (Brewer, 2001).

Toplumsal yaşamın farklı alanlarını anlamak için kullanılan Alan Kuramı ise Pierre Bourdieu tarafından geliştirilmiş olup sosyal alanın belirli bir bağlamda birbirine bağlı aktörler, kurumlar ve pratiklerden oluşan bir yapı olduğunu savunur. Bu sosyal alan içindeki aktörler, kendi aralarındaki ilişkilerde ve etkileşimlerde yer alarak belirli bir toplumsal kimlik geliştirirler. Bu kimlik, bireyin bu sosyal alandaki konumunu ve ilişkilerini yansıtır. Bourdieu'ye göre (1986), değişen sosyal ağlar, ilişkiler, bireyler arası oluşumlar sosyal sermayeyi oluşturur. Bireyler, ekonomik, sosyal, kültürel ve sembolik sermayeleri kullanarak ilişki ağları kurar. Sosyal sermayenin genişliği, içerdiği sermaye türleri ve bu ağa bağlı diğer kişilerin sermaye hacmine bağlıdır.

Küreselleşen dünya ve gelişen iletişim araçları, simülasyon evreni şeklinde isimlendirilen dijital alanın hipergerçekliğinin oluşturulmasında kilit bir rol oynadığını savunan Baudrillard, medyanın gerçek ile sahte arasındaki ayrımı birleştirerek içerik ürettiğini ifade eder; bu durumda anlamın ve iletişimin hipergerçekleştiğini vurgular (Baudrillard, 2014, s. 114). İletişim araçları, "hakiki" olanı kaybederek biçimden, anlamdan uzak bir kitle oluşturma eğilimindedir (2014, s. 117). Baudrillard'ın vurguladığı gibi, medya üzerinden iletişim kurma ve ilişki kurma süreçleri, artan şekilde "şeyleşmiş" bir karakter kazanır, bu da çevrim içi ilişkilerin gerçeklikten giderek daha fazla uzaklaşmasına neden olabilir. Bu bağlamda, çevrim içi ilişkiler, Baudrillard'ın simülasyon kuramı çerçevesinde, katılımcıların sanal kimliklerinin gerçek dünyadaki benlikleriyle giderek daha karmaşık bir ilişki içinde olduğu bir sahne olarak değerlendirilebilir.

Çevrim içi ilişkiler, günümüzde kültür endüstrisinin hızla ürettiği sanal içeriklerin ve tüketim toplumunun etkisi altında gelişmektedir. Bu ortamlar, katılımcıların kendilerini simüle etmelerine ve dijital ortamlarda özdeşleşmelerine olanak tanır. İnternet ve diğer dijital platformlar, kullanıcıların sanal kimliklerini oluşturmalarını sağlayarak, farklı

roller üstlenmelerine ve kendilerini çeşitli yönlerden ifade etmelerine imkan verir. Kültür endüstrisinin sunumlarıyla şekillenen çevrim içi ortamlar, tüketim kültürünün etkileriyle birleşir ve Baudrillard'ın belirttiği gibi, gerçeklik ile simülasyonun iç içe geçtiği bir ortam yaratır. Bu durum, çevrim içi ilişkilerin karmaşık ve çok boyutlu bir yapıya sahip olduğunu ve katılımcıların sanal dünyada farklı kimlikler ve ilişkiler kurma becerilerini geliştirdiğini göstermektedir.

1.1.2.2. Kültür Endüstrisi ve Tüketim Toplumu Kavramları Bağlamında Kimlik

Çevrim içi ilişkiler, kültür endüstrisi tarafından şekillendirilen idealleri ve tüketim kültürünün dayattığı normları yansıtarak, bireylerin sanal dünyada birer tüketiciden öte simülasyonlar haline gelmelerine neden olabilir.

Frankfurt Okulu kökenli iki Alman düşünür olan Theodor Adorno ve Max Horkheimer, 1947 yılında yayımlanan "Dialectic of Enlightenment" (Aydınlanmanın Diyalektiği) adlı çalışmalarında, kitle kültürü ve popüler kültürden farklı olarak kültür endüstrisi terimini ilk defa kullanarak, kültürün endüstriyel üretim sistemine dahil edilerek bir meta haline dönüşmesine eleştirel bir bakış sunmuşlardır. Adorno ve Horkheimer, eserlerinde temel olarak kültürün endüstriyel üretim sürecine entegre edilmesinin, kültürün yozlaşmasına ve içeriğin değer kaybetmesine yol açtığına vurgu yaparak, bu duruma karşı çıkmışlardır. Kitle kültürü ve popüler kültürden ayrılan kültür endüstrisi, Adorno ve Horkheimer'e göre, endüstriyel süreçlerin etkisi altında özgünlüğünü yitiren bir kültür anlayışını ifade etmektedir (Horkheimer & Adorno, 1995). Adorno ve Horkheimer (1995), özellikle kültür endüstrisi terimini kullanarak kitle kültürü yerine odaklanır. Bu tercih, kültürün kitlelerden kendiliğinden ortaya çıkan bir olgu olarak değil, bilinçli bir şekilde tüketicilere dayatılan bir yapı olarak algılanmasını vurgular. Kültür endüstrisi, sadece kitle kültüründen farklı olmakla kalmaz, aynı zamanda kasıtlı bir şekilde tüketicileri belirli normlara uydurmayı amaçlar. Kültür endüstrisinde, kitleler "birincil değil ikincil rol" üstlenmekte ve tüketiciler temelde "özne değil nesne" konumundadır (Adorno & Rabinbach, 1975, s. 12-13). Geleneksel anlamda kültür endüstrisinin eleştirdiği özgünlük kaybı, çevrim içi platformlarda içerik üretimi, paylaşımı ve tüketimi üzerinden farklı bir boyut kazanmıştır.

Çevrim içi ilişkiler, kültür endüstrisinin etkisi altında özellikle içerik üretiminde ve paylaşımında belirgin hale gelmiştir. Çevrim içi platformlarda, bireyler kendi yaşantılarını birer marka haline getirerek bunu tüketen bir kitle oluştururlar. Ayrıca, çevrim içi ilişkilerde kültür endüstrisinin etkisi, popüler kültürün hızla yayılmasını ve benzer yaşam tarzı, beklenti ve tercihlere sahip kullanıcı gruplarının oluşmasını destekler. Kullanıcılar, çevrim içi platformlarda kültür endüstrisinin belirlediği normlara uygun bir benlik sunumu yaparak, sosyal kabul ve etkileşim arayışlarını sürdürürler. Bu durum, çevrim içi ilişkilerde kimlik oluşturma süreçlerini etkileyerek, bireylerin kültür endüstrisinin belirlediği kalıplara uyum sağlamasına yol açar.

Zaman içinde tüketim eylemi, geçmişten günümüze tüm canlılar için temel bir gereksinim olmuştur. Ancak atalarımızın toplumunun, modern toplumun kuruluş aşamasının veya kapitalist/endüstriyel toplumun bir üreticiler toplumu olarak algılandığı gibi, günümüzde bizim toplumumuz da aynı derinlik, temel anlam ve bakış açısıyla bir "tüketim toplumu" olarak değerlendirilir (Bauman, Küreselleşme: Toplumsal Sonuçları, 1999, s. 84). Tüketim, sadece bir toplumsal davranış türü olmanın ötesinde, etkin bir rol oynar ve bir zorlama, ahlaki bir değer, hatta bir kurum olarak öne çıkar. Tüketim, bir sınıfın veya grubun bütünleşmesini sağlayarak toplumsal bir denetim işlevi üstlenir ve toplumsal değerler sistemini oluşturur. Tüketim toplumu veya başka bir ifadeyle tüketimin öğrenilmesi toplumu, toplumsal olarak tüketime alıştırılan bir toplum olarak tanımlanabilir. Üretim güçlerinin ortaya çıkması ve ekonomik sistemin verimlilik taşıyan bir biçimde tekelci bir şekilde yeniden yapılandırılmasına paralel olarak, yeni ve özgül bir toplumsallaşma tarzı ortaya çıkar (Baudrillard, 1997, s. 95).

Tüketim, özellikle imaj ve moda faktörleriyle modern dönemde küresel bir boyut kazanarak bütün toplumları homojen bir amaç doğrultusunda birleştirmiştir. Bu bağlamda kimlik olgusu, düşünsel bir boyuttan ziyade fiziksel bir görünüm modeline dönüşmüştür. Özenti kimlik oluşturma amacıyla bireyler arasındaki farklılıklar ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır. Bu farksızlaştırma çabasının aracı olarak tüketim faktörü devreye girmiştir. Tüketim, bireysel farklılaşmayı azaltmış; ne kadar çok tüketirseniz, o kadar imajınız artar ve moda trendlerine ne kadar uyarsanız, o kadar yenilikçi kabul edirsiniz algısına yönelmiştir. Moda ve imaj, günümüz tüketim kültürüyle birleşerek varoluşçu, yenilikçi ve modern semboller haline gelmiştir. Bu, bireylerin benzersizlik arayışında moda ve

imajın rolünü daha da güçlendirmiştir. Kültürel alışveriş ve bilgi akışı, farklı toplumların ve kimliklerin birbirine daha fazla benzemesine yol açmıştır. Bu durum, bireylerin kendilerini benzersiz olarak ifade etme çabalarını zorlaştırmış ve bireysel kimliklerin kaybolmasına yol açmıştır.

1.2. Dijital Kimlik ve İlişkiler Üzerindeki Etkileri

Dijital kimlik, bireylerin çevrim içi varlıklarını ve etkileşimlerini tanımlayan bir kavramdır. Bu, internet üzerindeki aktiviteler, dijital platformlardaki hesaplar, paylaşılan içerikler ve çeşitli dijital aygıtlar aracılığıyla oluşturulan verileri içerir. Dijital kimlik, kişinin çevrim içi etkileşimleri, tercihleri ve diğer dijital izlerini kapsar. Bu, sosyal medya platformlarındaki profil bilgilerinden, çevrim içi alışveriş geçmişine kadar geniş bir yelpazede bilgiyi içerebilir.

Dijital kimlik, bireylerin çevrim içi dünyada nasıl algılandığını, temsil edildiğini ve etkileşimde bulunduğunu belirleyen önemli bir faktördür. Sanal ortamlarda etkileşimde bulunan bireylerin dijital kimliklerinin etik sonuçlarına dair doğru bir analiz yapabilmesi ve eleştirel düşünce geliştirebilmesi önemlidir. Bu, bireylerin sosyal medyada oluşturdukları profillerin toplum nezdinde olumlu bir algıya sahip olmasını sağlamak ve diğer bireylerle etik bir iş birliği içinde olmaları için gereklidir (Özel & Sert, 2014, s. 303). İnternet, bireylerin biyolojik ve sosyal özelliklerinden, ses tonundan, cinsiyetinden ve sosyal statüsünden bağımsız olarak diğer kullanıcılarla iletişim kurma imkanı sunmuştur. Bireyler, istedikleri gibi profiller oluşturabilir ve kendileri hakkında belirli bilgileri paylaşma veya paylaşmama konusunda özgürdürler. Bu, çevrim içi ortamda yeni bir kimlik yaratma ve dijital alanlarda kendilerini özgürce ifade etme fırsatı sunar (Ellison N. B., 2007, s. 210).

Dijital kimlik oluşturma ve çevrim içi iletişimdeki anonimliğin, ilişkiler üzerinde karmaşık etkileri bulunmaktadır. İnternet sayesinde biyolojik ve sosyal özelliklerden bağımsız olarak iletişim kurma olanağı, insanların farklı kimliklerle tanınma ve ifade etme becerisini artırmıştır. Ancak bu durum, gerçeklik ile çevrim içi varlık arasında uyumsuzluk ve güven sorunlarına neden olabilmektedir. Dijital kimliklerin ilişkiler üzerindeki etkisi hem gerçeklikle uyumlu hem de zaman zaman gerilim yaratan bir denge üzerine kurulu kompleks bir dinamiktir.

1.2.1. Dijital Kimlik Oluşturma

İnternet, dijital kültürü canlı tutan bir alan olarak günümüzde kültürel ve kimlik açısından önemli bir tartışma konusu haline gelmiştir. İnternet ve çevrim içi uygulamalar, kullanıcıları belirli bir kültürel ereve ve kimlikle buluştururken aynı zamanda katılımcılara sosyal etkileşimde bulunabilecekleri, kendilerini yeniden tanımlayabilecekleri ve anlamlandırabilecekleri sanal mekanlar sunmaktadır. Örneğin evrim içi arkadaşlık uygulamaları, kullanıcıların kendilerine özgü profiller oluşturarak yeni bir kimlik statüsü kazanmalarına olanak tanırken, profilleri de aynı şekilde bireylerin kendilerine dijital kimlik oluşturmalarına aracılık etmektedir.

evrim içi platformlar, kullanıcıları kimlik oluşturma ve sunma konusunda teşvik eden önemli araçlardan biridir. Kullanıcılar, bu platformlarda sürekli olarak kendilerini ifade etmek için fotoğraf paylaşımları, beğeniler, takip edilen kişiler, ilgi alanları, yaşanılan evre ve keyif alınan aktiviteler üzerinden kimliklerini sergiler ve toplumsal bir görünürlük elde etmeye çalışırlar (zdemir Z. , 2015, s. 122). Giddens'a (1994, s. 26) göre, modernlik bireyin oluşumuna etki ederek toplum ile birey arasındaki ilişkiyi şekillendirmektedir. Diğer bir ifadeyle, bireyler modernlikle birlikte yansımalı bir proje haline gelmekte ve geniş bir perspektifle sosyal ilişkilerle bağlantılı olan kişisel yaşamın mahremiyeti değişime uğramaktadır.

Dijital dünya özellikle sosyal medya, bireylerin benlik sunumları için bir sahne görevi görmektedir. Bu platformlar, bireylerin mevcut, arzuladıkları veya yeniden oluşturdukları kimliklerini diğer kullanıcıları aktarmak için bir izleyici kitlesi haline gelmiştir. Sosyal medya ağlarının yazılımsal gelişmeleri, bireylere kişiselleştirilmiş bir benlik sunumu alanı sağlayarak, performansları aracılığıyla kimliklerini yeniden inşa etme olanağı sunmaktadır.

Bu bağlamda, çevrim içi platformlarda kullanıcılar, dijital sahnede dikkat çekmek ve kendi benzersiz kimliklerini ifade etmek amacıyla çeşitli stratejiler geliştirmektedirler. Bununla birlikte, bu platformlardaki etkileşimler ve bağlantılar, sanal ilişkilerin dinamiklerini sürekli olarak yeniden şekillendirerek, katılımcıların çevrim içi deneyimlerini etkilemektedir.

1.2.1.1. Dijital Kimliklerin Görsel ve İçeriksel Sunumu

Dijital kimliklerin görsel ve içeriksel sunumu, çevrim içi varlıklarını oluşturan bireylerin estetik tercihleri, kişisel tarzları ve paylaşılan içerikler aracılığıyla gerçekleşir. Kullanıcılar, profil fotoğrafından paylaşılan gönderilere kadar geniş bir yelpazedeki unsurları kullanarak dijital kimliklerini şekillendirir. Görsel ve içeriksel sunum, bireylerin çevrim içi dünyada benzersiz bir varlık oluşturmalarını ve izleyicilerle etkileşimde bulunmasını sağlar.

Kullanıcılar, "karşı cins"le iletişim kurma niyetinde olduklarında kendi cinsiyet kimliklerini vurgulama eğilimindedir; bu durum, iletişimin ve potansiyel ilişkilerin temelini oluşturabilir. Kadınlar ve erkekler, kendilerini en "çekici" şekilde sunma çabasında oldukları gibi, aynı zamanda kuracakları ilişkiler için diğer kimliklere dair ipuçları da verirler. Yapılan araştırmalar, medyadaki kadın ve erkek temsillerinin, çevrim içi platformlarda benlik sunumunu ve fotoğraf kullanım pratiklerini etkilediğini göstermektedir (Tanrıöver & Sunam, 2017, s. 17).

Şahin ve Güz'ün (2018) Instagram'da body hashtagi ile yapılan paylaşımları incelemesi ile güzel görünmek, beğeni toplamak ve takipçi sayılarını artırmak için bireylerin çaba gösterdikleri ve mükemmel görünme kaygısı güden bireylerin kendilerini nesneleştirdiği ve bir tatmin duygusu geliştirdiği sonucuna varılmıştır.

Toplumsal cinsiyetlere bağlı olarak kullanıcıların fotoğraf seçimlerinde gözlemlenen değişiklikler, Kim ve arkadaşlarının (2007, s. 147) belirttiği üzere kadınların, heteroseksüel senaryoya uygun bir şekilde cinsel nesneler olarak rol aldıklarını ve duygusal bağılıklarını erkekleri cezbetmek için bedenlerini kullanarak sağladıklarını ortaya koymaktadır. Bu tutumun, günümüzde sosyal medya ve çevrim içi arkadaşlık uygulamalarında da devam ettiği gözlemlenmektedir. Rose ve ekibi (2012) tarafından yapılan bir çalışmada ise ortaya konulan bulgulara göre, kadınların sosyal medya hesaplarında paylaştıkları fotoğrafların bağılılık ve çekicilik gösterdiği, erkeklerin fotoğraflarının ise bağımsızlık, aktiflik ve iktidar ifade ettiği saptanmıştır. Yenilikçi teknolojiler, sundukları özelliklerle kullanıcılara, izleyici ya da topluluk karşısında imajlarını vurgulama ve kendilerini ifade etme olanağı tanıyan bir yapı sunar. Bu sayede

internet üzerinde kullanıcılar, kimliklerini yeniden oluşturabilir veya şekillendirebilir (Uzun & Aydın, 2012, s. 264).

Amerika (ABD)'de Instagram uygulamasında genç kadınlarla yapılan ve selfie çekme alışkanlığını konu alan bir araştırmada paylaşılan selfie fotoğraflarına gelen yorumların bireylerin bir kısmını fazlasıyla etkilediği ve etkilenen bireylerin vücutlarından duyduğu memnuniyetsizliğinin ortaya çıkıp yeme bozukluğu hastalıklarının görülmesine sebep olduğu görülmüştür (Butkowski, Dixon, & Weeks, 2019). ABD'de yapılan araştırmada bireyleri derinden etkileyen bu durum kullanıcılarda güzellik kaygıları yaratmakta ve idealize edilen performansları göstermek için çeşitli çabalar göstermektedir.

Toplumsal cinsiyet normları, güzellik idealleri ve sosyal ilişki beklentileri, dijital kimliklerin oluşturulmasında etkili bir rol oynamaktadır. Kullanıcılar, çoğunlukla "çekici" ve "pozitif" bir imaj yaratma çabasıyla fotoğraf seçimleri ve içerik paylaşımları yapmaktadır.

Ancak, bu dijital kimlik oluşturma süreci bazen kullanıcıların gerçek yaşamlarındaki öz benlikleri ile dijital kimlikleri arasında bir uçurum yaratabilir. İnternet üzerindeki imaj odaklı topluluklar, bireyleri belirli kalıplara uymaya ve belli bir standartı takip etmeye yönlendirebilir. Bu durum, kullanıcıların sahte bir benlik oluşturma eğilimine girmelerine neden olabilir.

Sonuç olarak, dijital kimliklerin görsel ve içeriksel sunumu, teknolojinin sunduğu olanaklarla birlikte toplumsal normlar, beklentiler ve bireysel motivasyonlar arasında karmaşık bir etkileşimi ifade etmektedir. Bu süreç, hem bireylerin çevrim içi dünyada kendilerini ifade etme özgürlüğünü artırırken hem de güven ve gerçeklikle ilgili bazı zorlukları beraberinde getirebilir.

1.2.1.2. Sosyal Medyanın Kimlik İnşası Üzerindeki Etkileri

Günümüzde sosyal medya platformları, kullanıcılarına sadece iletişim kurma veya bilgi paylaşma imkanı sağlamakla kalmayıp aynı zamanda kimlik inşası ve sunumu açısından da önemli bir alan sunmaktadır. Sosyal medya üzerinden paylaşılan içerikler, bireylerin kendilerini ifade etme, toplumsal bağlantılar kurma ve özdeşleme ihtiyaçlarını

karşılamada etkili bir araç haline gelmiştir. Ancak, bu dijital kimlik inşa sürecinin beraberinde getirdiği zorluklar ve etkiler de kaçınılmaz bir hale gelmiştir. Bu bağlamda, sosyal medyanın kimlik üzerindeki etkilerini anlamak ve değerlendirmek, günümüz iletişim ve kültür dinamiklerini kavramak adına önem arz etmektedir.

Bireyler, sosyal medyada tercih ettikleri fotoğraf, video ve metinleri paylaşarak etkileşime geçmeyi ve diğer kullanıcıların muhtemel tepkilerini göz önünde bulundurarak kullanıcıların tepkilerinden çıkarımlar yapmakta ve kendilerine ait bilgileri düzenleyerek dijital kimliklerini oluşturmaktadırlar (Morva, 2016, s. 50-55).

Kapitalizmin dayattığı tüketim kültürü, bireyleri sürekli olarak yeni deneyimlere yönlendirmekte ve bu deneyimleri sosyal medya üzerinden paylaşma eğilimini artırmaktadır. Bu durum, insanların kendilerini ifade etme arzusunu dış dünyadan gelen olumlu tepkilerle ilişkilendirerek, sevilme, dışlanmamak ve toplum tarafından kabul görmek gibi durumlardan dolayı bireyler çevrim içi ortamlarda olumlu bir imaj çizme ihtiyacı hissederler. Bu ihtiyaç, bireyleri gerçek kimliklerinden farklı, genellikle daha idealize edilmiş bir dijital kimlik oluşturmaya yönlendirir.

Sosyal medya platformları, bireylerin kendilerini istedikleri gibi göstermelerine imkan tanır. Fotoğrafların düzenlenmesi, hayatın sadece olumlu yönlerinin paylaşılması ve olumlu bir imajın sürdürülmesi, sahte bir benlik oluşturma temelinin oluşturur. Bireyler, çevrim içi ortamda daha popüler, çekici ve başarılı bir imaj yaratma amacıyla gerçek kimliklerini gizleyebilir veya değiştirebilirler.

Postmodern toplumda, bireylerin kimlik oluşturma çabaları sıklıkla güven temelli bir motivasyona dayanır. Sosyal medyada paylaşılan içeriklerin beğenilmesi, takip edilmesi veya olumlu yorumlar alması, bireylerin kendilerini güvende hissetmelerine ve toplumsal bir değer kazanmalarına katkıda bulunur. Ancak, bu süreçte ortaya çıkan dijital maskeler, gerçek ilişkilerde güven sorunlarına neden olabilir. Bu bağlamda, bireylerin çevrim içi dünyada oluşturdıkları sahte benlikler, gerçek yaşamlarında derin ve anlamlı bağlantılar kurma becerilerini olumsuz etkileyebilir. Gerçek kimliklerini saklama veya değiştirme çabaları, bireylerin karşılıklı güvenin temelinin oluşturabilecekleri doğru ve samimi ilişkilere engel olabilir. Bu durum, dijital dünyada kazanılan güvenin, offline yaşamda zorluklar yaratma potansiyelini gösterir.

1.2.2. Çevrim İçi İlişkilerin Dinamikleri

İnternet, sosyal etkileşim biçimlerini ve iletişim dinamiklerini değiştirerek sanal eylemler aracılığıyla sosyal hareketlere yeni bir boyut kazandırmaktadır. İnternetin sahip olduğu etkileşim ortamı, sosyal bir anlam taşır ve nihayetinde bir sosyal durumu ortaya çıkarır (Derdiyok, 2014). Çeşitli hedeflere yönelik olarak oluşturulmuş olan sosyal paylaşım ve arkadaşlık siteleri, bireylerin elektronik platformlarda karşılıklı iletişim kurmalarını kolaylaştırarak yeni ilişki dinamiklerinin ortaya çıkmasına ve bu dinamiklerin toplumsal ilişkiler içinde kendilerine yer edinerek toplum tarafından kabul görmesine önemli bir katkıda bulunmuştur (Delibaş & Görkey, 2009, s. 357).

Çevrim içi ortam, bireylere yüz yüze iletişimde hissettikleri çekingenlikten uzaklaşma ve utangaçlıklarını daha rahat bir şekilde gizleme olanağı sunar. Hızlı iletişim imkanları, insanların yüz yüze etkileşime geçmeden önce zaman kaybını önlemelerine yardımcı olurken, sanal ortam bireylerin birbirini tanımaları için fırsatlar sunmaktadır. Bu bağlamda, çevrim içi platformlar, bireyin sadece istenilen yönlerini göstererek daha kontrollü bir iletişim ortamı oluşturmaya olanak tanır.

Bu çevrim içi tanışma ve iletişim süreci, sadece sanal ortamda sınırlı kalmayıp genellikle gerçek hayata da uzanmaktadır. İnsanlar, çevrim içi ortamda başlayan ilişkilerini zamanla gerçek hayata taşıyarak bu bağları güçlendirebilmektedir. Ancak, bu avantajlı özelliklerinin yanında çevrim içi ilişkiler bireylerin gerçek kendilerini tam olarak yansıtmama riski taşıdığından dolayı güvensizlik oluşturabilir. Bu durum, karşıdaki kişinin gerçek kimliğini doğru bir şekilde anlamasını zorlaştırabilir ve ilişkinin temelinde güven eksikliği yaratabilir. Bu noktada, geleneksel ilişkilerden çevrim içi ilişkilere geçiş sürecinde ilişki dinamikleriyle ilgili yeni kavramlar ortaya çıkmış olup ilerleyen başlıklarda, bu kavramlardan detaylıca bahsedilecektir.

1.2.2.1. Geleneksel İlişkilerden Çevrim İçi İlişkilere Geçiş: Yeni Flört Anlayışları, İlişki Tanımlama Biçimlerinde Dönüşümler

Parker'ın (2005, s. 44) belirttiğine göre, günümüzdeki flört anlayışının her zaman var olmadığını anlamak önemlidir. 1900'lerin başında "kur yapma" pratiğinin revaçta olduğu bir dönemden, 1940'ların ortalarına gelindiğinde ise "flört etme/çıkma" davranışının

yaygınlaştığına dair bir değişim yaşandı. Bu algıdaki değişiklik, toplumsal olaylar, kadın hareketinin güçlenmesi, kadınların eğitim ve iş yaşamına katılımının artması gibi faktörlere paralel olarak ortaya çıkmıştır.

Bu bağlamda Bogle (2015) da, Amerika'da partnerler arasındaki ikili ilişkilerin kurulumunu ziyaret dönemi, flört dönemi ve takılma dönemi olarak üçe ayırmaktadır. Belirsiz tanımı olan takılma dönemi, 1960'ların tarihine ve sosyoekonomik koşullarına bağlı olarak gelişmiş ve günümüzde hala devam etmektedir. Takılma terimi, cinsel ilişkilenemeyi içermekle birlikte, bu ilişkinin niteliği konusunda ortak bir anlaşma bulunmamaktadır. Bogle (2015), erkeklerin takılma durumunda seks yapmayı kastettiklerini belirtirken, cinsel olarak pasif olmanın erkekler için bir utanç kaynağı olduğunu ifade eder. Ancak kadınlar, fazla cinsel partner sayısı toplumsal olarak kabul edilebilir olmadığından, takılma terimini kullanırken dikkatli davranmaktadırlar.

Arkadaşlık uygulamaları, takılma kültürünün yaygın olduğu dönemde ortaya çıkarak bu kültürün devamında etkili olmuştur. Bireyler, partner arayışlarını genişletmek, yeni insanlarla tanışmak ve sosyal ağlarını güçlendirmek amacıyla geleneksel ortamların ötesinde yeni yöntemlere yönelmektedir. Barlar, dans mekanları, üniversiteler, iş ortamları ve hatta aile aracılığıyla tanışılan partnerler, bazı insanlar için yetersiz kaldığından, bu yeni tanışma pratiklerinin ve mekanlarının oluşturulması kaçınılmazdır.

Diğer insanlar üzerinde bir izlenim bırakma veya sosyal ortamlarda oluşturulan izlenimi belirleme isteği, insanın temel bir özelliği olarak kabul edilmekte ve bu özellik internet ortamında da değişmemektedir. Birey, kimlik deneyimleriyle gerçek hayatta denenmesi neredeyse imkânsız olan alternatif kimlikleri deneyerek istediği zaman ortadan kaybolma olasılığını da değerlendirebilmektedir (Özdemir N. G., 2006, s. 61-62).

Bauman'ın "Akışkan Aşk" adlı eserinde çevrim içi buluşmaların sağladığı en önemli avantajın, "anında, krizsiz, zarar ziyan hesabı yapmadan", "istek üzerine sonlandırma" ve yeni olasılıklara yelken açma seçeneği olduğunu vurgular. Geçmişteki gece kulüpleri ve bekar barlarının işlevini yerine getiren çevrim içi platformlar, sosyalleşme becerilerine sahip olmayı zorunlu kılmaz ve aynı zamanda gerçek yaşamdaki partnerlikle beraberinde gelen angajman, sorumluluk veya riskleri minimize etme avantajı sunar (Bauman, 2012, s. 97-98). Heino ve ekibi ise (2010, s. 429), çevrim içi buluşma sitelerini "pazar yeri"

metaforuyla tanımlar, bu sitelerin kullanıcılarının potansiyel romantik ilişkiler için alışveriş yaptığı ve başarılı bir romantik ilişki umuduyla kendilerini satışa çıkardığı devasa bir pazar yeri olarak betimler. Her iki açıklama da çevrim içi ilişkilerin, 'gerçek ilişkilere' kıyasla daha yüzeysel olduğuna dair eleştirel bir bakış açısına dayanmaktadır.

Günümüzde, ilişkilerin geleneksel sınırlarını aşarak çevrim içi ortamlara taşınması kaçınılmaz bir gerçek haline gelmiştir. Artık insanlar, ilişkilerini çevrim içi platformlarda başlatma ve bu ilişkileri gerçek hayata taşıma konusunda daha fazla seçeneğe sahiptir. İlişkiler, sanal dünyada başlayıp gerçek hayatla bütünleşebileceği gibi, tam tersi şekilde gerçek hayatta başlayıp çevrim içi ortamlarda da devam edebilmektedir.

Bu geçişin en belirgin etkilerinden biri, ilişki alışkanlıklarında gözlemlenen değişikliklerdir. Sanal flört, bireylerin tanışma ve iletişim kurma biçimini kökten değiştirmiştir. Kısa süreli ilişkilerin ön plana çıktığı "hookup" kültürü, geleneksel flört dinamiklerini yerini daha spontane ve bağlayıcı olmayan ilişkilerle değiştirmiştir.

Ancak, bu yeni dinamiklerle birlikte güvenlik konusu da önemli bir sorun haline gelmiştir. Sahte hesapların kolayca açılabilmesi ve insanları kandırma eylemleri, "catfishing" olarak adlandırılmaktadır. Catfishing, bir kişinin gerçek kimliğini gizleyerek başkalarını çevrim içi ortamlarda aldatma pratiğini ifade eder.

Çevrim içi ilişkilerin dinamikleri içinde, "stalk" kelimesi de sıkça kullanılan bir terim haline gelmiştir. Stalking, bir kişinin diğer bir kişinin çevrim içi profilini derinlemesine incelemesi ve onun hakkında ayrıntılı bilgiler edinmeye çalışması olarak tanımlanabilir. Sosyal medya platformlarında, kişiler arası etkileşim arttıkça, insanlar birbirlerinin profillerini daha yakından inceleme eğilimine girmektedir. Ancak, bu davranışın sınırları belirsizdir ve bazen rahatsız edici olabilir. Stalklama eğilimi, gizliliğin ve sınırların çevrim içi ortamlarda nasıl korunacağı konusunda yeni sorular ortaya çıkarmaktadır. İnsanlar arasındaki bu dijital gözetleme pratiği, çevrim içi ilişkilerde güveni sarsabilir ve kişisel alanın çevrim içi platformlarda nasıl korunacağı konusundaki endişeleri artırabilir. Bu nedenle, çevrim içi ilişkilerde "stalk" terimi, dijital etik ve sınırların nasıl çizileceği konusundaki karmaşıklığı ifade etmektedir.

Çevrim içi ilişki ortamında ortaya çıkan bir diğer önemli olgu ise "ghosting"dir. Ghosting, bir kişinin bir ilişkide sessizce ortadan kaybolması ve karşı tarafa herhangi bir açıklama yapmadan iletişimi kesmesidir. Görüldü atma olarak da adlandırılan bu eylem, ilişki dinamiklerinde belirsizlik ve iletişim eksikliği yaratmaktadır. Bu durum, günümüz jargonunda "görüldü atma" olarak ifade edilmekte ve çevrim içi ilişkilerdeki belirsizlikleri vurgulamaktadır. Bu yeni terimler, ilişkilerin çevrim içi platformlarda karşılaştığı zorlukları ve değişen dinamikleri yansıtmaktadır.

1.2.2.2. Sanal Flörtlerde Yeni Kavramlar ve Jargon

Hookup, artık yalnızca bir aktivite değil, kültürel bir olgu olarak kabul edilen cinsel birliktelikleri ifade eden bir terimdir. Bu kültür, duygusal bağlanmanın az veya hiç yer almadığı kısa süreli cinsel ilişkileri tercih eden birçok bireyin motivasyonlarını yansıtmaktadır. Gençlerin flört biçimleri ve cinselliği ile ilgili çalışmalar, geleneksel flört biçimlerinde bir azalma olduğunu göstererek, "hookup" ve diğer daha rahat ilişkilerin geleneksel romantik bağların yerine geçtiğini öne sürmektedir (Denizet-Lewis, 2004).

Hookup kültürünün yaygınlaşması, 1960'lardaki cinsel özgürlük hareketiyle başlayarak, cinselliğin bireylerin arzu ve ihtiyaçlarını tatmin etme amacıyla algılanmaya başlanmasına dayanmaktadır. Bu değişim, cinsel normların evrimine ve teknolojik gelişmelere paralel olarak prezervatif ve doğum kontrol haplarının yaygınlaşmasına bağlanabilir. Online tanışma uygulamaları, kullanıcıların amacını açıkça belirtmelerine olanak tanıyarak, duygusal bağlanma aramayan bireylerin kısa süreli cinsel birliktelikler için iletişim kurmasını kolaylaştırmaktadır. Ayrıca eğlence kültürünün etkisiyle gece hayatının, bu tür cinsel birlikteliklere yönelik bir platform olarak kullanılması da yaygın hale gelmiştir.

Ranzini ve Lutz (2017) katılımcılarının çevrim içi arkadaşlık uygulamalarını randevu için indirdiklerini bildirmelerine rağmen, örneklemelerinin önemli bir bölümünün uygulamayı kişisel onaylanma ihtiyacı amaçlı kullandığını bulmuştur. Bulguları aynı zamanda motivasyonlar açısından belirgin cinsiyet farklılıklarını ortaya koymaktadır; erkeklerin uygulamayı daha çok takılmak(hookup) ve cinsel ilişkiler için kullanırken, kadınlar arkadaşlık ve kişisel onaylanma ihtiyacı için kullanmaktadır (2017, s. 12).

Christensen'in araştırma bulgularına göre ise Tinder'ın genç yetişkin flörtündeki cinsel senaryolara etki ettiğini, "hybrid hookup" senaryosu ortaya çıkardığını göstermektedir. Bu senaryo geleneksel flört uygulamalarını canlandırarak erkeklerin konuşma ve buluşma girişiminde bulunma beklentisini sürdürmekte, aynı zamanda üniversite takılma kültürünün içki içme ve ilişkisiz seks normlarını da içermektedir (Christensen, 2018, s. 61).

Günümüzde internetin yaygın kullanımıyla birlikte catfishing kavramı, sanal dünyada hızla yayılan bir dolandırıcılık ve kimlik manipölasyonu biçimi olarak öne çıkmaktadır. Online tanışma uygulamalarındaki kimlik dolandırıcılığına "catfishing" adı verilmektedir. Bu terim, ilk kez 2010 yılında Amerika'da Henri Joost ve Ariel Schulman tarafından yapılan bir belgeselde ortaya çıktı. Belgesel, sahte kimlikler kullanılarak ilişkilerde mağdur olan insanların hikayelerini anlatmaktadır (Dijck, 2013). Bu kavram, bireylerin çevrim içi platformlarda sahte kimliklerle kendilerini tanıtarak, karşılarındaki kişileri duygusal olarak etkileme amacını taşır. Sahte profillerle kurulan ilişkiler, genellikle kurbanların duygusal bağ kurmalarına ve dolandırılma potansiyeline dayanır. Catfish'ler, sosyal medya veya arkadaşlık uygulamaları gibi platformlarda sahte bir varlık oluşturarak, gerçek kimliklerini gizler ve kurbanlarını yanıltma çabasına girer.

Sosyal medya, catfishing faillerinin herhangi biri olmasını, hatta gerçekliklerinden uzak biri olmasını, cinsiyetini veya profil fotoğraflarını değiştirme gibi özellikleri kolaylaştırır. Sosyal medya, kullanıcıların sanal kimlikleri kullanarak kendilerini sunabileceği ve diğer kullanıcılarla iletişim kurabileceği bir ortam haline gelmiştir. Dolaylı olarak, catfishing failleri, sanal iletişimde iletişim kurulurken oluşturulan sanal kimlik tarafından gösterilen bir kişilikle, gerçek dünyada çevreleriyle iletişim kurulurken kullanılan diğer bir yüz (kimlik) arasında iki yüzlü bir kişilik göstermektedirler (Kristy, Krisdinanto, & Akhsaniyah, 2023, s. 7).

Catfishing, gerçek hayatta sosyal etkileşim eksikliği durumunda interneti bir araç olarak kullanarak çeşitli arzularını gerçekleştirmek isteyen bireyler için bir mecra haline gelmiştir. Bu arzular arasında, tanınma, övgü ve gurur duygusu gibi gerçek dünyada zor elde edilebilen motivasyonlar yer almaktadır. Çevrim içi uygulamalar, kimlik sahteciliğine izin verdiği için saldırganlara sahte bir profil oluşturarak kendilerini

başarıyla sunma fırsatı tanır. Bu durumda, saldırganlar, orijinal kimliklerinden farklı bir ikinci bir kimlik oluşturarak çift yüzlü bir kişilik sergilemiş olurlar.

Bu sanal dolandırıcılık biçimi, insanların güvenilirlik algılarını sarsarak, çevrim içi ilişkilere olan inançlarını zedeler. Catfishing vakaları genellikle, tanışma uygulamalarında veya sosyal medya hesaplarında başlayan sahte ilişkilerin, kurbanlarını maddi veya duygusal olarak sömürmeye kadar ilerlediği durumları içerir. Sahte profillerin arkasındaki kişiler, kurbanlarını duygusal bir bağ kurmaya yönlendirir ve ardından çeşitli amaçlarla bu bağ kullanabilir. Bu durum, insanların çevrim içi platformlarda daha dikkatli olmalarını gerektiren bir güvenlik meselesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Dijital ortamda yaşanmaya başlayan ilişkilerle birlikte görüldü atma kavramı da ortaya çıkmıştır. Başta Whatsapp olmak üzere çevrim içi iletişim uygulamalarında meydana gelen bu olay bir kişinin mesajı okuduğunu, görüntülediğini ya da fark ettiğini gösterdikten sonra karşı tarafa herhangi bir yanıt vermeden iletişimden çekilme eğilimi olarak tanımlanabilir. Kişi, sessiz kalarak veya tepki vermeden iletişimi sonlandırır, bu da karşı tarafta belirsizlik ve iletişim eksikliği yaratabilir. "Görüldü atma" terimi, genellikle iletişimdeki bir kopukluğu veya bir konuya daha fazla katılım göstermeme durumunu tanımlamak için kullanılır.

"Görüldü atma" davranışını değerlendirmek için, çevrim içi uygulamaların sunduğu ilişki seçeneklerinin sınırsız doğasını ve bu platformlarda ilişkilerin hızlı bir şekilde sonlandırılabilmesini ele alabiliriz.

Görüldü atan kişinin perspektifinden bakıldığında, çevrim içi uygulamalardaki geniş seçenekler, potansiyel partnerlerle hızlı ve kolay bir şekilde tanışma fırsatı sunar. Bu durum, ilişkilerin başlaması kadar sonlandırılmasını da kolaylaştırır. Bir ilişki beklentileri karşılamadığında veya uyumsuzluklar ortaya çıktığında, görüldü atan kişi hızla yeni bir ilişki arayışına girebilir. Bu durum, çevrim içi platformlardaki ilişkilerin yüzeysel ve geçici olma eğilimini artırabilir.

Sonuç olarak, çevrim içi uygulamalardaki bu hızlı ilişki dinamikleri, ilişkilerin başlaması ve sonlanmasını kolaylaştırırken, aynı zamanda duygusal bağların daha yüzeysel

olmasına ve ilişkilerin geçici bir nitelik taşımasına katkıda bulunabilir. Bu durum, insanların ilişkilerdeki beklentilerini yönetme ve değiştirme konusundaki esnekliğini artırabilir, ancak aynı zamanda duygusal bağlar üzerinde de belirgin bir etki bırakabilir.

Sanal flörtlerde ortaya çıkan "hookup" kültürü, "catfishing" ve "görüldü atma" gibi yeni kavramlar, dijital iletişim ve çevrim içi ilişkilerin evrimindeki dönüşümleri yansıtarak modern ilişki dinamiklerini şekillendirmiştir. "Hookup" kültürü, geleneksel flört pratiğinden farklı olarak, kısa süreli cinsel ilişkileri vurgulayarak ilişki normlarını değiştirmiş ayrıca çevrim içi arkadaşlık uygulamalarındaki ilişki dinamikleri hybrid hookup kültürü kavramını da ortaya çıkarmıştır. "Catfishing" ise sanal kimliklerin sahte oluşturulmasıyla ortaya çıkmakta, bu da gerçek ve sanal dünya arasındaki sınırları belirsizleştirmekte ve güven sorunlarını artırabilmektedir. "Görüldü atma" ise çevrim içi platformlardaki ilişkilerin hızlı ve yüzeysel bir şekilde sonlandırılmasını ifade ederek duygusal bağların zayıflığına işaret etmektedir. Bu kavramlar, dijital flört ortamındaki dinamik değişiklikleri yansıtarak, insanların ilişki kurma ve sürdürme biçimlerini etkileyen yeni normları ortaya koymaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM: ÇEVİRİM İÇİ ARKADAŞLIK UYGULAMALARI VE TARİHSEL DEĞİŞİM

2.1 Çevrim İçi Arkadaşlık Platformları: Web 2.0'dan Bugüne

Web 2.0'ın yükselişiyle birlikte, internet kullanıcıları içerik oluşturma, paylaşma ve etkileşimde bulunma konusunda daha aktif hale gelmiştir. Web 2.0'ın sunduğu interaktif platformlar sayesinde, insanlar artık internet üzerinden tanışma, iletişim kurma imkanına sahip olmuşlar ve bu dönemde, çevrim içi arkadaşlık uygulamaları popülerlik kazanmaya başlamıştır. Çevrim içi arkadaşlık uygulamaları, kullanıcıların kolayca potansiyel partnerlerle bağlantı kurmalarını sağladığı için giderek daha fazla talep görmeye başlamıştır. 2017 yılında çevrim içi arkadaşlık endüstrisi 6 milyar dolar olarak tahmin edilmiş ve 2018 ile 2025 yılları arasında %4,7'lik bir yıllık büyüme oranıyla 9 milyar dolara ulaşması beklenmektedir (Thomas, 2019). İnternet teknolojisinin evrimiyle birlikte, yeni nesillerin internete doğal bir şekilde entegre olması, çevrim içi partner arayışının artması, akıllı telefonların yaygınlaşması ve teknolojinin yaşamı hızlandırması gibi faktörler, kullanıcıların karşısına yeni hizmetlerin sunulmasına neden olmuştur. Hızla büyüyen bu endüstrinin satışlarında son 10 yılda önemli bir artış yaşanmıştır (Thomas, 2019). Analistler, "İnternet kullanıcılarının yaklaşık yarısının bekar olduğunu ve 2020'ye kadar yüzde 20'sinin çevrim içi arkadaşlık uygulamalarını kullanıyor olacağını tahmin ediyoruz (2015'teki yüzde 15'ten artış göstererek), bu da dünya genelinde yaklaşık 310 milyon insanı kapsıyor (Çin hariç)" (Rapier, 2018) şeklinde rapor etmektedirler.

Bu uygulamalara olan talep, insanların daha yoğun bir yaşam temposuna sahip olmaları, geleneksel flört yöntemlerinin sınırlılıklarının farkına varılması ve dijitalleşmenin toplumun her alanında etkili olmasıyla artmıştır. Yeni ve etkili bir ilişki bulma yöntemi sunan bu uygulamalar toplum tarafından şüpheyle yaklaşılarak bakılmaya başlansa da zaman içerisinde yaygınlaşarak kullanımı normalleşmiştir. İnsanlar, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarını kullanarak kendilerini özgürce ifade edebilirken, aynı zamanda potansiyel partnerlerini de daha rahat bir şekilde değerlendirme şansına sahip olmuşlardır. Ancak, bu uygulamaların yarattığı değişen ilişki dinamikleri, geleneksel flört normlarını ve beklentilerini de dönüşüme uğratmıştır.

2.1.1. Web 2.0 ile Arkadaşlıkta Yeni Bir Boyut: Çevrim İçi Arkadaşlıkların Doğuşu

Web 2.0'nin yükselişiyle birlikte, internet kullanıcılarının etkileşim ve paylaşım yeteneklerini artırması, çevrim içi arkadaşlıkların doğuşunda yeni bir çağın kapısını aralamıştır. Çevrim içi arkadaşlık ve flört sitelerinin ilk örnekleri olan TACT, THE WELL ve Match.com, internetin geniş kitleler tarafından kullanılmaya başlanmasıyla 1980'ler ve 1990'lar arasında ortaya çıkmıştır. TACT (The Automated Compatibility Test), 1960'ların sonlarında, bireylerin anketler yoluyla kişisel özelliklerini eşleştirerek uygun partnerler bulmalarına yardımcı olmayı hedefleyen bir sistem olarak kurulmuştur. THE WELL (Whole Earth 'Lectronic Link) ise 1985'te çevrim içi toplulukları bir araya getirme amacıyla hayata geçmiş ve insanları sanal bir platformda buluşturmayı başaran ilk sosyal ağlardan biri olmuştur.

Match.com, 1995 yılında kurularak modern çevrim içi arkadaşlık ve flört sitelerinin öncüsü olmuştur; kullanıcıların profil oluşturmaya ve dünya çapında potansiyel partnerlerle tanışmasına olanak tanıyan ilk büyük platformlardan biridir. Kullanıcılara cinsiyet, yaş, konum, hobiler ve yaşam tarzı alışkanlıkları dahil olmak üzere eş aradıkları özellikleri seçme imkanı tanımış ve diğer platformların benimsemesinin yolunu açmıştır (Lee S. , 2016). Sonrasında, ICQ'nun ortaya çıkışı, 1990'ların ortalarında bilgisayar kullanıcılarının iletişimini devrim niteliğinde değiştirdi; İngilizce "I seek you." Cümlesinin söylenişi olan bu uygulama, kullanıcıların anlık mesajlaşma, dosya paylaşımı, çevrim içi oyunlar ve hatta sesli iletişim gibi bir dizi yenilikçi özelliği deneyimlemelerine olanak tanıdı, bu da internetin erken dönemlerinde topluluklar arası bağlantıyı artıran ve çevrim içi etkileşimi zenginleştiren bir araç olarak büyük önem kazandı. Çevrim içi hizmet ve iletişim platformu olan MSN (Microsoft Network) ise, Microsoft tarafından geliştirilen ve 1995 yılında kullanıma sunulmuş ve internet kullanıcılarına e-posta, sohbet odaları, anlık mesajlaşma ve diğer çevrim içi hizmetler sunarak internet üzerinde iletişimi kolaylaştırmıştır. Özellikle 2000'li yılların başında popülerliği doruğa ulaşmış, milyonlarca insanın günlük iletişim ve sosyal etkileşim için kullandığı önemli bir platform olmuştur. 2000 yılında klinik psikolog olan Neil Clark Warren tarafından, işleri farklı bir şekilde yapan bir flört sitesi olan eHarmony kurulmuştur. eHarmony sadece uzun vadeli ilişki isteyen insanlar için değil, aynı zamanda onları 29 uyumluluk ölçütünü değerlendirerek dengeleyen eşsiz bir

derinlemesine çalışma ile desteklediği duygusal enerji, uyum sağlama yeteneği, zeka, fiziksel enerji ve çatışma çözme gibi yetenekleri içeren bir sitedir (Payne, 2017). 2002 yılında Ashley Madison, 2004 yılında OkCupid, 2006 yılında Badoo ve SeekingArrangement gibi uygulamalar ortaya çıkmıştır. Yine 2000'lerin başında Türkiye'de popüler olan platformların başında gelen Yonja.com bir sosyal ağ ve arkadaşlık platformuydu. Orkut.com ise, Google tarafından 2004 yılında başlatılan bir sosyal ağ platformu olarak kullanıcıların profiller oluşturmalarına, arkadaşlarını eklemesine ve topluluklarla etkileşimde bulunmasına izin vermektedir.

2007 yılında akıllı telefonların kullanılmaya başlanması, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının da mobil platformlara geçiş yapmasını hızlandırmış, bu dönemden sonra, popüler çevrim içi arkadaşlık uygulamaları hızla ortaya çıkmaya başlamıştır. Bunlar arasında Tinder, Bumble, Grindr, Hinge gibi mobil uygulamalar, kullanıcıların kolayca potansiyel partnerleri bulmasını sağlayarak çevrim içi tanışma deneyimini daha erişilebilir hale getirmiştir. 2012'de piyasaya sürülen ve günümüzde en popüler çevrim içi arkadaşlık uygulaması olan Tinder'ın, uygulama kullanım oranlarında önemli bir artışa yol açarak bu alandaki kritik bir rol üstlendiğini söyleyebiliriz. Mobil cihazlardaki kullanım kolaylığı ve çeşitli özelliklerle birlikte, bu uygulamalar çevrim içi tanışma kültüründe devrim yaratmış ve insanların ilişki arama ve bağlantı kurma yöntemlerini kökten değiştirmiştir.

1990'larda tanışan çiftler, çevrim içi ortamda tanıştıklarını paylaşmakta çekingen olmaları ve eleştirilme korkusuyla karşı karşıya kalmaları yaygın bir durumdu ve bunlar ana akım kabul için önemli engeller olmaya devam etmesine rağmen, birçok blog, haber raporu, film ve kitap 1990'ların sonlarında ve 2000'lerin başlarında çevrim içi arkadaşlığı normalleştirmeye başladı (Schwartz & Velotta, 2018). Bu medya araçları, çevrim içi tanışmanın yaygınlaşmasıyla birlikte toplumun bu konudaki algısını değiştirmeye ve kabul etmeye yardımcı olmuştur. Artık çevrim içi tanışma hikayeleri, eleştirilme korkusu olmadan rahatlıkla paylaşılabilir hale gelmiş, bu gelişme, çevrim içi tanışma platformlarının ve ilişki arama uygulamalarının daha geniş bir kabul görmesine ve yaygınlaşmasına katkıda bulunmuştur.

2.1.2. Çevrim İçi Arkadaşlıklar “Normal”leşiyor: Akıllı Telefonlarla Çevrim İçi Arkadaşlıkların Dönüşümü

Akıllı telefonların ortaya çıkmasıyla birlikte, internet kullanımı giderek popüler hale geldi ve 70'lerde başlayan internetin 90'larda geniş kitlelere ulaşması, insanların çevrim içi platformlarda bir araya gelmesini kolaylaştırdı. Bu dönemde, özellikle 2000'lerin başlarına doğru, çevrim içi arkadaşlık siteleri ve platformları, insanların ilişki arama ve bulma süreçlerinde önemli bir rol oynamaya başladı. Ancak, gerçek bir dönüşüm, akıllı telefonların yaygınlaşmasıyla gerçekleşti. Akıllı telefonlar, insanların her an her yerde çevrim içi olmasını sağladı ve bu da çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının kullanımını artırdı. Bu tür çevrim içi arkadaşlıkların toplum tarafından önceleri çekinceli bir gözle izlenmesine rağmen, zaman içinde yavaşça kabul edilmesi ve normalleşmesi, insanların çevrim içi platformlarda ilişki kurma ve bulma sürecine daha rahat adapte olmalarını sağladı.

Sanal dünya artık sadece kullandığımız bir araç değil, aynı zamanda ilişki kurduğumuz ve pozisyon aldığımız bir özne haline geldi. Kendini sürekli yenileyen bu karmaşık ağ, katılımcılarının sürekli güncellediği ve insanın yeni bir uzantısı haline gelen siber ortamlar oluşturarak, sadece gelişmiş bir teknoloji ürünü olmanın ötesinde kendine özgü kuralları, dilleri, alışkanlıkları ve haritaları olan bilişsel ve sosyal bir uzam olarak karşımıza çıkmaktadır. Sanal kültürün gerçek yaşamdan farklı olduğu ve giderek gündelik yaşam alışkanlıklarını değiştirdiği açıktır. Özellikle, okuma, yazma ve yüz yüze iletişim gibi eylem biçimleri, sanal dünyanın etkisiyle biçim değiştirmeye başlamıştır. Ancak, bu durum gerçek yaşamın aleyhine değil, sanal yaşamın lehine gelişmektedir. Önemli olan, artık insanlar için gerçek yaşama alternatif bir varoluş ve yaşam biçimi haline gelen sanal ortamlara dâhil olmayı cazip kılan unsurları ve sanal kimliklere sahip insanların oluşturduğu toplum modelini incelemektir. Bu bağlamda, akıllı telefonlar ve çıkan uygulamaların hızla artması, sanal ortamlara erişimi kolaylaştırmış ve bu ortamların insan yaşamındaki rolünü daha da güçlendirmiştir.

Akıllı telefonların 2007'de yaygınlaşmasıyla, çevrim içi arkadaşlık siteleri artık mobil uygulamalara dönüşmeye başladı. Artık insanlar, akıllı telefonları aracılığıyla her an her yerde çevrim içi ortama bağlanabilir ve bu ortamlarda sanal kimlikler oluşturarak

toplumsal ilişkiler kurabilirler. Bu durum, teknolojinin sosyal etkileşimdeki önemli bir araç haline gelmesini ve sanal dünyanın gerçek yaşamla etkileşimini derinlemesine değiştirmesini sağlamıştır.

Gay ve biseksüel erkekler için ortaya çıkarılmış olan Grindr gibi, 2009'da GPS konum bilgilerini kullanan uygulamaların çevrim içi arkadaşlıklarda bir dönemeç olduğu söylenebilir. 2010'ların başlarına gelindiğinde, çevrim içi arkadaşlık uygulamaları büyük bir ilerleme kaydetti ve gerçekten popülerlik kazanmaya başladı, 2011'de piyasaya sürülen Hornet, gay ve biseksüel erkekler arasında popüler hale geldi, ülkemizde de sıklıkla tercih edilen bir uygulama oldu. Uygulama kullanım oranlarındaki bu önemli artış, günümüzün en popüler çevrim içi arkadaşlık uygulaması sayılabilecek Tinder'ın 2012'de piyasaya sürülmesiyle başladı. Tinder'ın ardından, 2013'te Hinge, 2014'te Bumble ve Happn gibi birçok yeni uygulama da piyasaya sürüldü.

2.1.2.1. Lider Uygulamalar: Tinder, Bumble ve Diğerleri

Çevrim içi arkadaşlık dünyasında öne çıkan uygulamalar arasında Tinder ve Bumble gibi lider platformlar, ilişki arayan milyonlarca kullanıcıya kolay ve etkili bir şekilde bağlantı kurma imkanı sunmaktadır. Tinder, 2012'de Güney Kaliforniya Üniversitesi'nde dört öğrenci tarafından geliştirildi ve 2013'ten itibaren Silikon Vadisi'ndeki üniversite öğrencileri arasında kullanılmaya başlandı ve popüler hale geldi. Çevrim içi arkadaşlık sektöründeki çığır açan yenilik, Tinder'ın 2012'de tanıttığı "sağa kaydırarak eşleşmeler" akımıydı (Sumter, Vandenbosch, & Ligtenberg, 2016).

Tinder, kullanıcılara bölgeye göre gezinme imkanı sunan diğer flört platformları ve uygulamalarına kıyasla gerçek zamanlı olarak bölgenizdeki eşleşmeleri ortaya çıkarır (David & Cambre, 2016). Uygulama, kullanıcıların yakınındaki diğer kullanıcıların profillerini gösterir ve bu profillere kaydırma (swiping) işlevi aracılığıyla tepki verme imkanı sunmaktadır. Kullanıcılar, bir kullanıcının profil fotoğrafını sağa (beğenme) veya sola (beğenmeme) kaydırarak kararlarını ifade ederler. İki kullanıcı da birbirlerinin profil fotoğraflarını sağa kaydırırsa, bu bir "eşleşme" olarak kabul edilir ve bu durumda kullanıcılar birbirleriyle iletişim kurabilir. Tinder, kullanıcıların profillerinde kısa biyografik bilgiler, ilgi alanları ve resimler paylaşımlarına olanak tanır, böylece potansiyel eşleşmeler hakkında daha fazla bilgi edinmelerine yardımcı olur. Bu şekilde,

kullanıcılar çevrim içi flört deneyimlerini kişiselleştirebilir ve potansiyel eşleşmeleriyle iletişim kurabilmektedirler.

Reed ve ekibi (2017, s. 87) tarafından yapılan bir araştırma, kadınların dijital platformlarda maruz kaldıkları tacizin stresinin erkeklerden daha fazla olduğunu, kadınların korku ve rahatsızlık nedeniyle potansiyel partnerlerini engelleme olasılıklarının daha yüksek olduğunu göstermektedir. Tinder'ı silme oranının yüksek olması, Tinder'ın kadınların beklentilerini karşılamadığını göstermektedir (Lopes & Vogel, 2017).

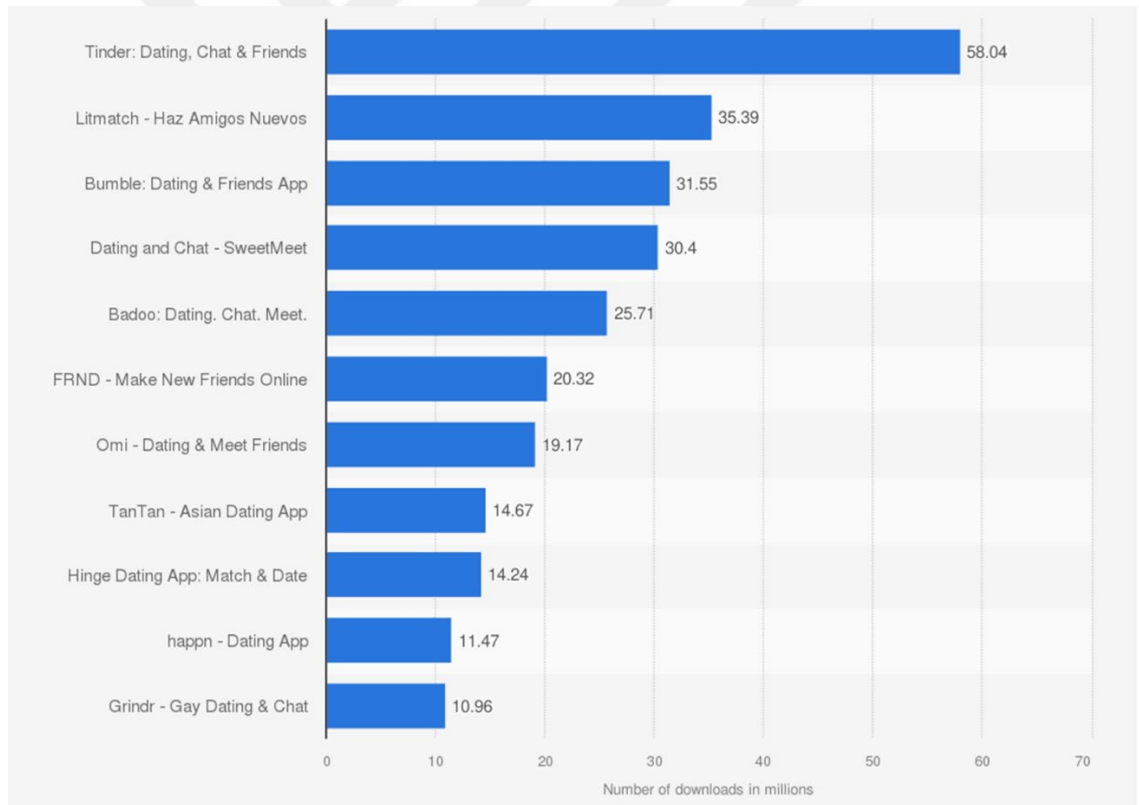
Tinder'daki taciz olaylarından sonra kurulan ve kendisini feminist olarak tanımlayan bir grup tarafından kurulmuş olan Bumble, kullanıcılarına "kuralları değiştirmek" için bir fırsat sunmuştur. Geleneksel flört dinamiklerinden farklı olarak, Bumble'da ilk iletiyi atan her zaman kadındır; böylece arkadaşlık uygulamalarında yaygın olan toksik maskülenlik anlayışına meydan okunmuş olur (Hess ve Flores, 2018). Platform, kullanıcılarına daha güvenli ve kadın odaklı bir çevrim içi flört deneyimi sunmayı amaçlamaktadır. Bumble'da, bir eşleşme gerçekleştikten sonra mesajlaşmayı başlatma görevi kadına verilir. Kadınların iletişimde daha aktif olmasını teşvik eden bu özellik, kullanıcıların kendilerini daha güvende hissetmelerine ve çevrim içi tacize karşı daha etkili bir şekilde korunmalarına yardımcı olur. Bu nedenle, Bumble, çevrim içi flört deneyimini kadınların kontrolü altına alarak diğer uygulamalardan ayrılan bir yaklaşıma sahiptir.

Bumble, flört uygulamalarında taciz ve rahatsız edici davranışları azaltmaya yönelik de çeşitli güvenlik önlemleri sunmaktadır. Kullanıcılar, rahatsız edici kişileri engelleme veya bildirme seçeneğine sahip olmanın yanı sıra, uygunsuz davranışları rapor edebilmektedirler. Bu sayede, Bumble, kullanıcıların güvenli bir çevrim içi flört ortamında etkileşim kurmalarını sağlamaya çalışmaktadır. Ayrıca, Bumble, flört uygulamalarının ötesine geçerek sosyal ilişki ve arkadaşlık kurma amacıyla da kullanılabilir. Uygulama, Bumble BFF ve Bumble Bizz gibi farklı modlar sunarak kullanıcıların romantik olmayan ilişkiler kurmalarını da teşvik etmekte diyebiliriz. Bu özellikleriyle, Bumble, farklı amaçlarla kullanılacak çok yönlü bir platform olarak öne çıkmaktadır. Son olarak, kullanıcıların profillerinde daha fazla kişisel bilgi sunmalarını sağlayan ve dolayısıyla daha uyumlu eşleşmeler bulmalarına yardımcı olan

detaylı profil seçenekleri sunmakta ve kullanıcıların ilgi alanlarını, yaşam tarzlarını ve değerlerini daha iyi yansıtarak, daha anlamlı bağlantılar kurmalarına olanak tanımaktadır.

Tinder ve Bumble gibi çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının yanı sıra, Lithmatch, OkCupid, Hinge, Happn, Match.com, eHarmony, Zoosk, ve Coffee Meets Bagel gibi birçok popüler çevrim içi flört platformu bulunmaktadır. Bu uygulamalar farklı özelliklere ve hedef kitlelere sahiptir. Örneğin, OkCupid ve Hinge, kullanıcıların daha detaylı profil bilgileri ve kişilik testleri aracılığıyla daha uyumlu eşleşmeler bulmalarına odaklanırken, Happn, kullanıcıların yakınındaki kişilerle bağlantı kurmalarını sağlayan konum tabanlı bir uygulamadır. Çeşitli çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının tahmini indirilme sayıları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. 2023 indirme bazında dünya genelinde en popüler flört uygulamaları (milyon)

Kaynak: (Most popular dating apps worldwide in 2023, by downloads(in millions), 2024)

2.1.2.2. Uygulama Temelli İlişki Dinamikleri ve Kullanıcı Deneyimi

Uygulama temelli ilişki dinamikleri ve kullanıcı deneyimi, çevrim içi arkadaşlık platformlarının yaygınlaşmasıyla birlikte giderek önem kazanan bir araştırma alanı haline gelmiştir. Çevrim içi ortamlarda yaşanan ilişkilerin yüzeysel olmasına değinen yaklaşımlara karşın, teknolojik ve toplumsal değişimleri ele alırken, internetin aslında çevrimdışı yaşamımızın bir yansıması olduğu gerçeğini göz önünde bulundurmak önemlidir. Çünkü internet üzerindeki etkileşim imkanları, yakın ilişkiler için de yeni bir alan sunmaktadır (Goodwin, 2009, s. 58). Yoğun şehir yaşamı ve iş stresi, derin ilişkiler kurmaya vakit ayırmayı zorlaştırırken, çevrim içi platformlar bireylere hızlı ve pratik ilişkiler sunma vaadiyle çekici hale gelmiştir. Ancak, bu tercih sadece pratiklikle açıklanamaz. Özellikle kültürel ve yasal kısıtlamalara sahip toplumlarda, bu tür uygulamalar bireylere özgürlük ve bağımsızlık sağlayabilir. Çevrim içi uygulamaların tercih edilme sebepleri, sadece zaman ve mekân kısıtlarıyla değil, aynı zamanda toplumsal dinamiklerle ve bireylerin özgürlük arayışıyla da ilgilidir.

Miles (2017, s. 1596), çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının temel çekiciliğinin haritalama özelliği olduğunu vurgulamaktadır. Kullanıcıların, potansiyel eşleşmelerin fiziksel yakınlığıyla ilişkilendirilen buluşmaları hızlandırmak amacıyla fiziksel koordinatlarını ve coğrafi sınırları paylaştığını belirtmektedir. Narin'in (2018, s. 360-361) bir çevrim içi arkadaşlık uygulaması WAPA hakkında yapmış olduğu araştırmasına göre ise katılımcılar hakkında, sanal yaşam deneyimlerini fiziksel dünyadan ayırmadıkları ve kimliklerini gerçek ve sanal arasında bir yerde tanımladıkları, dolayısıyla hem gerçek hem de sanal kimliklerini bütüncül bir yaklaşımla yönettikleri görülmüştür. Ayrıca, bazı WAPA kullanıcıları günlük iletişimin sanal iletişime kıyasla daha resmi ve hatta yapay olduğunu düşünmektedir. Bu bağlamda, bir katılımcı sanal yaşamın bazı yönlerde toplumsal yaşamdan daha gerçek olduğunu vurgulamıştır. Bu bulgular, katılımcıların sanal ve gerçek yaşam arasında belirsiz bir sınır bulunduğunu ve sanal ortamın toplumsal yaşamın yerini aldığına dair ilginç bir algıya sahip olduğunu göstermektedir. Çevrim içi uygulamalar ile kent sakinleri, fiziksel mesafeye rağmen, sanal ve fiziksel uzam arasındaki sınırların belirsizleştiği bir ortamda, aynı fiziksel çevreyi paylaşarak sosyalleşebilirler (Silva, 2006, s. 281)

İlişki dinamikleri, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarında kullanıcıların karşılaştığı etkileşimlerin ve ilişkilerin doğasını belirleyen temel unsurları kapsar. Bu dinamikler genellikle kullanıcıların tercihleri, beklentileri, iletişim şekilleri ve ilişki arayışlarına yönelik davranışlarına dayanır. Örneğin, bazı kullanıcılar ciddi ilişkiler ararken, diğerleri daha rahat ve geçici ilişki arayışında olabilir. İlişki dinamikleri ayrıca iletişim tarzlarını da etkiler; bazı kullanıcılar direkt ve açık bir iletişim tercih ederken, diğerleri daha yavaş ve dolaylı bir yaklaşımı tercih edebilir. Ayrıca, ilişki dinamikleri kullanıcıların profil oluşturma sürecindeki yaklaşımlarını da etkiler; bazı kullanıcılar detaylı ve kapsamlı profiller oluştururken, diğerleri daha minimal ve yüzeysel bir profil tercih edebilir. Bu dinamikler, çevrim içi arkadaşlık deneyimlerini çeşitlendirir ve kullanıcıların farklı ilişki ihtiyaçlarına yanıt verecek şekilde uygulamaların gelişimine katkıda bulunur.

Uygulama temelli ilişki dinamikleri ve kullanıcı deneyimi, sürekli bir gelişme sürecinde bulunmaktadır. Kullanıcıların beklentileri ve talepleri doğrultusunda, çevrim içi arkadaşlık uygulamaları sürekli olarak kendilerini yenileyerek ve geliştirerek kullanıcı deneyimini artırmaya çalışmaktadır. Bu süreçte, kullanıcıların doyumunu artırmak ve kişiselleştirilmiş eşleşmeler sunmak önemli bir rol oynamaktadır. Son yıllarda, çevrim içi arkadaşlık uygulamaları kullanıcılarının memnuniyetini artırmak için çeşitli stratejiler geliştirmiştir. Bu stratejiler arasında, kullanıcı profillerini daha ayrıntılı ve kapsamlı hale getirme, iletişim araçlarını geliştirme ve kullanıcı geri bildirimlerini dikkate alma gibi adımlar bulunmaktadır. Ayrıca, kişiselleştirilmiş eşleştirme algoritmaları kullanılarak, kullanıcıların tercihleri ve beklentileri doğrultusunda daha uygun eşleşmeler sağlanmaya çalışılmaktadır. Kişiselleştirilmiş eşleştirmeler sayesinde, kullanıcılar daha uygun ve uyumlu potansiyel partnerlerle iletişim kurma şansına sahip olmakta ve bu da ilişki başarısını artırmaktadır. Bu şekilde, uygulama temelli ilişki dinamikleri ve kullanıcı deneyimi, kullanıcıların beklentilerini karşılamak ve tatmin edici ilişkiler geliştirmek için sürekli olarak ilerlemektedir.

2.2. Çevrim İçi Arkadaşlık Uygulamalarında Benlik Sunumu

Çevrim içi arkadaşlık uygulamaları, kullanıcıların kendilerini sunma ve ifade etme biçimlerini büyük ölçüde etkileyen dinamik platformlardır. Bu uygulamalar, bireylerin sanal ortamda bir ilişki kurmalarını ve potansiyel partnerlerle iletişim kurmalarını

sağlamanın yanı sıra, kişisel profiller aracılığıyla kendilerini tanıtmalarına olanak tanır. Benlik sunumu, bu platformlarda önemli bir rol oynamakta olup, kullanıcılar genellikle profil fotoğrafları, kişisel açıklamalar ve ilgi alanları gibi unsurlar aracılığıyla kendilerini ifade etme fırsatı bulurlar. Dolayısıyla, çevrim içi arkadaşlık uygulamaları, kullanıcıların benlik algısını şekillendirmek ve potansiyel ilişki partnerlerine göstermek için önemli bir araç haline gelmiştir. Bu bağlamda, benlik sunumu konusu, çevrim içi ilişkilerin dinamiklerini anlamak ve çözmek için merkezi bir odak noktası oluşturmaktadır.

Çevrim içi arkadaşlık uygulamaları, kullanıcıların dijital imajlarını oluştururken ve sunarken kendilerini nasıl temsil edecekleri konusunda önemli bir etkiye sahiptir. Bu bağlamda, dijital imajın inşası, benlik sunumunun temel bir parçasıdır. Kullanıcılar, çevrim içi platformlarda kendilerini en iyi şekilde ifade etmek ve aradıkları ilişki türüne uygun bir imaj oluşturmak için çaba harcarlar.

2.2.1. Dijital İmajın İnşası

Dijital imaj, kullanıcıların dikkatini çekmek, kendilerini tanıtmak ve etkilemek için kullandıkları bir araçtır. Ancak, bu imajın gerçek hayattaki kimlikleriyle uyumlu olması ve güvenilirlik taşıması da önemlidir. Dolayısıyla, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarında dijital imajın inşası, kullanıcıların kendilerini nasıl gösterdikleri ve nasıl algılandıkları konusunda belirleyici bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, dijital imajın inşası konusu, akademik araştırmaların ve çalışmaların odak noktalarından biridir. Bu araştırmalar, çevrim içi platformlardaki kullanıcıların nasıl profiller oluşturduklarını, kendilerini nasıl ifade ettiklerini ve aradıkları ilişki türlerine uygun bir imaj oluşturma çabalarını incelemektedir.

Daha geniş toplumlarca kabul edilme ve takdir edilme arzusu, insanları, özellikle çevrim içi ortamlarda, kendilerini en iyi şekilde sunmak için stratejiler geliştirmeye yönlendirir. Bu, bireylerin, çevrim içi kimliklerini oluşturmak ve yönetmek için çeşitli taktikler arayışına girmelerine neden olur. Özellikle, dijital imajın inşasıyla ilgili yapılan araştırmalar, kullanıcıların çevrim içi kimliklerini nasıl şekillendirdiklerini ve diğer kullanıcılarla nasıl etkileşimde bulunduklarını anlamak için çeşitli yöntemler ve analizler kullanmaktadır. Bu araştırmaların önemi, çevrim içi arkadaşlık sitelerindeki iletişim ve

etkileşim dinamiklerini daha iyi anlamak ve kullanıcı davranışlarını değerlendirmek için gereklidir.

Kalinowski ve Matei (2011) bir çevrim içi arkadaşlık platformunun forum bölümündeki profil tavsiyeleri başlığını inceleyerek, katılımcıların aldıkları önerilerle profillerinde gerçekleştirdikleri değişiklikler arasındaki ilişkiyi analiz etmişlerdir. Araştırmanın sonuçları, çevrim içi ortamlarda bireylerin kişiliklerinin oluşumunun, hem diğer kullanıcılarla etkileşimden hem de sosyal normlardan etkilendiğini göstermektedir. Bu doğrultuda, kullanıcılar forumlarda diğer kullanıcılardan tavsiyeler alarak profillerinde değişiklikler yapmakta ve aynı zamanda söz konusu platformun forumunda ortaya çıkan belirli normlara uygun davranışlar sergilemektedirler. Bu bulgular, çevrim içi ortamda benliğin oluşumunun, yüz yüze iletişim ortamlarında olduğu gibi etkileşim ve sosyal normlarla sıkı bir ilişki içinde olduğunu ortaya koymaktadır.

Çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının kullanımında, kullanıcıların motivasyonlarının etkisi önemli bir faktördür. En popüler çevrim içi arkadaşlık uygulamalarından biri olan Tinder için, başlangıçta kullanıcıların genellikle gündelik cinsel ihtiyaçlarını karşıladığına dair bir algı olduğu ifade edilebilir (Strugo & Muise, 2019).

Çevrim içi ilişki retoriklerini araştıran bir başka çalışmada, çevrim içi platformlarda oluşan kuralların önemi vurgulanmıştır. Araştırmacılar, çevrim içi arkadaşlık servislerini kullanan kişilerle görüşmeler yaparak ilişkilere dair düşüncelerini ve profillerini incelemişlerdir. Çalışmanın sonuçları, bireylerin ilişkileri nasıl kavramsallaştırdıklarında genellikle değerlerin ve inanç sistemlerinin önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Ancak çevrim içi platformlarda sergilenen değerler arasında dramatiklikten uzaklık, uyum, ciddiyet ve yaşam deneyimi ön plandayken; görüşmeler sırasında ilişkilere dair çabukluk, espri, doğaçlama ve fiziksel görünüm gibi temalar öne çıkmıştır. Bu farklılık, kişilerin kendilerini ve profillerini tanımlarken de kendini göstermektedir. Araştırmacılar, bazı söylemlerin çevrim içi arkadaşlık sitelerinde kabul görmemesiyle bu durumu ilişkilendirmişlerdir (Manning, 2014).

Türkiye'de çevrim içi arkadaşlık hizmetlerine ilişkin yapılan çalışmalardan biri, Özdemir'in (2006) bir web sitesinin arkadaşlık bulma özelliğini kullanan bireylerin çevrim içi izlenim yönetimini ele alan sanal etnografik bir çalışmadır. Bu çalışmada,

kullanıcıların gerçek kimliklerinden farklı bir izlenim vermeye eğilimli oldukları sonucuna varılmıştır. Kullanıcılar, genellikle istedikleri kimlikleri vurgulamaya çalışmışlardır. Kendini beğendirme, övünme, başkalarını övme ve iyilik yapma davranışları, en sık gözlenen benlik sunumu stratejileri arasında yer almıştır.

Çevrim içi arkadaşlık uygulamalarını kullanan bireyler, genellikle kendilerini belirli bir şekilde sunarak dijital bir imaj oluştururlar. Bu imaj, kullanıcıların motivasyonlarına ve hedeflerine göre şekillenir. Örneğin, bir kullanıcı ciddi bir ilişki arıyorsa, profili daha ciddi ve derinlikli bir imaj yansıtabilirken, gündelik flörtler için kullanıcı daha rahat ve eğlenceli bir imaj oluşturabilir. Kullanıcıların motivasyonları, dijital imajlarını oluşturma sürecini yönlendirirken, oluşturulan dijital imaj da kullanıcıların hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olabilir veya engelleyebilir. Bu nedenle, kullanıcıların motivasyonlarıyla dijital imajları arasında güçlü bir etkileşim bulunmaktadır. Dijital imaj oluşturma sürecindeki stratejiler, kullanıcıların çevrim içi kimliklerini şekillendirmede önemli bir rol oynar ve ilişki kurma sürecindeki etkileşimlerini büyük ölçüde belirler. Bu nedenle, arkadaşlık uygulamalarında profil ve sunum stratejileri, kullanıcıların kendilerini ifade etme ve ilişki kurma deneyimlerini derinlemesine anlamak için önemli bir alan oluşturur.

2.2.1.1. Dijital Kimlik Oluşturma: Profil ve Sunum Stratejileri

Dijital kimlik oluşturma, kullanıcıların çevrim içi platformlarda kendilerini temsil etme ve sunma biçimlerini ifade eder. Bu, genellikle, çeşitli stratejiler ve taktikler kullanılarak gerçekleştirilir. Özellikle, profil oluşturma ve sunum stratejileri, bu sürecin merkezindedir. Kullanıcılar, kendilerini tanıtırken ve çevrim içi izlenimlerini yönetirken, profil bilgilerini ve paylaşımlarını dikkatlice düzenlerler. Bu, ideal bir imaj oluşturma ve arzu edilen bir kimliği yansıtma hedefiyle yapılır. Profil bilgilerinin düzenlenmesi, kullanıcıların demografik özelliklerini, ilgi alanlarını, hobilerini ve kişisel tercihlerini içerebilir. Bunun yanı sıra, paylaşılan içeriklerin türü, görsel ve yazılı materyallerin seçimi ve etkileşim tarzları da dijital kimlik oluşturma sürecinin bir parçasıdır. Bu stratejiler, kullanıcıların çevrim içi platformlarda nasıl algılandığını ve etkileşime geçtiğini belirleyerek dijital kimliklerini şekillendirir. Bu noktada, kullanıcı motivasyonları ve dijital imaj arasında bir bağlantı kurulur; çünkü kullanıcılar, dijital kimliklerini şekillendirmeye yönelik motivasyonlarını, profil ve sunum stratejileriyle somut bir

biçimde ortaya koyarlar. Bu bağlamda, çevrim içi kimlik oluşturma süreci, kullanıcıların çevrim içi platformlarda kendilerini ifade etme ve ilişki kurma biçimlerini derinlemesine anlamak için ele alınır.

Guadagno, Okdie ve Kruse (2012, s. 643) tarafından gerçekleştirilen bir araştırma, mobil uygulama kullanıcılarının kişisel sunumlarında yanıltıcı bilgiler vermeye daha yatkın olduklarını göstermiştir. Kullanıcılar, bir buluşmayı sağlamak amacıyla gerçek dışı beyanlarda bulunabilmektedirler. Araştırma, bireylerin genellikle yalan söyleme eğiliminde olduğunu ancak karşılarındaki kişiyle uzun vadeli bir ilişki umudu taşıdıklarında bu eğilimin sınırlı kaldığını belirtmektedir. Ayrıca, sonuçlar arasında, erkeklerin kadınlara göre fiziksel görünüm ve kişilik özellikleri konusunda daha abartılı bilgiler verme eğiliminde oldukları da bulunmaktadır.

İletişim başlamadan önce, olası eşleşmelerden beklenen tepkiler kişilerin özgüvenini etkiler (Vries, 2016, s. 45). Eğer bir kişi diğerleri tarafından onaylanmış hissetmiyorsa, örneğin, bir eşleşme olmadığında, kendi bedenini aşağılar ve özgüveni azalır; bu nedenle, kullanıcılar asıl hedefin eşleşme olduğunu düşündüklerinden, kendilerini cinsel nesne olarak sunmaktan kaçınmazlar (Strubel & Petrie, 2017, s. 34).

Birnholtz ve ekibi, kullanıcıların arkadaşlık uygulamalarında kilolarını gizlediklerini ancak boy bilgilerini paylaştıklarını gözlemlemişlerdir. Bu durumun arkasındaki sebep, kilonun çekicilik algısını büyük ölçüde etkilemesidir. Ayrıca, ilişki arayan kullanıcılar genellikle bekar olduklarını belirtirken, zaten ilişki içinde olanlar ilişki durumlarını gizlemeyi tercih ederler (Birnholtz, Fitzpatrick, Handel, & Brubaker, 2014, s. 6). Sedgewick, Flath ve Elias'ın (2017) araştırması da kadınların arkadaşlık uygulamalarında ekledikleri fotoğrafların genellikle kendilerini hassas ve çocuksu gösteren üst açılardan çekilirken, erkeklerin kendilerini iktidar konumunda ve güçlü gösteren alt açılardan çekildiğini ortaya koymuştur. Bu durum, kullanıcıların cinsiyet rollerine ve toplumsal beklentilere uygun olarak kendilerini nasıl sunmayı tercih ettiğini yansıtmaktadır.

Fotoğrafların cazibesi, güven duygusunu etkilerken, McGloin ve Denes'in (McGloin & Denes, 2016) çalışmasına göre, erkeklerin arkadaşlık uygulamalarında doğal görünümlü kadınlara, kadınların ise çekici ve bakımlı erkeklere daha fazla güvendiği belirtilmektedir. Araştırmacılara göre, bu güvenin temeli, kullanıcıların kendilerini abartılı bir şekilde

temsil etmeleri ve gerçekliklerine dair şüphe uyandırmalarıdır. Benzerlik, eşleşme olasılığını artırırken, daha cazip görünmeye çalışan kişiler (makyajlı, bakımlı, düzenli saçlı fotoğraflar ekleyenler gibi) kendilerine özen gösteren kişileri tercih etmektedirler. Bulgular, çevrim içi arkadaşlık ortamlarında kullanıcıların kendilerini nasıl sunmalarının ve karşı taraftan ne beklediklerinin dinamiklerini açıklamada önemli bir rol oynamaktadır.

Bu çalışmalar, kullanıcıların çevrim içi platformlarda nasıl algılandığını ve etkileşime geçtiğini belirleyen bu stratejilerin, dijital kimliklerini şekillendirmede kritik bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Ancak, kullanıcıların çoğu zaman gerçeklikten uzaklaşarak abartılı bilgiler vermeleri ve olası eşleşmelerden beklentilerini artırarak kendilerini sunmaları, güvenilirlik ve dürüstlük konusunda sorunlar doğurabilmektedir.

Kullanıcılar, çeşitli taktikler ve stratejiler kullanarak kendilerini tanıtırken ve çevrim içi izlenimlerini yönetirken yaratıcı yaklaşımlar geliştirmektedirler. Araştırmalar, demografik faktörlerden teknoloji kullanımına, gizlilik stratejilerinden sosyal medya platformlarında benlik sunma yöntemlerine kadar geniş bir yelpazede bu stratejilerin incelenmesine odaklanmaktadır. Sonuç olarak, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarında profil oluşturma ve sunum stratejilerinin incelenmesi, kullanıcıların davranışlarını ve ilişki dinamiklerini daha iyi anlamak için önemlidir ve gelecekteki araştırmaların bu konuya odaklanması gerekmektedir.

2.2.2. İlişki Anlayışının Dijitalleşmesi: Hız, Seçenekler ve İnternet Kültürü

İnternet ve dijital teknolojilerin gelişimiyle birlikte, ilişki anlayışı ve deneyimi de önemli ölçüde değişime uğramıştır. Hız, seçenekler ve internet kültürünün, dijitalleşmenin ilişkiler üzerindeki etkilerini anlamak için kritik unsurları oluşturduğu söylenebilmektedir.

Dijital iletişim araçlarının yaygınlaşması ilişkilerin hız kazanmasına neden olmuştur. Anlık mesajlaşma uygulamaları ve sosyal medya platformları, insanların birbirleriyle anında iletişim kurmalarını sağlarken, bu durum tanışma aşamasının hızlanmasına ve ilişkilerin daha çabuk gelişmesine de olanak tanımıştır. Ancak, bu hızlı iletişim biçimi, ilişkilerin derinliğini ve kalitesini etkileyebilmektedir. Anlık iletişim, derin duygusal

bağların oluşmasını engelleyebilirken ilişkilerin daha yüzeysel olmasına yol açabilmektedir.

Seçeneklerin genişlemesi, internetin ilişkiler üzerindeki bir diğer önemli etkisidir. Çevrim içi buluşma uygulamaları ve sosyal medya platformları, kullanıcılara binlerce potansiyel partner ve arkadaş arasından seçim yapma imkanı sunmaktadır. Bu geniş seçenek yelpazesi, kullanıcıların kendi tercihlerine en uygun kişileri bulmalarını kolaylaştırırken, aynı zamanda karar verme sürecini karmaşıklıştırabilmektedir. Bu kadar geniş bir seçenek yelpazesi, insanların ilişki deneyimini zenginleştirirken, aynı zamanda belirsizlik ve kaygıya da neden olduğu söylenebilmektedir.

İnternet kültürü ise, ilişki anlayışını ve beklentilerini şekillendiren diğer bir önemli faktördür. Sanal ortamda oluşturulan normlar, etiketler ve davranış kalıpları, insanların ilişki kurma biçimini etkiler. Örneğin, sanal ortamda paylaşılan içeriklerin doğası, iletişim tarzı ve beklentiler, internet kültürünün bir parçası olarak ilişki dinamiklerini belirlemektedir.

Sonuç olarak, hız, seçenekler ve internet kültürü, dijitalleşmenin ilişkiler üzerindeki etkilerini anlamak için önemli kavramlardır. Bu unsurlar, ilişki deneyimini derinden etkilemekte ve insanların ilişki kurma biçimini şekillendirdiği söylenebilmektedir. Bu nedenle, ilişki anlayışının dijitalleşmesi, hız, seçenekler ve internet kültürünün birbiriyle ilişkili dinamiklerini anlamak için dikkatle incelenmelidir.

2.2.2.1. Hızlı İletişim ve İlişki Geliştirme

Dijitalleşmenin hız kazandırdığı iletişim araçları, ilişki geliştirme sürecini derinden etkilemektedir. Anlık mesajlaşma uygulamaları, sosyal medya platformları ve çevrim içi buluşma servisleri, insanların birbirleriyle sürekli temas halinde olmalarını sağlamaktadır. Bu hızlı iletişim biçimi, insanların tanışma aşamasını hızlandırabilir ve birbirlerine daha çabuk yakınlaşmalarına olanak tanıyabilmektedir. Ancak, bu hızlı tempo, ilişkilerin derinliğini ve kalitesini de etkileyebilmektedir. Anlık iletişim, derin duygusal bağların oluşmasını engelleyebilmekte ve yüzeysel ilişkilerin önünü açabilmektedir. Özellikle çevrim içi buluşma uygulamaları, kullanıcıların karşılıklı ilgiye

dayalı bir bağ kurmadan önce birbirleriyle yüzeysel bilgiler paylaşımlarını teşvik edebilmektedir.

İletişim hızının artmasıyla birlikte, ilişkilerdeki beklentiler de değişmektedir. İnsanlar, hızlı yanıtlar ve sürekli temas beklentisiyle hareket ederken, bu durum, karşılıklı bağlılık ve güvenin oluşmasını zorlaştırabilmektedir. Hızlı iletişim, duygusal bir bağın gelişmesini engelleyebilir ve ilişkilerin daha yüzeysel ve geçici olmasına yol açabilmektedir. Bu bağlamda, ilişki geliştirme sürecinde, iletişim hızının getirdiği avantajlar ve dezavantajlar dikkate alınmalı ve iletişimdeki denge önemsenmelidir.

Çevrim içi arkadaşlık uygulamaları, ilişki geliştirme sürecini etkileyen önemli faktörlerden biridir ve genellikle ilişkilerin ciddiyeti üzerinde de belirleyici olabilir. LeFebvre (2017, s. 4), Tinder'da kurulan ilişkileri açıklarken ilişki geliştirme modelini temel alır ve beş aşamayı tanımlar: Başlatma, test etme, güçlendirme, birleşme ve bağlanma. İlişkinin başlama ve test etme aşamaları, Tinder'da eşleşme gerçekleşikten sonra yaşanır. Ayrıca Tinder'da etkileşim öncesindeki süreçler, bireylerin olası partnerlerini araştırdıkları, elemeler yaptıkları ve ilk izlenimi oluşturdıkları süreci içerir (LeFebvre, 2017, s. 20).

Uygulamalar, kullanıcıların profillerini oluşturmalarına ve potansiyel eşleşmelerle iletişim kurmalarına olanak tanırken, sunulan özellikler genellikle ilişkilerin ciddiyet derecesini belirlemede etkilidir. Uygulama arayüzleri, oyun benzeri bir deneyim sunarak kullanıcıların dikkatini çeker ve ilişki arayışını eğlenceli hale getirir. Arkadaşlık uygulamalarının yüzeysel algılanmasının nedeni olarak, bu uygulamaların oyunlaştırılmış arayüzleri görülür. Bu durum, partner arayışının ciddiyetten uzak ve eğlence odaklı olduğu şeklinde algılanmaktadır (Lee J. , 2019, s. 5). Peter ve Valkenburg (2007) çalışmasında ise, çevrim içi platformlarda geçici ilişki arayışının heyecan arayışıyla ilişkilendirildiği ve yüksek düzeyde heyecan arayışında olanların çevrim içi iletişimde anonimliği tercih ettiği belirtilmektedir. Özellikle swipe (sürükleme) gibi basit ve hızlı eşleştirme özellikleri, kullanıcıların birçok potansiyel eşleşme arasından seçim yapmasını kolaylaştırırken ilişkilerin daha yüzeysel ve geçici olmasına yol açabilmektedir. Ancak, bazı uygulamalar daha derinlemesine profiller oluşturmayı ve

daha anlamlı bağlantılar kurmayı teşvik edebilir, bu da ilişkilerin daha ciddi ve duygusal olmasını sağlayabilmektedir.

Hızlı iletişim araçları, zaman ve mekandan bağımsız olarak insanların iletişim kurmasını sağlamaktadır. Bu durum, coğrafi sınırlamaları ortadan kaldırır ve insanların farklı kültürlerden ve coğrafyalardan insanlarla tanışmasını kolaylaştırmaktadır. İnternet, insanların farklı arka planlardan gelen kişilerle iletişim kurmasını ve onları tanımasını sağlamasına karşın, bu geniş erişim ve sürekli iletişim, insanların ilişkilerdeki kişisel sınırlarını belirlemesini ve gizliliklerini korumasını zorlaştırabilmektedir. Bu sebepler, güven ve mahremiyet endişelerine yol açabilmektedir. İlişkilerin gelişmesi aşamasında, çevrim içi iletişim genellikle gerçek hayatta buluşma evresini de içermektedir. Bu buluşmalar, ilişkinin ciddiyetini belirleme açısından önemlidir. Bazı kullanıcılar için çevrim içi iletişim sadece bir flört aracı olarak görülürken, bazı kullanıcılar için gerçek hayatta buluşmalar ilişkinin daha ciddi bir boyuta taşınmasını sağlamaktadır. Bu buluşmalar, ilişkinin ciddiyeti hakkında karar verme sürecinde kritik bir rol oynar ve ilişkinin geleceği üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Uygulamada kurulan bağlantının devam edebilmesi ve arzulanan ilişkinin oluşturulabilmesi için fiziksel temasın gerekli olduğu genel kabul görmektedir (Newett, Churchill, & Robards, 2018, s. 348).

Ancak, mevcut durum, dijitalle başlayıp fiziksel uzama geçişin yanı sıra, her iki alanın da birbirine iç içe geçtiği bir bağlamı içerir. Önceden bahsedilen hibrit alan, sanal ve fiziksel dünyaların sınırlarının bulanıklaşmasını ve ilişkilerde sosyalleşmenin karmaşıklaşmasını çağırıştırır. Bu süreçte, sanal ve fiziksel alanlar birbirine karışırken, aynı zamanda özel ve kamusal alanlar arasındaki ayrım da belirsizleşmektedir. Kullanıcıların kişisel verileri, konumları, sosyal medya hesapları ve ilgi alanları gibi kişisel bilgileri flört uygulamalarında paylaşması da bu durumu teşvik etmektedir.

Son olarak, hızlı iletişim araçları, duygusal bağlılıkların ve derin anlayışın gelişmesini engelleyebilmektedir. Anlık mesajlar ve kısa metinler, duygusal ifadeleri ve derin konuşmaları zor bir duruma sokabilmektedir. Bireyler, yüz yüze iletişimde olduğu gibi, duygusal ifadeleri ve nonverbal (sözel olmayan) sinyalleri algılamada zorluk yaşayabilmektedir. Bu durum ise, ilişkilerde derin bağlılıkların kurulmasını engelleyebilir ve yüzeysel ilişkilerin yaygınlaşmasına neden olabilmektedir.

2.2.2.2. Geniş Seçeneklerin Sunulması ve İlişki Deneyimi

İnternetin yaygınlaşmasıyla birlikte, ilişki seçeneklerinin çeşitliliği ve erişilebilirliği büyük ölçüde artmıştır. Çevrim içi buluşma uygulamaları ve sosyal medya platformları, kullanıcılara binlerce potansiyel partner ve arkadaş arasından seçim yapma imkanı sunarak, ilişki kurma sürecini büyük ölçüde değiştirmiştir. Bu geniş seçenek yelpazesi, kullanıcıların kendi tercihlerine en uygun kişileri bulmalarını kolaylaştırırken, aynı zamanda karar verme sürecini karmaşıklştırabilmektedir.

Bu geniş seçenek yelpazesinin, insanların doyumsuzluğunu artırabildiği söylenebilir. Çünkü bireyler sürekli olarak daha iyisini arzulamakta ve bu durum istedikleri ilişkiyi bulamadıklarında hayal kırıklığına neden olabilmektedir. Geniş bir seçenek yelpazesi sunulduğunda, insanlar aradıkları ilişkiyi bulmakta zorlanabilirler. Bu bağlamda, kullanıcıların değer yargılarında belirsizlik veya tatmin olmama hissine kapılmasına yol açabilmektedir. Özellikle çevrim içi buluşma uygulamalarında, kullanıcılar sürekli olarak daha iyi bir eş arayışı içinde bulunmakta ve bu sürekli arayış, mevcut ilişkilerin değerini azaltabilmektedir.

Bununla birlikte, çok sayıda seçenek arasında karar vermek de karmaşıklşıabilir ve kullanıcılar kararsızlık yaşayabilmektedirler. Birçok farklı profilden oluşan bu seçenekler arasında hangisinin en uygun olduğuna karar vermek zor olabilir ve bu durum insanları kaygılandırabilir. İnsanlar, aralarından seçim yapabilecekleri çok fazla seçenek olduğunda, kendilerini tatmin etmekte zorlanabilirler ve bu da ilişkilerin sıklıkla yüzeysel ve geçici olmasına yol açabilmektedir. İnternetin sunduğu bu geniş seçenekler, ilişkilerin başlangıç aşamasında faydalı olabilirken, aynı zamanda ilişkilerin derinleşme sürecini de etkileyebilir. Kullanıcıların bir kısmı, çevrim içi platformlarda tanıştıkları kişilerle sadece yüzeysel ilişkiler kurmayı tercih edebilir ve bu da ilişkilerin daha geçici olmasına yol açabilir. Bununla birlikte, bazı kullanıcılar internet üzerinden tanıştıkları kişilerle daha derin bağlar kurabilir ve ilişkilerini gerçek hayata taşıyabilirler. Bu noktada, çevrim içi platformların kullanım şekli ve kullanıcıların beklentileri, ilişkilerin niteliğini belirlemede kritik bir rol oynar.

Geniş bir seçenek yelpazesi sunmanın ve pratik olmanın yanı sıra, çevrim içi tanışma sitelerinin sağladığı güvenlik veya güven hissiyatı da kullanıcılar için çekici olmaktadır.

Bauman, "Akışkan Aşk" adlı eserinde, çevrim içi buluşmaların en büyük avantajının "anında, krizsiz, zarar ziyan hesabı yapmadan", "istek üzerine sonlandırma" ve yeni olasılıklara yönelme seçeneği olduğunu belirtir. Önceki dönemlerde gece kulüpleri ve bekar barlarının yerine geçen bu çevrim içi platformlar, öncekilerin gerektirdiği sosyalleşme becerilerine sahip olmayı zorunlu kılmaz. Ayrıca, gerçek yaşamdaki ilişkilerde gereken karşılıklı taahhüt, sorumluluk veya risklerin minimize edilmesine de olanak tanır (Bauman, 2012, s. 97-98). Çevrim içi tanışma sitelerinin sunduğu güvenlik ve pratiklik, kullanıcılar için çekici olmanın ötesinde, ilişki kurma deneyimlerini de derinden etkiler. Bu platformlar, kullanıcıların istedikleri zaman ve yerde potansiyel partnerlerle iletişim kurma özgürlüğünü sağlayarak geleneksel tanışma yöntemlerinden farklı bir deneyim sunarlar. Ayrıca, çevrim içi buluşma platformlarında anonimlik ve gizlilik, kullanıcıların kendilerini daha rahat hissetmelerini sağlar. Bu da, insanların kendilerini daha özgürce ifade etmelerine ve gerçek öz benliklerini yansıtma olanağı sağlar.

Sonuç olarak çok sayıda seçenek arasında sürekli olarak daha iyi bir ilişkiyi arzulama eğilimi, mevcut ilişkilerin değerini azaltabilir ve insanları tatmin olmamış hissettirebilir. Bu bağlamda, ilişki seçeneklerinin genişlemesiyle birlikte ortaya çıkan doyumsuzluk ve tatminsizlik duyguları, insan ilişkileri üzerinde önemli etkilere sahip olabilmekte ve ilişki deneyimlerini olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

2.2.3. Aşkın Algoritmaları: Uygulamaların İşleyişi ve Eşleştirme Algoritmaları

Çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının işleyişi ve eşleştirme algoritmaları, modern flört kültüründe önemli bir role sahiptir. Bu uygulamaların birçoğu, kullanıcıların belirli kriterlere göre eşleştirilmesini sağlayan karmaşık algoritmalar kullanır. Bu algoritmalar, kullanıcıların profil bilgilerini ve davranışlarını analiz ederek en uygun eşleşmeleri bulmaya çalışır. Eşleştirme algoritmalarının işleyişi genellikle karmaşıktır ve birçok faktörü dikkate alır. Profil bilgileri, kullanıcıların ilgi alanları, konumları, yaşları ve diğer tercihleri gibi bilgiler algoritmaların temelini oluşturur. Arkadaşlık sitelerinde, kullanıcılar genellikle fotoğraflarıyla birlikte yaşadıkları şehir ve semt, yaş, cinsiyet, eğitim, meslek ve gelir durumu gibi kişisel bilgilerini içeren bir profil oluştururlar. Ayrıca, fiziksel özellikleri, hobileri ve günlük alışkanlıkları gibi detaylar da profillerinde

yer alabilir. Bu bilgiler, kullanıcıların en uygun eşleşmelerle buluşmalarını sağlamak amacıyla kullanılır (Gürçay, 2019, s. 439). Ancak, algoritmalar aynı zamanda kullanıcıların uygulamadaki davranışlarını da analiz eder; örneğin, hangi profillere daha fazla zaman harcadıklarını veya hangi profillere mesaj gönderdiklerini dikkate alabilirler. Bu veriler, algoritmaların eşleştirmeleri iyileştirmesi için kullanılır.

Eşleştirme algoritmaları, bu profiller arasında potansiyel uyumları belirlemek için çeşitli faktörleri dikkate alır. Örneğin, kullanıcıların belirli yaş aralıklarını veya konumlarını tercih etmeleri algoritmanın çalışmasını etkileyebilir. Birçok uygulama, kullanıcıların birbirlerini beğendikleri takdirde bir eşleşme oluşturur. Bu karşılıklı beğenme sistemi, iletişim sürecini başlatmak için bir itici güç sağlar. Bazı uygulamalar, kadınların iletişimi başlatma yetkisini ellerinde tutmalarını sağlayarak kullanıcı güvenliğini artırır. Bununla birlikte, uygulamalar genellikle sosyal bağlantıları ve ortak arkadaşları da dikkate alır ve bu bilgileri potansiyel eşleşmeleri bulmak için kullanır. Güvenlik ve gizlilik önlemleri de bu uygulamaların temel bir parçasıdır, istenmeyen mesajları engelleme ve şüpheli profilleri rapor etme gibi özellikler kullanıcıların güvenliğini sağlamaya yardımcı olur.

Örneğin, Tinder gibi uygulamalar genellikle coğrafi konum bilgilerini kullanarak kullanıcıları yakınlıklarına göre eşleştirir. Kullanıcılar, uygulamaya giriş yaptıklarında belirli bir mesafedeki diğer kullanıcıların profillerini görebilir ve bu kişilerle etkileşime geçebilirler. Algoritma, kullanıcıların yaş, cinsiyet, ilgi alanları gibi profil bilgilerini de dikkate alarak potansiyel eşleşmeleri belirler. OkCupid ve benzeri uygulamalar ise daha kapsamlı bir profil oluşturma sürecine sahiptir. Kullanıcılar, kişilik özellikleri, tercih ettikleri ilişki türleri, hobileri ve değerleri gibi daha detaylı bilgileri profil sayfalarında paylaşabilirler. Algoritma, bu bilgileri analiz ederek kullanıcıların uyumlu eşleşmeler bulmasına yardımcı olur.

Bumble'ın işleyişi ise, kullanıcıların profillerini oluşturduktan sonra belirli kriterlere göre eşleştirilmesini sağlayan bir algoritmayı içerir. Bu algoritma, kullanıcıların coğrafi konumu, yaş, ilgi alanları ve tercihleri gibi çeşitli faktörlere dayalı olarak uygun eşleşmeleri belirler. Örneğin, bir kullanıcı belirli bir yaş aralığında veya belirli bir coğrafi bölgede bir eş arıyorsa, algoritma bu kriterlere uygun profilleri öne çıkarır. Bumble'ın eşleştirme algoritmaları, kullanıcıların profillerini düzenlemesi ve tercihlerini belirtmesi

üzerine odaklanır. Kullanıcılar, aradıkları ilişki türünü (ciddi ilişki, kısa süreli flört vs.), fiziksel özellikleri ve ilgi alanlarını belirterek algoritmanın daha doğru eşleşmeler yapmasına yardımcı olurlar. Algoritma, bu tercihleri analiz ederek kullanıcıların beklentilerine en uygun profilleri bulur ve önerir. Bumble'ın eşleştirme algoritmaları, kullanıcıların beklentilerine uygun eşleşmeler bulmada oldukça etkilidir. Ancak, bu algoritmaların bazı sonuçları da olabilir. Örneğin, kullanıcılar belirli bir kriteri çok katı bir şekilde belirtirse, bu, potansiyel eşleşmelerin sayısını azaltabilir ve kullanıcının seçeneklerini sınırlandırabilir. Ayrıca, algoritmanın doğruluğu, kullanıcıların gerçek hayatta bir ilişki kurma olasılığını etkileyebilir.

Bu bağlamda, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının işleyişi karmaşık algoritmalar üzerine kuruludur ve kullanıcıların belirli kriterlere dayalı olarak eşleştirilmesini sağlar. Algoritmalar, kullanıcıların tercihlerini ve davranışlarını dikkate alarak potansiyel eşleşmeler bulmada etkilidir ve çoğu zaman kullanıcıların ilişki deneyimlerini şekillendirir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: ÇEVİRİM İÇİ ARKADAŞLIK UYGULAMALARININ İLİŞKİ DİNAMİKLERİNE ETKİSİ: DİJİTAL BENLİK

3.1. Metodoloji

Bu araştırmanın metodolojisi, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının bireylerin benlik sunumu ve ilişki dinamikleri üzerindeki etkilerini derinlemesine analiz etmeyi amaçlamaktadır. Veri toplama sürecinde, yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler kullanılmıştır. Bu yöntem, katılımcılara deneyimlerini ayrıntılı bir şekilde ifade etme fırsatı tanırken, araştırmacının belirli konular etrafında odaklanmasını sağlamıştır. Yüz yüze, telefonla ve görüntülü görüşmeler gibi çeşitli yöntemler kullanılarak, katılımcıların rahatlıkla kendilerini ifade edebilmeleri hedeflenmiştir. Ses kayıt cihazı kullanımı, görüşmelerin doğruluğunu ve güvenilirliğini artırmıştır.

Araştırmanın örneklemini, Bumble uygulamasını kullanan 12 katılımcıdan oluşmaktadır. Bumble uygulaması güncel uygulamalar arasında rastgele seçilmiştir. Katılımcılar, cinsiyet, yaş, şehir ve meslek gibi demografik çeşitliliğe sahip olup, bu çeşitlilik araştırmanın bulgularına geniş bir perspektif kazandırmıştır. Ancak, sadece Bumble uygulamasını kapsayan bu örneklem, diğer çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının kullanıcı deneyimlerinden elde edilebilecek verilerle kıyaslandığında sınırlı bir genel geçerlik sunmaktadır. Bu sınırlamalara rağmen, araştırma çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının benlik sunumu ve ilişki dinamikleri üzerindeki etkilerini anlamak için önemli veriler sunmaktadır.

3.1.1. Araştırmanın Konusu ve Amacı

Bu araştırma, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının bireylerin benlik sunumları ve ilişki dinamikleri üzerindeki etkilerini derinlemesine incelemeyi amaçlamaktadır. Dijital çağın hızla gelişen teknolojileri, sosyal etkileşim biçimlerini ve ilişki dinamiklerini köklü bir şekilde değiştirmiştir. Özellikle, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının yaygınlaşmasıyla birlikte, sanal ilişkilerin gerçek hayattaki ilişkiler üzerindeki etkileri önem kazanmış ve bu etkileşimlerin kapsamı geniş bir ilgi alanı oluşturmuştur. Bu çalışma, çevrim içi platformların bireylerin kendilerini nasıl sunduğunu ve ilişkilerini nasıl yapılandırıldığını anlamak için bu dinamikleri detaylı bir şekilde incelemektedir.

Araştırmanın amacı, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının benlik sunumu üzerindeki etkilerini ve bu uygulamaların ilişki dinamiklerini nasıl şekillendirdiğini belirlemektir. Çevrim içi arkadaşlık uygulamaları, bireylere kendilerini idealize etme ve çekici gösterme fırsatı tanırken, aynı zamanda ilişkilerin doğasını ve süresini de etkileyebilmektedir. Bu araştırma, bu uygulamaların, bireylerin kendilerini nasıl sunma eğiliminde bulunduklarını ve bu süreçte hangi stratejileri benimsediklerini anlamayı hedefler.

Araştırma, ayrıca çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının geleneksel flört dinamiklerini nasıl bir değişime uğrattığını değerlendirmektedir. Bu bağlamda, araştırma, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının ilişki kurma süreçlerini nasıl etkilediğini ve bu etkilerin sosyal ve kişisel boyutlarda ne tür değişimlere neden olduğunu anlamak için önemli veriler sunmaktadır.

3.1.2. Araştırmanın Önemi

Bu araştırmanın önemi, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının bireylerin benlik sunumları ve ilişki dinamikleri üzerindeki etkilerini anlamak için sunduğu derinlemesine analizin gelecek çalışmalara öncülük etmesi ve günümüz ilişkilerinin anlaşılması adına bir kaynak olmasıdır. Teknolojinin hızla ilerlemesi ve çevrim içi platformların yaygınlaşması, sosyal etkileşim biçimlerini köklü bir şekilde değiştirmiştir. Bu değişim, geleneksel ilişkilerin dinamiklerini de etkileyerek yeni ilişki biçimlerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Araştırma, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının bu yeni ilişki biçimlerini nasıl şekillendirdiğini ve bireylerin kendilerini dijital ortamda nasıl sunduğunu anlamak için önemli bir katkı sağlamaktadır.

Araştırmanın bir diğer önemli boyutu, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının ilişki dinamikleri üzerindeki etkilerini değerlendirmesidir. Bu uygulamalar, bireylere geniş bir partner havuzu sunarken, ilişkilerin yüzeysel ve geçici olmasına yol açabilmektedir. Bu bağlamda, araştırma, dijital platformların geleneksel flört dinamiklerini nasıl değiştirdiğini ve bu değişimlerin sosyal ve kişisel boyutlarda ne tür sonuçlara yol açtığını ortaya koyarak, ilişkilerin daha derin ve kalıcı olabilmesi için öneriler sunmaktadır.

Dijital çağda sağlıklı ilişkilerin teşvik edilmesi için önemli bir kaynak olabilecek veriler sunmayı amaçlayan bu araştırma, dijital iletişim ve ilişki kurma süreçlerinin daha iyi anlaşılmasını sağlayarak, sağlıklı ilişkilerin teşvik edilmesi için önemli bir kaynak oluşturmaktadır. Araştırmanın bulguları, dijital ortamların insan ilişkileri üzerindeki etkilerini derinlemesine değerlendirme fırsatı sunmakta ve gelecekteki araştırmalara yönelik belirli alt konuların incelenmesini teşvik etmektedir. Bu öneriler hem akademik hem de pratik düzeyde dijital ilişkilerle ilgili daha kapsamlı bir anlayış geliştirilmesine katkıda bulunacaktır.

3.1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmada kullanılan örneklem, Bumble uygulamasını kullanan veya geçmişte kullanmış olan 12 katılımcının derinlemesine görüşmeleri ile elde edilmiştir. Ancak bu örneklem, çeşitli sınırlılıklara sahiptir. Öncelikle, katılımcıların sayısının sınırlı olması, genel sonuçların geniş bir kullanıcı grubunu temsil etme kapasitesini etkileyebilmektedir. Katılımcıların demografik çeşitliliği (yaş, şehir, meslek) belirli bir ölçüde sağlanmış olsa da daha büyük ve daha çeşitli bir örneklem grubunun bulunmaması, bulguların tüm çevrim içi arkadaşlık uygulaması kullanıcılarına genellenebilirliğini sınırlayabilmektedir.

Yalnızca Bumble uygulamasını kullanan katılımcılarla yapılmış olması ayrıca bu araştırmanın bir diğer sınırlılığıdır. Diğer çevrim içi arkadaşlık uygulamaları, kullanıcı deneyimlerinde ve ilişki dinamiklerinde farklılıklar gösterebilmektedir. Gelecekte yapılacak çalışmaların, çeşitli çevrim içi arkadaşlık uygulamalarını kullanan bireylerle gerçekleştirilmesi, bu uygulamaların her birinin bireylerin sosyal etkileşimlerini nasıl şekillendirdiğine dair daha kapsamlı ve karşılaştırmalı veriler sağlayarak, daha geniş ve genellenebilir sonuçlara ulaşılmasını mümkün kılabilmektedir.

Bir diğer sınırlılık, katılımcıların sadece derinlemesine görüşme yoluyla elde edilen verilerin, çevrim içi arkadaşlık uygulamaları kullanıcılarının tüm deneyimlerini ve davranışlarını kapsamayabileceğidir. Derinlemesine görüşmeler, katılımcıların kişisel görüşlerini ve deneyimlerini detaylı olarak yansıtabilirken, bu görüşmelerin subjektif doğası, verilerin tüm kullanıcılar için geçerli olan genel eğilimleri yansıtmamasını zorlaştırabilmektedir. Ayrıca, katılımcıların kendi benlik sunumları ve ilişki dinamikleri

hakkındaki algıları, araştırmanın bulgularının nesnelliğini etkileyebilmekte ve bu da sonuçların doğruluğunu sınırlayabilmektedir.

3.1.4. Araştırmanın Veri Toplama Metodu

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşme tercih edilmiştir. Yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler, katılımcılarla yapılan bireysel mülakatlarda, belirli bir yapı ve yönlendirme sağlayan ancak aynı zamanda esnek ve açıklayıcı cevaplara olanak tanıyan bir yaklaşımdır. Bu yöntem, araştırmacının görüşme sırasında belirli ana konuları ve soruları ele almasını sağlar, ancak katılımcıların deneyimlerini ve düşüncelerini detaylı bir şekilde ifade edebilmeleri için serbestlik sunar. Bu sayede, katılımcıların kişisel görüş ve deneyimlerini daha derinlemesine keşfetmek mümkün olur.

Araştırmanın amacına yönelik olarak yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşme yönteminin seçilmesinin nedeni, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının bireylerin benlik sunumu ve ilişki dinamikleri üzerindeki etkilerini derinlemesine anlamak için gerekli olan ayrıntılı ve kişisel verileri sağlamasıdır. Bu yöntem, katılımcıların çevrim içi platformlar üzerindeki deneyimlerini ve algılarını kapsamlı bir şekilde ifade etmelerine olanak tanımaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, belirli ana konular etrafında odaklanırken, aynı zamanda katılımcıların kendilerini özgürce ifade edebilmelerini ve kişisel görüşlerini detaylı bir şekilde paylaşabilmelerini sağlamaktadır.

Bu esneklik, araştırmanın amacına uygun olarak, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının benlik sunumu ve ilişki dinamikleri üzerindeki etkilerini daha derinlemesine ve kapsamlı bir şekilde keşfetmeyi mümkün kılmaktadır. Katılımcıların kişisel deneyimlerini ve duygusal yanıtlarını detaylandırabilmesi, araştırmanın elde ettiği verilerin zenginliğini artırmakta ve bu alandaki karmaşık sosyal etkileşimleri daha iyi anlamayı sağlamaktadır. Bu nedenle, yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler, bu tür nitel analizler için ideal bir veri toplama yöntemidir.

Araştırmada, belirli başlıklar altında sorular oluşturularak katılımcıların deneyim ve düşünceleri derinlemesine incelenmiştir. İlk olarak, demografik özellikler üzerinden katılımcıların yaş, cinsiyet, yaşadıkları şehir gibi bilgileri toplanarak bu faktörlerin

çevrim içi arkadaşlık uygulamalarını kullanma biçimleriyle nasıl ilişkili olduğu araştırılmıştır. Platformda bulunma motivasyonları ile bireylerin bu uygulamaları kullanma nedenleri ve beklentileri sorgulanmıştır. Ayrıca, geleneksel ilişkiler ile sanal ilişkilerin karşılaştırılması yapılarak, katılımcıların bu iki ilişki türüne yönelik algıları ve deneyimleri incelenmiştir. Dijital kimliğin gerçek hayatla ilişkisi konusunda, bireylerin çevrim içi platformlardaki kimlik sunumlarının gerçek yaşamlarıyla nasıl bir bağlantı kurduğu ele alınmıştır. Sanal hayatta güven sorunları, katılımcıların çevrim içi etkileşimlerde güven oluşturma süreçlerini anlamayı amaçlamıştır. Son olarak, sosyal hayatta sanal ilişkilerin karşılanma ve konumlanma biçimleri ile bu ilişkilerin sosyal çevre tarafından nasıl algılandığı ve bireylerin sosyal yaşamlarında nasıl bir yer edindiği araştırılmıştır.

Bu çalışmada, veri toplama sürecinde yüz yüze görüşmeler, telefonla görüşmeler ve görüntülü toplantı yöntemleri kullanılmıştır. Katılımcıların çekinceleri ve gizlilik ihtiyaçları doğrultusunda, bu yöntemlerin çeşitlendirilmesi, katılımcıların kendilerini daha rahat ifade edebilmelerine olanak tanımıştır. Ayrıca, görüşmeler sırasında ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Ses kayıt cihazı, görüşmelerin doğru bir şekilde belgelenmesini ve detaylı bir şekilde analiz edilmesini sağlamak amacıyla tercih edilmiştir. Bu, verilerin güvenilirliğini ve doğruluğunu artırarak, katılımcıların söylediklerinin eksiksiz ve doğru bir şekilde kayıt altına alınmasına olanak tanımıştır. Ses kayıtlarının analizi, araştırmanın bulgularının güvenilirliğini ve geçerliliğini artırarak, daha kapsamlı ve derinlemesine bir veri seti elde edilmesini mümkün kılmaktadır.

3.1.5. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Bu araştırmanın evreni, Türkiye’de çevrim içi arkadaşlık uygulamalarını kullanan veya geçmişte kullanmış olan Gemius Audience’nin yayınlamış olduğu verilere göre yaklaşık 7.4 milyonu aşan (2022) sayıya sahip topluluktan oluşmaktadır. Araştırma, bu bireylerin çevrim içi platformlar üzerinden kurdukları ilişki biçimlerini, bu ilişkilerin doğasını ve kullanıcıların uygulama deneyimlerini incelemeyi hedeflemektedir. Evren, bu tür uygulamaların sosyal ve kişisel etkileşimler üzerindeki etkilerini anlamak amacıyla geniş bir demografik ve deneyimsel çeşitlilik sunmaktadır.

Bu araştırmanın örnekleme, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarından Bumble'ı aktif olarak kullanan ya da geçmişte kullanmış olan bireylerden amaçsal örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Konu hakkında derinlemesine bilgi edinmek amacıyla, araştırmanın amacına en uygun katılımcıları seçmeye olanak tanınmasına yönelik amaçsal örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örnekleme, çeşitli yaş ve meslek gruplarından toplamda 12 katılımcıdan oluşmaktadır. Katılımcılar cinsiyet, yaş, şehir ve meslek gibi farklı demografik özelliklere sahip olup, bu çeşitlilik araştırmanın sonuçlarına geniş bir perspektif sunmaktadır.

Katılımcıların altı kadın ve altı erkek olarak dengeli bir dağılım göstermektedir. Kadın katılımcılar arasında 19 yaşından 30 yaşına kadar değişen yaş aralıklarıyla, farklı şehirlerde ve mesleklerdeki bireyler bulunmaktadır. Bunlar; Edirne'de öğretmen, Ankara'da üniversite öğrencisi, Antalya'da akademisyen, İstanbul'da üniversite öğrencisi, influencer ve QA tester olarak çalışan bireylerdir. Erkek katılımcılar ise 24 yaşından 33 yaşına kadar çeşitli yaş gruplarını kapsamakta olup, Kocaeli'de doktora öğrencisi, Antalya'da mimar, İstanbul'da mimar, Ankara'da uzman, İstanbul'da kreatif direktör ve mühendis olarak çalışan bireylerden oluşmaktadır.

Araştırma sürecinde, katılımcılarla çeşitli yöntemler kullanılarak derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu yöntemler arasında yüz yüze görüşmeler, telefonla görüşmeler ve görüntülü toplantılar yer almaktadır. Katılımcıların talebi doğrultusunda, kimlik bilgileri gizli tutulmuş ve kişisel bilgilerin mahremiyeti sağlanmıştır.

Tablo 2. Örneklem özellikleri

	Cinsiyet	Yaş	Şehir	Meslek
1. katılımcı	Kadın	27	Edirne	Öğretmen
2. katılımcı	Erkek	29	Kocaeli	Doktora öğrencisi
3. katılımcı	Kadın	21	Ankara	Üniversite öğrencisi

4. katılımcı	Erkek	30	Antalya	Mimar
5. katılımcı	Kadın	30	Antalya	Akademisyen
6. katılımcı	Erkek	33	İstanbul	Mimar
7. katılımcı	Kadın	19	İstanbul	Üniversite öğrencisi
8. katılımcı	Erkek	31	Ankara	Uzman
9. katılımcı	Kadın	29	İstanbul	Influencer
10. katılımcı	Erkek	28	İstanbul	Kreatif direktör
11. katılımcı	Kadın	26	İstanbul	QA Tester
12. katılımcı	Erkek	24	Ankara	Mühendis

3.1.6. Araştırmanın Varsayımları

1. Çevrim içi arkadaşlık uygulamaları, oluşturulan dijital imajlar ile bireylerin kendilerini idealize etme eğilimlerini artırmaktadır.

Bu varsayım, çevrim içi platformların, kullanıcıların kendilerini daha çekici ve idealize edilmiş bir şekilde sunmalarına olanak tanıdığını öngörmektedir

2. Çevrim içi arkadaşlık uygulamaları, geleneksel flört dinamiklerini değiştirerek ilişkilerin derinliğinin azalmasına ve spontane hale gelmesine neden olmaktadır.

Bu varsayım, çevrim içi platformların, geleneksel flört biçimlerinin yerini ilişkilerin daha yüzeysel ve kısa süreli gerçekleştiği dinamiklere dönüştürdüğünü öngörmektedir.

3.2. Bulgular

Bu araştırma, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının kullanıcıların motivasyonları, dijital imajları, ilişki dinamikleri ve sosyal çevre yansımaları üzerindeki etkilerini kapsamlı bir şekilde incelemiştir. Arayış motivasyonları bağlamında, Bumble kullanıcılarının platformu kullanma sebeplerinin çeşitliliği dikkat çekicidir. Katılımcılar, uygulamayı vakit geçirmek, kafa dağıtmak ve eğlenmek amacıyla kullanabildikleri gibi, yeni insanlarla tanışmak ve ciddi ilişkiler kurmak için de tercih etmektedirler. Bu farklı motivasyonlar, dijital çağın sosyal etkileşim ve ilişki arayışlarını nasıl şekillendirdiğini ve kullanıcıların platformlardan ne tür beklentilere sahip olduklarını yansıtmaktadır.

Dijital imajlar üzerinde yapılan analizler, bireylerin çevrim içi platformlarda oluşturdukları imajların genellikle idealize edilmiş versiyonlar olduğunu ortaya koymuştur. Kullanıcılar, sosyal onay ve beğeni elde etme arzusu ile kendilerini daha çekici ve mükemmel bir şekilde sunmaya eğilim göstermektedir. Bu durum, dijital platformların bireylerin gerçek kimliklerini yansıtmak yerine, idealize edilmiş ve çoğunlukla gerçek kişilikten bazı yönlerde ayrılan imajların öne çıkmasına neden olmaktadır. Dijital imajların, bireylerin kendilerini ve başkalarını değerlendirme biçimlerini nasıl etkilediği, ayrıca toplumsal normlara uyum sağlama çabalarıyla şekillendiği gözlemlenmiştir.

İlişki dinamikleri açısından, dijital platformların ilişkiler üzerindeki etkileri hem olumlu hem de olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Çevrim içi etkileşimler genellikle daha hızlı ve anlık geri bildirimlerle gerçekleşirken, bu durum bireylerin gerçek bağlar kurmalarını zorlaştırmaktadır. Dijital platformlar, ilişkilerin doğasını ve kalitesini etkileyen sınırlı etkileşim biçimleri sunmakta, kişisel güvenlik sorunları ve yüzeysel etkileşimler gibi problemler yaşanmaktadır. Bu nedenle, dijital ortamda kurulan ilişkilerin derinliği ve samimiyeti konusunda belirsizlikler ortaya çıkmaktadır.

Sosyal çevre yansımaları konusunda, dijital ilişkilerin sosyal çevrelerdeki kabulü zamanla değişen bir süreç olarak ele alınmıştır. Başlangıçta dijital ilişkiler genellikle sorgulanmış ve şüpheyle karşılanmıştır. Ancak, bu ilişkiler zaman içinde daha geniş bir kabul görmüş ve toplumsal normlar arasında yer edinmiştir. Sosyal çevrelerin dijital ilişkileri algılayışı, bireylerin bu ilişkileri nasıl deneyimlediklerini ve geliştirdiklerini etkilemektedir.

Geleneksel değerlerle dijital platformlar arasındaki gerilim, dijital ilişkilerin kabulü sürecinde bir engel oluşturabilmektedir. Bu bulgular, dijitalleşmenin sosyal etkileşim ve ilişkiler üzerindeki etkilerini anlamak açısından kritik bilgiler sunmaktadır.

3.2.1. Arayış Motivasyonları

Bumble kullanıcılarının platformda bulunma motivasyonları çeşitlidir ve bireylerin kişisel ihtiyaçlarına göre şekillenmektedir. Bazıları vakit geçirmek, kafa dağıtmak ve eğlenmek amacıyla Bumble'ı tercih ederken, diğerleri sosyalleşmek ve yeni insanlarla tanışmak için kullanmaktadır. Örneğin, kullanıcılar arasında ciddi bir ilişki bulmak isteyenler olduğu gibi, kısa süreli ve eğlenceli ilişkiler arayışında olanlar da bulunmaktadır. Bu motivasyonlar, dijital çağda insanların sosyal etkileşimlerini ve ilişki arayışlarını nasıl şekillendirdiğini göstermektedir.

Gerçek ilişkilerle sanal ilişkiler arasındaki farklar ve dijital platformların sağladığı özgürlük hissi, kullanıcıların deneyimlerinde önemli rol oynamaktadır. Sanal ilişkilerin daha yüzeysel olabileceğini düşünen bazı kullanıcılar, buna rağmen dijital platformların daha az efor gerektirdiğini ve kolay erişim sağladığını belirtmiştir. Dijital platformlarda kendilerini daha özgür hisseden kullanıcılar, anonimlik ve esneklik sayesinde sosyal baskılardan uzaklaşarak daha rahat iletişim kurabildiklerini ifade etmektedir. Bumble kullanıcılarının motivasyonları, dijital çağda sosyal etkileşimlerin ve ilişkilerin nasıl evrildiğini göstermektedir. Kullanıcılar, dijital platformlarda vakit geçirirken ve yeni insanlarla tanışırken, kendilerine sunulan özgürlük ve esneklikten faydalanmakta ve gerçek hayatta bulamadıkları sosyal ve romantik bağlantıları bu platformlar aracılığıyla kurmayı hedeflemektedir.

3.2.1.1. Çevrim İçi Arkadaşlık Uygulamalarında Bulunma Sebepleri

Bumble kullanıcılarının platformda bulunma sebepleri oldukça çeşitlidir ve bu sebepler bireylerin kişisel ihtiyaçları, yaşam tarzları ve beklentileri doğrultusunda şekillenmektedir. Yapılan derinlemesine görüşmeler sonucunda, kullanıcıların motivasyonları arasında vakit geçirmek, sosyalleşmek, partner bulmak, kafa dağıtmak ve eğlenmek gibi çeşitli nedenler öne çıkmaktadır.

Bazı kullanıcılar için Bumble, günlük yaşamın monotonluğundan kaçış ve boş vakitlerini değerlendirme aracı olarak görülmektedir. Örneğin, bir kullanıcı, Bumble’da bulunma motivasyonunu *"boş zamanlarımı dolduracak bir aktivite olarak, vakit geçirmek için"* (Kadın, 27) olarak belirtmiştir. Bu tür kullanıcılar, genellikle sosyal medya ve dijital platformları eğlence amaçlı kullanmakta, yeni insanlarla tanışarak günlük yaşamlarına biraz heyecan katmak istemektedirler. Bu tür motivasyonlar, dijital çağda insanların zamanlarını nasıl değerlendirdiklerini ve boş vakitlerinde dijital etkileşimlere ne kadar önem verdiklerini göstermektedir.

Birçok kullanıcı, Bumble’ı yeni insanlarla tanışmak ve sosyalleşmek amacıyla kullanmaktadır.

"Bumble'ı ilk indirdiğimde, açıkçası çok büyük bir beklentim yoktu. Yakın arkadaşlarım arasında Bumble'da tanışan ve güzel ilişkiler kuran birkaç kişi vardı, çok eğlenceli hikayeler anlatıyorlardı ve ben de merak edip indirdim. Özellikle iş hayatımın yoğunluğu nedeniyle sosyal çevremde yeni insanlarla tanışma fırsatım pek olmuyordu. (Kadın, 30)"

"Partner bulmak ve yeni insanlarla tanışarak sosyalleşmek amacıyla. Buna ek olarak ortak ilgi alanlarım olan kişilerle tanışarak ilgi alanlarımı genişletmek için kullanıyorum." (Erkek, 29)

Bu kullanıcılar, ortak ilgi alanları olan kişilerle tanışarak sosyal çevrelerini genişletmeyi ve ilgi alanlarını paylaşabilecekleri insanlarla iletişim kurmayı hedeflemektedirler. Özellikle büyük şehirlerde yaşayan ve yoğun çalışma temposu nedeniyle yeni insanlarla tanışma fırsatı bulamayan bireyler için dijital platformlar önemli bir sosyalleşme aracı haline gelmiştir.

Bazı kullanıcılar, Bumble’ı ciddi bir ilişki veya partner bulma amacıyla kullanmaktadır. Bir kullanıcı, *"gerçek hayatımda bulamadığım ciddi ilişkiyi sosyal medyada aradığım için yüklemiştim. Çok da sıkıldığım bir dönemdi ve biraz da açıkçası eğlence istemiştim."* (Kadın, 21) ifadesiyle bu motivasyonunu dile getirmiştir. Benzer şekilde, başka bir kullanıcı da *"Bumble’da olma motivasyonum temelde bir partner arayışı. Yeni insanlarla tanışmak ve bir ilişki kurmak için Bumble’ın sunduğu fırsatları değerlendirmeyi"*

seviyorum." (Erkek, 31) olarak belirtmiştir. Bu kullanıcılar, Bumble'ın sunduğu geniş kullanıcı kitlesi ve kolay erişim imkanları sayesinde, hayatlarında eksik hissettikleri romantik ilişkiyi bulma umuduyla platforma katılmaktadırlar. Dijital platformlar, romantik partner arayışında olan bireyler için geniş bir havuz sunarak, olası eşleşmeleri artırmakta ve kullanıcıların beklentilerine uygun kişilerle tanışma şansını yükseltmektedir.

Bazı kullanıcılar, kısa süreli ve eğlenceli ilişkiler arayışı ile Bumble'da bulunmaktadır. Bir kullanıcı, *"yeni insanlarla tanışmak ve o an içinde bulunduğum duruma göre kısa ya da uzun süreli ilişki arayışı motivasyonlarıyla"* (Erkek, 30) Bumble'da bulunduğunu belirtmiştir. Benzer şekilde, başka bir kadın kullanıcı da *"Çok kısa bir süre için kullandım, o zaman zarfında yeni insanlar tanıyıp date'e çıkmak amaçlı kullandım."* (Kadın, 31) Bumble'ı kullandığını ifade etmiştir. Bu kullanıcılar, ciddi bir ilişki arayışında olmamakla birlikte, yeni ve ilginç deneyimler yaşamak, farklı kişilerle tanışarak sosyal çevrelerini genişletmek ve hayatlarına farklılık katmak istemektedirler. Dijital platformlar, bu tür kullanıcılar için hızlı ve kolay erişim imkanları sunarak, kısa süreli ve eğlenceli ilişkiler kurmayı mümkün kılmaktadır.

Bumble kullanıcılarının bir kısmı ise, platformu kafa dağıtmak ve sosyal baskılardan kaçmak amacıyla kullanmaktadır. Bir kullanıcı, *"kafa dağıtmak ve yeni insanlarla tanışıp sohbet etmek için kullanıyorum, eğer sohbet ilerlerse ilişki düşünebilirim"* (Kadın, 19) ifadesiyle bu motivasyonunu açıklamaktadır. Bu tür kullanıcılar, günlük yaşamın getirdiği stres ve baskılardan uzaklaşarak, dijital platformlarda daha rahat ve özgür bir şekilde iletişim kurmayı tercih etmektedirler. Bumble gibi platformlar, kullanıcılara anonimlik ve özgürlük sunarak, gerçek hayatta karşılaşılabilecekleri sosyal baskılardan uzak bir ortam sağlamaktadır.

Bumble gibi dijital platformlar, kullanıcıların yeni insanlarla tanışma, sosyalleşme ve partner bulma ihtiyaçlarını karşılamak için çeşitli avantajlar sunmaktadır. Bu platformlar, geniş kullanıcı kitlesi, kolay erişim, zaman ve mekan sınırlaması olmadan iletişim kurma imkanı gibi avantajlar sunarak, kullanıcıların beklentilerine uygun kişilerle tanışma şansını artırmaktadır. Özellikle yoğun çalışma temposu, büyük şehirlerde yaşama gibi

etmenler, bireylerin yeni insanlarla tanışma fırsatını kısıtlamakta ve dijital platformların önemini artırmaktadır.

Bumble kullanıcılarının platformda bulunma sebepleri oldukça çeşitlidir ve bu sebepler bireylerin kişisel ihtiyaçları, yaşam tarzları ve beklentileri doğrultusunda şekillenmektedir. Kimileri vakit geçirmek ve eğlenmek amacıyla Bumble'ı kullanırken, kimileri sosyalleşmek, yeni insanlarla tanışmak ve partner bulmak amacıyla platforma katılmaktadır. Ayrıca, kısa süreli ve eğlenceli ilişkiler arayışı, kafa dağıtmak ve sosyal baskılardan kaçmak gibi motivasyonlar da Bumble kullanıcılarının platformda bulunma sebepleri arasında yer almaktadır. Dijital platformların sunduğu geniş kullanıcı kitlesi, kolay erişim ve zaman-mekan sınırlaması olmadan iletişim kurma imkanı, kullanıcıların bu platformlara olan ilgisini artırmakta ve çeşitli ihtiyaçlarını karşılamalarına olanak tanımaktadır.

3.2.1.2. Gerçek ve Sanal İlişkilerin Karşılaştırılması

Günümüzde ilişkiler, teknoloji sayesinde geniş bir yelpazeye yayılmış durumdadır. İnsanlar, gerçek hayatta kurdukları bağların yanı sıra, sanal ortamda da çeşitli ilişkiler geliştirmektedirler. Ancak bu iki ilişki türü arasında önemli farklar bulunmaktadır. Gerçek ve sanal ilişkiler arasındaki farklar, bireylerin deneyimlerine ve algılarına bağlı olarak farklılık göstermektedir. Yapılan derinlemesine görüşmeler, bireylerin gerçek ve sanal ilişkiler hakkındaki düşüncelerini ve deneyimlerini ayrıntılı bir şekilde ortaya koymaktadır. Katılımcıların ifadeleri, bu farklılıkların nasıl algılandığını ve yaşandığını net bir şekilde göstermektedir.

"Gerçek hayattaki ilişkilerin daha doğal ve akıcı olduğuna, ancak sanal ilişkilerin saman alevi gibi çok hızlı bir şekilde başlayıp bittiğine inanıyorum." (Erkek, 29)

Örneğin, 29 yaşındaki erkek katılımcı, sanal ilişkilerin doğası gereği yüzeysel olduğunu ve bu tür ilişkilerin hızla başlayıp sona erme eğiliminde olduğunu belirtmiştir. Bu ifade, sanal ilişkilerin derinlikten yoksun olabileceğini ve kalıcı bağlar kurmanın zor olduğunu vurgulamaktadır. Gerçek hayatta kurulan ilişkiler, daha derin bir tanıma sürecine ve kalıcı duygusal bağların oluşmasına olanak tanırken, sanal ortamda bu süreç daha yüzeysel kalabilmektedir.

Benzer şekilde, başka bir katılımcı, sanal ilişkilerin yüzeyselliğine dikkat çekerek şunları dile getirmiştir:

"Online uygulamalar insanın üzerinde biraz ferahlama yaratıyor. İstedğin zaman engelleyebiliyorsun, şuna bunu desem darılır mı diye düşünmüyorsun, kalp kırıcı olabiliyorsun. Fakat Bumble konusunda şöyle bir şey var, bir kaydırma sınırın var dolayısıyla herkesi sağa kaydırıyorsun ve insanlara konuşabilmek için daha müsamahalı davranıyorsun, karşı taraf direkt konuşmayı bitirebiliyor, yüz yüze olunca bir şekilde toparlayabiliyorum bu durumu ama Bumble'da olmuyor." (Erkek, 33)

Bu görüş, sanal ortamın sağladığı rahatlık ve esneklik sayesinde ilişkilerin devamlılığını zorlaştırabileceğini, yüz yüze ilişkilerde olduğu gibi bir bağ kurmanın daha zor olabileceğini ortaya koymaktadır. Karşı tarafın konuşmayı bir anda sonlandırma olasılığı, süreci daha kırılğan hale getirebilmektedir.

"Gerçek hayatta birinin gözlerine bakarak onunla iletişim kurmak, beden dilini okumak, dokunmak gibi şeyler dijital platformlarda mümkün değil. Gerçek hayatta bu ilişkilere derinlik katıyor. Sanal ortamda ise, sadece yazılı veya görüntülü iletişimle sınırlı kalıyoruz ki bu da duygusal bağ kurmayı zorlaştırabiliyor." (Erkek, 31)

Sanal ilişkilerin duygusal derinlikten yoksun olduğu belirtilen bu noktada, fiziksel temasın ve beden dilinin eksikliği, sanal ilişkilerde duygusal bağların yüzeysel kalmasına neden olabildiğini göstermektedir. Gerçek dünyada birinin varlığını hissetmek, onunla göz teması kurmak ve beden dilini okumak, ilişkilerin derinleşmesine önemli ölçüde katkı sağlamaktadır.

"Kesinlikle farklar var. Gerçek hayatta başlayan ilişkilerde anında fiziksel ve duygusal bir bağ kurmak daha kolay. Biriyle yüz yüze tanışmak ve onun vücut dilini, ses tonunu anlamak, ilişkiye bir doğallık veriyor, bizim alışık olduğumuz ilişki türü olduğu için güven veriyor. Karşıdakinden de daha fazla etkileniyorsun yüz yüze ilişkide. Sanal ilişkilerde ise başlangıçta bir mesafe ve soğukluk olabiliyor. Ancak, ilerletip telefonla konuşmaya buluşmaya başladığında zamanla

bu mesafe kapanıyor ve daha güçlü bağlar kurulabiliyor. Yine de, sanal ortamda herkes kendini farklı gösterebileceği için dikkat etmek lazım." (Kadın, 29)

Bu ifade, sanal ve gerçek ilişkilerin doğası arasındaki belirgin farkları vurguluyor. Katılımcı, yüz yüze ilişkilerin anında fiziksel ve duygusal bir bağ kurmayı kolaylaştırdığını, çünkü bu tür ilişkilerin beden dili, ses tonu ve genel olarak tanıdık gelen iletişim biçimleri üzerinden kurulduğunu belirtiyor. Bu, insan doğasının bir parçası olan fiziksel varlık ve duygusal uyaranların, bağ kurma sürecini hızlandırdığına işaret ediyor.

Öte yandan, sanal ilişkilerde başlangıçta mesafe ve soğukluk hissedilmesinin nedeni, bu duygusal uyaranların eksikliği olabilir. Dijital platformlar, insanların kendilerini sadece kelimeler ve görüntüler üzerinden ifade etmesine olanak tanır, bu da ilk aşamalarda gerçek bir bağlantı kurmayı zorlaştırabilir. Ancak katılımcı, sanal ilişkilerin bu soğukluğu zamanla aşabileceğini ve güçlü bağlar kurulabileceğini de belirtiyor. Bu, sanal ilişkilerin de gelişme potansiyeli olduğunu, ancak bu süreçte dikkatli olunması gerektiğini ortaya koyuyor.

"Gerçeklik artık sanallaştı. Sanallık artık gerçekleşti. Teknolojinin getirdiği imkanlar doğrultusunda 'gerçek' ilişkileri 'sanal' ilişkilerle yaşamaya başladık. Bedenen birleşmeleri dahi artık görüntülü konuşma ile veya fotoğraf video ile giderebilir hale geldik. O yüzden tek fark fiziksel birliktelik diyebilirim." (Erkek, 28)

Sanal ve gerçek ilişkilerin birbirine karıştığına dair gözlemini belirten bu görüş, teknolojinin etkisiyle gerçek ve sanal ilişkiler arasındaki sınırların bulanıklaştığını, fiziksel temas dışında bu iki ilişki türü arasında pek bir fark kalmadığını öne sürüyor. Bu durum, sanal ortamda kurulan ilişkilerin, bazı açılardan gerçek hayattaki ilişkilerle benzer hale geldiğini gösteriyor.

"... Sanal ilişkilerde insanların daha özgüvenli ve açık bir şekilde iletişim kurduğunu düşünüyorum. Örneğin sadece takılmak istiyorsa, özellikle erkekler bunu direkt olarak söyleme yoluna gidiyor, karşısındakini oyalamıyor çünkü kendisi de oyalanmak istemiyor. Ben kendi açımdan baktığımda daha rahat bir süreç geçiriyorum fakat çok fazla bağlanmamaya çalışıyorum, platformdan

tanıştığım kişilere çünkü güvensizlik yaşıyorum; acaba şu an kaç kızla daha bu konuşmaları yapıyor diye. Ve bazen uygulamada konuştuğunuz kişi ile gerçek hayattaki hali bambaşka olabiliyor dış görünüşünde özellikle." (Kadın, 19)

Yukarıda bulunan alıntı, sanal ilişkilerin avantajları kadar dezavantajlarına da dikkat çekiyor. Bir yandan, sanal platformlar daha doğrudan ve açık bir iletişim sunabilirken, diğer yandan güven ve gerçeklik algısı konusunda sorunlar yaratabilmektedir. Bu durum, sanal ilişkilerin uzun vadede sürdürülebilirliği konusunda soru işaretleri doğurmaktadır. İnsanlar, dijital ortamda daha özgüvenli ve cesur olabilirler, ancak bu cesaret ve özgüven, aynı zamanda yüzeysellik ve samimiyetsizlik riskini de beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla, sanal ilişkilerde derinlik ve samimiyet arayışı içinde olanlar için bu platformlar bazen hayal kırıklığı yaratabilmektedir.

Özellikle, kullanıcıların niyetlerini doğrudan ifade etmeleri, ilişkilerin daha net ve amaca yönelik olmasına olanak tanırken yüz yüze etkileşimlerde bulunmayan bir dürüstlük ve açıklık seviyesini ortaya koyabilmektedir. Ancak, bu rahatlık ve açıklık, beraberinde bazı güvensizlikleri de getirebilmektedir. Katılımcının "acaba şu an kaç kızla daha bu konuşmaları yapıyor" şeklindeki endişesi, sanal ilişkilerde sadakat ve güven konusundaki zorlukları yansıtmaktadır. Sanal platformlar, kişilerin birden fazla kişiyle aynı anda iletişim kurabilmesine olanak tanıdığı için, bu tür endişeler oldukça yaygın. Bu durum, ilişkilerin derinleşmesini zorlaştırabilme ve karşı tarafın niyetleri konusunda belirsizlikler yaratabilme durumundadır.

Ayrıca, katılımcının "bazen uygulamada konuştuğunuz kişi ile gerçek hayattaki hali bambaşka olabiliyor" ifadesi, sanal ilişkilerde sıkça karşılaşılan bir durumu dile getiriyor: fiziksel görünüşün ve davranışların sanal ortamda yanıltıcı olabilmesi. Dijital dünyada insanlar, belirli bir imaj yaratmak için daha fazla kontrole sahip olabilirler; bu da yüz yüze tanışma sürecinde hayal kırıklıklarına yol açabilmektedir.

Gerçek ve sanal ilişkiler arasındaki bu farklılıklar, bireylerin deneyimlerine ve kişisel algılarına bağlı olarak çeşitlilik göstermektedir. Bazı katılımcılar, sanal ilişkilerin yüzeysel ve geçici olduğunu düşünürken, bazıları ise bu ilişkilerin zamanla derinleşebileceğini ve gerçek hayattaki ilişkilerle benzer bir bağ oluşturabileceğini savunmaktadır. Ancak, genel olarak sanal ilişkilerin duygusal derinlikten yoksun olma

eğiliminde olduğu ve bu tür ilişkilerde güven inşa etmenin zor olabileceği konusunda ortak bir görüş bulunmaktadır. Sanal ilişkiler, kişilere rahatlık ve esneklik sunarken, aynı zamanda bağ kurmanın zor olduğu ve bu bağların sürdürülebilirliğinin risk altında olduğu bir alan yaratmaktadır. Bu nedenle, sanal ve gerçek ilişkiler arasındaki farkları anlamak, bu iki ilişki türü arasındaki dinamikleri daha iyi kavramamıza yardımcı olabilmektedir.

3.2.1.3. Dijital Platformlarda Özgürlük Hissi

Dijital platformların, özellikle sosyal medya ve çevrim içi arkadaşlık uygulamaları gibi dijital etkileşim alanlarının özgürlük hissini nasıl etkilediği konusunda çeşitli görüşler ortaya çıkmaktadır. Bu görüşler, dijital ortamların sağladığı avantajlar ve sunduğu sınırlamaları derinlemesine incelemektedir.

“Sorumluluklarımdan kısmen kaçtığım ve yargılanmadan istediğim gibi olabildiğim bir alan olduğu için kendimi daha özgür hissediyorum.” (Kadın, 27) Bu ifade, dijital ortamların sosyal baskılardan kaçma ve kişisel sınırları zorlamanın bir yolu olarak görülebileceğini göstermektedir. Dijital platformlar, kullanıcılara geleneksel sosyal normlar ve yargılardan bağımsız olarak kendilerini ifade etme fırsatı sunmaktadır. Bu özgürlük, bireylerin sosyal beklentilerin ötesinde hareket etmelerine ve kendilerini daha samimi bir şekilde göstermelerine olanak tanımaktadır.

Bir başka kullanıcı ise, dijital platformların sosyal etkileşimdeki engelleri kaldırma yeteneğine dikkat çekmektedir: *“Kısmen. Gerçek hayatta çeşitli sebeplerle rahatlıkla iletişime geçemeyeceğim kişilerle kolay ve hızlı bir şekilde eşleştiğim için bu durum bana bir özgürlük alanı sunmuş oluyor.” (Erkek, 29)* Bu görüş, dijital ortamların sosyal etkileşimdeki sınırlamaları ortadan kaldırma potansiyelini vurgulamaktadır. Dijital platformlar, kullanıcıların fiziksel mesafeleri ve sosyal engelleri aşarak daha geniş bir etkileşim alanına ulaşmalarını sağlar. Özellikle yüz yüze etkileşimlerde karşılaşılabilecek sosyal engeller ve normlar, dijital ortamda ortadan kalkar, bu da bireylerin çeşitli kişilerle daha rahat iletişim kurmasını sağlamaktadır.

Bununla birlikte, dijital platformlarda özgürlük hissi her zaman keskin bir şekilde olumlu olmayabilir. 30 yaşındaki bir erkek, dijital platformlarda kendini daha kısıtlanmış hissettiğini belirtiyor:

“Kendimi dijital platformlarda daha kısıtlanmış hissediyorum. Şöyle açıklayayım; en başta profil oluşturup kendini karşı tarafa belli kalıplar içerisinde tanıtmak gerekiyor. Birkaç fotoğraf, kısa bir yazı, kısıtlı soru-cevaplar oluşturmak ve bunların hepsini yazı dilinde ve görsellerle oluşturmak kendimi tanıtmada konusunda daha sınırlayıcı bir yöntem gibi geliyor.” (Erkek, 30)

Bu açıklama, dijital platformların kişisel ifadeyi sınırlayıcı bir etki yaratabileceğini ortaya koymaktadır. Profil oluşturma ve tanıtım süreçleri, kullanıcıları belirli kalıplara ve sınırlamalara hapsetme eğilimindedir. Bu durum, bireylerin kendilerini tam anlamıyla ifade etme yeteneklerini kısıtlayabilir.

“Sanal ilişkilerde insanların daha özgüvenli ve açık bir şekilde iletişim kurduğunu düşünüyorum. Örneğin sadece takılmak istiyorsa, özellikle erkekler bunu direkt olarak söyleme yoluna gidiyor, karşısındakini oyalamıyor çünkü kendisi de oyalanmak istemiyor. Ben kendi açımdan baktığımda daha rahat bir süreç geçiriyorum fakat çok fazla bağlanmamaya çalışıyorum, platformdan tanıştığım kişilere çünkü güvensizlik yaşıyorum; acaba şu an kaç kızla daha bu konuşmaları yapıyor diye.” (Kadın, 19)

Dijital ortamların özgürlüğü artırabileceğini ancak bazı güven sorunları da getirdiğini belirten bu görüş, dijital ortamların sağladığı özgürlüğün yanı sıra, kişisel güvenlik endişelerinin ve gerçeklik algısının nasıl etkilenebileceğini gösteriyor. Kullanıcılar, özgürce ifade edebilme imkanına rağmen, bu özgürlüğün getirdiği güvenlik sorunlarıyla başa çıkmak zorunda kalabilmektedir. Dijital ortamda sağlanan özgürlük, bazı durumlarda güvensizlik duygusunu da beraberinde getirebilir, bu da kullanıcıların daha temkinli ve dikkatli olmalarını gerektirebilmektedir.

“Evet, dijital platformlarda kendimi daha özgür hissediyorum. Gerçek hayatta belki söyleyemeyeceğim şeyleri burada daha rahat ifade edebiliyorum. Kendi sınırlarımı belirlemek ve istediğim gibi iletişim kurmak konusunda daha özgürüm.” (Erkek, 31) Bu açıklama, dijital ortamların bireylere kendilerini ifade etme konusunda daha fazla özgürlük sunduğunu ve kişisel sınırları belirleme konusunda daha fazla kontrol sağladığını vurgulamaktadır. Dijital platformlar, kullanıcıların kendilerini daha rahat ve

özgür bir şekilde ifade etmelerini sağlayarak, kişisel sınırlarını daha iyi belirlemelerine olanak tanır.

Ancak, dijital özgürlük hissinin yanıltıcı olabileceği durumlar da söz konusudur. Bir kullanıcı, dijital özgürlüğün başlangıçta olumlu bir etki yaratabileceğini ancak yüz yüze etkileşimde gerçek özgürlüğün ve güvenin ortaya çıkabileceğini belirtiyor:

“İlk başta evet daha özgür daha özgüvenli hissediyorum. Bunun bir sebebi de kadın olmak bence çünkü kadınların eşleşme ve eşleştikleri arasından seçme lüksü çok daha fazla erkeğe göre. Ama gerçekten ısındığım ve her gün konuşmaya başladığım biriyle bir an önce buluşma aşamasına geçip kendimi daha özgür ve anlaşılır ifade edeceğimi düşünüyorum.” (Kadın, 29)

Bu açıklama, dijital özgürlüğün başlangıçta olumlu bir etki yaratabileceği ancak yüz yüze etkileşimlerin gerçek özgürlüğü ve güveni ortaya çıkarabileceğini belirtmektedir. Gerçek etkileşimler, dijital ortamların sunduğu özgürlüğün ötesinde bir bağ kurma şansı sunabilir.

“Bir anlamda, evet daha özgür hissediyorum denebilir. Dijital platformlarda kendimi ifade etmenin daha kolay olduğunu düşünüyorum. Gerçek hayatta biraz çekingen olabiliyorum, ama Bumble gibi uygulamalarda, kendimi daha rahat hissediyorum. Belki de ekranda karşı tarafı görememek, utangaçlığımı hafifletiyor. Ancak, bu özgürlüğün yanıltıcı olabileceğinin de farkındayım. Yüz yüze tanıştığınızda, o dijital özgürlüğün yerini gerçek bir etkileşim alıyor ve o noktada kim olduğunuz ortaya çıkmış oluyor.” (Erkek, 24)

Bu görüş, dijital ortamda özgürlük hissinin utangaçlık ve kişisel sınırlamalar üzerinde nasıl etkili olabileceğini ve yüz yüze etkileşimlerin bu özgürlüğü nasıl değiştirebileceğini ele almaktadır. Dijital özgürlük, başlangıçta bir rahatlama hissi yaratsa da gerçek etkileşimler, bu hissin gerçek olup olmadığını test edebilmektedir.

Sonuç olarak, dijital platformlarda özgürlük hissi, çeşitli açılardan ele alınabilir. Kullanıcılar, dijital ortamların sunduğu sosyal engelleri kaldırma ve kendilerini ifade etme konusunda daha fazla özgürlük sağlama potansiyelini deneyimlemekte, ancak bu

özgürlüğün yanıltıcı olabileceği durumlarla da karşılaşmaktadırlar. Dijital ortamlar, kişisel ifadeyi teşvik ederken, aynı zamanda belirli sınırlamalar ve güvenlik endişeleriyle de ilişkilidir. Bu, dijital platformların özgürlüğü artırma potansiyelinin yanı sıra, bu özgürlüğün sınırlamaları ve gerçeklik algısındaki etkilerini de göz önünde bulundurarak değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

3.2.2. Dijital İmajlar

Günümüz dijital çağında, bireylerin çevrim içi platformlarda oluşturdukları dijital imajlar, kişisel kimliklerinin bir yansıması olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu dijital imajlar, bireylerin kendilerini çevrim içi ortamda nasıl sunmak istediklerini belirleyerek, hem sosyal etkileşimlerde hem de kişisel algılarda önemli rol oynamaktadır. Dijital imajların oluşturulması ve yönetilmesi sürecinde, bireylerin gerçeklikten sapma eğilimleri ve idealize edilmiş yansımalar arasındaki farklar dikkat çekici bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Çevrim içi platformlar, kişisel kimliğin ifade biçimlerini yeniden şekillendirirken, bireylerin dijital ve gerçek dünyalarındaki kimliklerinin arasındaki boşluğu da derinleştirmektedir.

Çevrim içi platformlar, kullanıcılarına çeşitli araçlar sunarak kendi imajlarını yaratma ve paylaşma konusunda geniş bir özgürlük tanımaktadır. Bu özgürlük, bireylerin sosyal onay ve beğeni elde etme arzusuyla birleştiğinde, çoğu zaman gerçek kişilik özelliklerinden ziyade idealize edilmiş versiyonlarının öne çıkmasına neden olmaktadır. Bu durum, dijital kimliklerin genellikle idealize edilmiş bir yansıma olduğunu ve bu yansımanın gerçek kişilikle uyumsuz olabileceğini göstermektedir. Kullanıcıların çevrim içi platformlarda sergiledikleri imajlar, kişisel ve toplumsal normlara uyum sağlama çabasıyla şekillenmektedir.

Dijital imajların oluşturulmasında ve paylaşılmasında, bireylerin çevrim içi platformların ve uygulamaların sunduğu filtreleme ve düzenleme seçeneklerinin etkisi büyüktür. Bu araçlar, bireylerin kendilerini daha çekici bir şekilde sunmalarına olanak tanır. Ancak, bu süreçte ortaya çıkan idealize edilmiş imajlar, gerçek hayattaki deneyimlerin ve duyguların göz ardı edilmesine yol açabilmektedir. Dijital imajların bu şekilde düzenlenmesi, gerçeklik algısını bulanıklaştırabilir ve bireyler arasında kıyaslamalar yapılmasına neden olabilmektedir.

Dijital imajların etkileri, bireylerin sosyal ilişkileri ve kişisel memnuniyeti üzerinde de önemli sonuçlar doğurmaktadır. Araştırma, idealize edilmiş dijital imajların, bireylerin kendilerini ve başkalarını değerlendirme biçimlerini etkileyebileceğini göstermektedir. Dolayısıyla, dijital imajların sosyal etkileri, bireylerin ruhsal sağlığı üzerinde önemli bir etkiye sahip olabilir.

Dijital imajlar, bireylerin çevrim içi kimliklerini oluşturma ve yönetme biçimlerini etkileyen karmaşık bir olgudur. Dijital platformlarının sunduğu araçlar ve fırsatlar, bireylerin kendilerini idealize edilmiş bir şekilde sunmalarına olanak tanırken, bu durumun gerçeklik algısı üzerindeki etkileri de göz ardı edilmemelidir. Dijital imajların toplumsal ve bireysel sonuçları, bu imajların sadece bireylerin kendilerini nasıl ifade ettikleri değil, aynı zamanda toplumsal normların ve değerlerin nasıl şekillendiği hakkında da önemli bilgiler sunmaktadır.

3.2.2.1. Dijital Hayatta Benlik Sunumu

Dijital platformlar, bireylerin kendilerini nasıl sunmak istediklerine dair çeşitli stratejiler geliştirmelerine olanak tanır. Bu stratejiler, kişinin kendisini nasıl gördüğü ve başkalarına nasıl görünmek istediği ile ilgili karmaşık bir süreci yansıtır. İnsanlar, dijital dünyada benliklerini sunarken farklı yollar tercih eder, bu da onların özgüvenleri, sosyal beklentileri ve bireysel hedefleri hakkında çok şey söyleyebilir.

Örneğin, bir katılımcı, dijital dünyada fiziksel görüntüsünü manipüle etme gereği duyduğunu belirtiyor: *"Gerçek hayatta kilolarımdan biraz rahatsızım. Bu platformlarda bazı programlar ile kendimi daha zayıf gösteriyorum. Maalesef günümüzde yaratılan güzellik algılarına bedenimi uydurmaya çalışıyorum."* (Kadın, 27). Verilen bu yanıt, dijital platformların fiziksel görünüm konusunda baskı oluşturabileceğini ve bireylerin bu baskıyı hafifletmek için kendilerini değiştirme yoluna gidebileceğini gösteriyor. Kendisini bu şekilde sunma isteği, toplumun belirlediği güzellik standartlarına uyma zorunluluğunun bir yansımasıdır.

"Normalde olduğumdan çok farklı bir imaj oluşturmayı hiçbir zaman hedeflemedim ancak kendimi en iyi şekilde gösteren, sosyal çevrimi ifade eden, eğitimimi ve statümü yansıtan ifadeler ve görseller kullanmayı tercih ediyorum"

çünkü karşı cinsin ilgisini çekmede bu kriterlerin önemli olduğunu düşünüyorum."
(Erkek, 29).

Diğer yandan, başka bir erkek kullanıcı, dijital platformlarda imaj oluştururken sosyal statüsünü ve eğitimini vurgulamaya çalıştığını ifade ediyor. Bu yaklaşım, dijital platformların yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda entelektüel ve sosyal yönleri de ön plana çıkardığını, kişinin bu unsurları vurgulayarak kendisini daha çekici hale getirme çabası içinde olduğunu ortaya koyuyor.

Buna benzer bir şekilde, 30 yaşındaki bir erkek kullanıcı da, dijital platformlarda özgün ve samimi bir imaj oluşturmaya özen gösterdiğini belirtiyor:

"Karşımdaki kişiye güven veren, samimi ve sempatik bir imaj oluşturmaya çaba gösteriyorum. Bu platformlarda genellikle tüm taraflar için kalıplaşmış sunum şekilleri var; fotoğraflarda verilen pozlar, sorulara verilen yanıtlar, kıyafetler, mekanlar gibi. Mümkün olduğunca bu kalıplardan çıkıp, alışılmışın dışında bir profil yaratmaya çalışıyorum. Özgünlüğümü ön planda tutup diğer kullanıcılardan sıyrılmaya çalışıyorum." (Erkek, 30).

Bu görüş, dijital dünyada kalıpların dışına çıkmamanın ve özgün olmanın önemini vurguluyor. Kullanıcılar, kendilerini farklı kılmak ve dikkat çekmek için alışılmışın dışında yöntemler kullanmayı tercih ediyor.

Bunu fotoğraflarla yapmaya çalıştığım söylenebilir. Fotoğraflarımda çok az Photoshop olduğu da doğrudur. Ama asla kendimden çok farklı olmuyor bu küçük dokunuşlar diyelim. Bir de kişilik olarak bazen biraz daha cool davranmaya çalıştığım oluyor ama bu yüz yüze ilişkilerde de olabilir biraz ego tatmini söz konusu." (Kadın, 19).

Kullanıcının vermiş olduğu yanıt, dijital platformlarda kişilerin kendilerini daha çekici ve farklı göstermeye çalıştığını ancak bu sürecin yanıltıcı olmadan yapılması gerektiğini düşündüğünü gösteriyor. Dijital dünyada, küçük manipülasyonlar ve imaj üzerinde yapılan değişiklikler, kişinin kendisini daha iyi hissetmesine yardımcı olabildiğini, ancak bu durumun gerçeklikten sapmaması gerektiğinin önemi de vurguluyor.

"Profilimde normal doğal Instagram'da paylaştığım herhangi bir fotoğraf tercih ediyordum. Spor salonunda aynaya bakarak değil, üstüm giyinik, o tarz kasıntı fotoğraflar beni iter kadında da erkekte de. Profilime kendimle alakalı gerçek şeyler yazıyordum, birilerini düşüreyim diye ekstra bir bilgi yazmıyordum. Çünkü ben şeye inanıyorum Bumble'ı gerçek ilişki öncesi görüşme app i olarak görüyorum ve oradan birisiyle tanıştıgımda zaten ben o yalanları sürdüremeyeceğim için bir anlamı olmayacak." (Erkek, 33).

Bu alıntı, dijital platformlarda kendini sunma biçimlerinin nasıl değişkenlik gösterebileceğine dair önemli bir içgörü sunuyor. Kullanıcıların bazıları, platformlarda doğal ve gerçeğe uygun bir imaj sergilemeyi tercih ederken, bu yaklaşımın altında yatan önemli bir faktör, uzun vadeli bir ilişki arayışıdır. Gerçek hayatla uyumlu bir imaj yaratma çabası, kullanıcıların dijital platformları sadece anlık tatmin için değil, aynı zamanda gelecekteki potansiyel ilişkiler için bir araç olarak gördüklerini gösteriyor.

Bu durum, dijital dünyada sıkça karşılaşılan "mükemmel" imaj yaratma baskısıyla da çelişiyor. Kullanıcılar, kendilerini olduğundan farklı göstermek yerine, gerçekte kim olduklarını yansıtmayı tercih edebiliyorlar. Bu, platformda yaratılan ilişkilerin daha sağlam temellere dayanmasını sağlamak için bilinçli bir tercih olabilir. Bu bakış açısı, dijital platformların kullanım amaçlarına göre nasıl farklılaştığını ve kullanıcıların bu platformları nasıl algıladığını anlamak için önemli bir veri sunuyor. Dijital dünyada bile samimiyetin ve dürüstlüğün değerini koruduğunu, aksi takdirde yaratılan yapay imajların uzun vadede sürdürülebilir olmadığını ortaya koyuyor.

"Bumble'da daha çok entelektüel ve eğlenceli bir imaj yaratmaya çalışıyorum. İlgi alanlarımı ön plana çıkarıyorum. Yeni yerler keşfetmekten hoşlandığımı ve iyi bir dinleyici olduğumu belirtiyorum. Ayrıca, profilime dikkat çekmek için komik ve akılda kalıcı bir cümle ekliyorum. Bir keresinde, 'Dünya'yı gezip kaybolmak için bir partner arıyorum, GPS de olabilir' gibi bir cümle yazmıştım ve bu, gerçekten birkaç kişinin ilgisini çekmişti." (Erkek, 24).

Bu görüş, dijital platformlarda kendini sunma sürecinde bireylerin yalnızca fiziksel görünümelerini değil, aynı zamanda kişilik özelliklerini ve ilgi alanlarını da ön plana çıkardığını gösteriyor. Kullanıcı, Bumble gibi bir platformda entelektüel ve eğlenceli bir

imaj oluşturmanın, dikkat çekmek için etkili bir strateji olduğunu vurguluyor. Mizah ve ilginç ifadeler, diğer kullanıcılarla bağlantı kurmak için güçlü araçlar olarak öne çıkıyor. Bu durum, dijital platformlarda başarılı bir imaj oluşturmanın yalnızca görünüşle değil, aynı zamanda kişisel içerikle de ilgili olduğunu ortaya koyuyor. Böylece, dijital dünyada özgünlük ve kişisel dokunuşlar, dikkat çekme ve anlamlı bağlantılar kurma açısından önemli bir rol oynuyor.

Sonuç olarak, dijital platformlarda benlik sunumu, kullanıcıların kendilerini nasıl görmek istedikleri ve nasıl görünmek istediklerine dair bilinçli bir çaba gerektirir. İnsanlar, dijital dünyada kendilerini daha çekici, entelektüel, samimi veya ilginç göstermek için farklı stratejiler kullanırlar. Bu süreç, dijital platformların sunduğu imkanlar ve sınırlamalar çerçevesinde şekillenir ve kullanıcıların kendilerini ifade etme biçimlerini derinlemesine etkiler. Dijital dünyada oluşturulan bu imajlar, bireylerin özgüvenlerini artırabilir, sosyal etkileşimlerini zenginleştirebilir ancak aynı zamanda yanıltıcı olabilir. Bu nedenle, dijital platformlarda benlik sunumunun bilinçli ve dengeli bir şekilde yapılması önemlidir.

3.2.2.2. Dijital ve Gerçek Kimlik Arasındaki İlişki

Dijital ve gerçek kimlikler arasındaki ilişki, özellikle insanların bu iki kimlik arasında nasıl bir denge kurduğunu anlamak açısından önemli bir konu olmakta. Dijital platformlarda, bireyler kendilerini sunarken genellikle gerçek hayatta olduğundan daha farklı bir strateji izlemektedir. Bazı insanlar bu farklılığı sadece daha özenli bir sunum olarak görürken, diğer taraftan tamamen farklı bir kimlik yaratmayı tercih eden kullanıcılarda platformda yer almakta.

Örneğin; *"Dijital platformlarda olduğumdan daha farklı konuşmalarım olabiliyor, ayrıca bazı efekt programları ile dış görünüş olarak da kendimi daha iyi hissettiğim, daha farklı gözüktüğüm fotoğraflar olabiliyor."* (Kadın, 27) bu ifade, dijital dünyada kendini daha iyi gösterebilmek için kullanılan araçların ne kadar etkili olduğunu ve bu araçların bireylerin kendilerini daha özgüvenli hissetmelerine nasıl katkıda bulunduğunu gösteriyor. Dijital platformlar, bireylerin kendilerini istedikleri şekilde sunabilmeleri için çeşitli imkânlar sunuyor. Ancak bu durum, kişinin gerçek kimliği ile dijital kimliği arasında bir fark yaratabiliyor, bu da bireylerin kendilerini nasıl gördükleri ve başkalarına nasıl sunmak istedikleri konusunda bir içsel çatışmaya yol açabilmekte.

Bir başka katılımcı ise bu durumu şöyle ifade ediyor:

"Dijital mecra da bireylerin elindeki tek verinin profildeki fotoğraflar ve bilgiler olması sebebiyle bu mecralarda gerçek hayata göre daha özenle seçilmiş fotoğraflar ve metinler kullanıyorum. Doğallığımdan ödün vermiyorum ancak ilk intibanın önemini bildiğim için özellikle fotoğraflara dikkat ediyorum." (Erkek, 29).

Burada, dijital kimliğin nasıl oluşturulduğu ve gerçek kimlikten nasıl farklılaştığına dair bir strateji görüyoruz. Katılımcı, dijital ortamda oluşturduğu ilk intibanın önemini vurguluyor ve bu nedenle kendisini en iyi şekilde sunmak için özen gösterdiğini belirtiyor. Bu yaklaşım, dijital platformlarda başarı elde etmenin yolunun yalnızca doğal olmak değil, aynı zamanda stratejik ve özenli bir sunum yapmak olduğunu gösteriyor. Ancak, bu özenli sunumun gerçek kişilikle ne kadar örtüştüğü sorgulanabilir; bu durum, dijital ve gerçek kimlik arasında bir uyumsuzluk yaratabilmektedir.

Bir diğer katılımcı, dijital dünyada kendini sunmanın zorluklarına değiniyor: *"Gerçek hayattakine oranla daha elim kolum bağlı gibi hissettim çünkü karşı taraf yazdığın şeyi yüzde yüz anlayacak mı bilemiyorsun. Gerçek hayatta en azından anlayıp anlamadığını mimikler vs. aracılığıyla anlayabiliyorsun."* (Kadın, 21). Bu alıntı, dijital iletişimin gerçek hayattaki iletişimden ne kadar farklı olduğunu ortaya koyuyor. Dijital ortamda, sözlerin ve ifadelerin tam olarak karşı tarafa nasıl geçtiği konusunda bir belirsizlik bulunmakta ve bu da insanların kendilerini ifade ederken daha dikkatli ve özenli olmalarına neden olabilmektedir. Gerçek hayatta kullanılan jest ve mimiklerin dijital ortamda eksikliği, iletişimde zorluklar yaratabilmekte ve bu, dijital kimliğin gerçek kimlikle uyuşmasını zorlaştırmaktadır.

Bir başka katılımcı ise dijital ve gerçek kimlik arasındaki farkın kaçınılmaz olduğunu belirtiyor:

"... öncelikle dijital platformlarda kendinizi daha kısa, öz ve belli kategoriler üzerinde tanıtmamız gerekiyor. Karşınızdaki kişi sizi sadece tek bir profil ve bu profil içerisinde sunduğunuz materyaller üzerinden tanımaya çalışıyor. Aslında bir başvuru CV'si hazırlıyorsunuz gibi düşünebiliriz. Gerçek hayatta ise kendinizi

sunarken kullandığınız ses tonu, jest ve mimikleriniz, o an karşınızdaki kişinin gözünün içine bakıyor olmanız bile bu sunum deneyimini oldukça farklılaştırıyor." (Erkek, 30).

Bu görüş, dijital kimlik ve gerçek kimlik arasındaki farkı sistematik bir şekilde ele alıyor. Dijital dünyada, insanlar kendilerini belli sınırlar içinde sunmak zorunda kalıyor olmaları, gerçekte kim olduklarını tam anlamıyla yansıtmayabilmeleri ile sonuçlanabiliyor. Ancak bu sınırlar, aynı zamanda insanların kendilerini daha dikkatli bir şekilde sunmalarını gerektiriyor. Bu tür bir sunum, gerçek hayatta kullanılan doğal ve spontan ifadelerden çok farklı olabilir, bu da dijital ve gerçek kimlik arasında bir ayrışma yaratabilmektedir.

Bir katılımcı, dijital platformlarda kendini ifade etmenin ne kadar farklı bir deneyim olduğunu şu şekilde ifade ediyor: *"Dijital platformlarda kendimi daha iyi ifade edebilmek için biraz daha özen gösteriyorum. Profil fotoğraflarımı seçerken ve kendimi tanıtırken daha dikkatli oluyorum. Gerçek hayatta ise daha doğal ve rahatım."* (Erkek, 31).

Burada da görüldüğü gibi, dijital dünyada özenli bir sunum yapmak, kullanıcıların kendilerini daha iyi ifade edebilmesi için bir gereklilik haline gelmiş durumda. Ancak bu durum, gerçek hayatta daha doğal ve rahat bir şekilde kendini ifade eden bireyler için bir çelişki yaratabiliyor. Dijital ve gerçek kimlik arasında bu tür farklar, bireylerin bu iki dünya arasında nasıl bir denge kurduğunu anlamamızı sağlıyor. Bu dengeyi kuramayan kişiler için dijital kimlik, gerçek kimlikten ayrı bir varlık gibi algılanabilmekte.

Bir diğer katılımcı, dijital ve gerçek kimlik arasındaki sınırların flu olduğunu belirtiyor:

"Genel olarak kendimi olduğum gibi yansıtmaya çalışıyorum ama tabii ki sosyal medyada olduğu gibi burada da en iyi çıktığım fotoğrafı profilimde kullanma eğiliminde oluyorum. Bazen çok sıkılmışsam kendimden farklı biri gibi davranabiliyorum. Bu çoğunlukla karşımdaki insandan hoşlanmadıysam ve kafamı dağıtmak istiyorsam oluyor." (Kadın, 19).

Bu ifade, dijital kimliğin zaman zaman bir oyun alanı olarak kullanılabileceğini gösteriyor. Kişi, kendini sıkılmış veya rahatsız hissettiğinde, dijital kimliği üzerinde oynama yapabiliyor. Bu durum, dijital kimliğin esnekliğini ve kişinin ruh haline göre

değişebileceğini ortaya koyuyor. Ancak bu esneklik, dijital ve gerçek kimlik arasındaki çizgilerin bulanıklaşmasına neden olabilmektedir.

Bir başka katılımcı, dijital platformlardaki kimliğin ne kadar özenle oluşturulması gerektiğine dikkat çekiyor:

"Dijital kimliğimi elimden geldiğince gerçek hayattaki benden koparmamaya, aynı temeller üzerine inşa etmeye çalışıyorum. O nedenle platformdan gerçek hayata geçiş sonrası bir çatışma yaşadığım söylenemez. Tam tersi dijital platform üzerinde karşı tarafa çizdiğim profili daha da açarak ve platformdaki diyaloglara sıkça referans vererek karşı tarafın zihninde oluşan profili tutarlı bir şekilde geliştirip köklendiriyorum." (Erkek, 30).

Bu alıntı, dijital kimlik ve gerçek kimlik arasındaki uyumun nasıl sağlanabileceğine dair bir stratejiyi ortaya koymaktadır. Dijital dünyada oluşturulan kimlik, gerçek hayattaki kimlikle paralellik gösterdiğinde, iki kimlik arasında bir çatışma yaşanması ihtimali azalmaktadır. Bu durumda, birey dijital platformlarda kendini nasıl tanıtıyor, gerçek hayatta da bu imajı destekleyici adımlar atar ve böylece karşı tarafta tutarlı bir algı yaratır. Bu yaklaşım, dijital kimliğin sadece sanal bir imaj olmadığını, aksine gerçek kimliğin bir uzantısı olarak görüldüğünü ve bu iki kimliğin birbiriyle uyumlu bir şekilde sürdürülmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Kullanıcının yorumuna göre bu uyum sayesinde, dijital ve gerçek dünya arasındaki geçişler daha sorunsuz hale gelebilmekte ve bireylerin kendilerini farklı bir şekilde sunma baskısı ortadan kalkmaktadır.

"Gerçekle dijital arasında hiçbir fark yok. Genel olarak hayatta benim için en önemli şeylerden biri herhangi bir yer veya platformda kendim gibi olabilmek. Buna uyum sağlayabilecek insanları hayatımda tutuyorum." (Kadın, 26). Bu ifade, dijital ve gerçek kimlik arasında tam bir uyum sağlanabileceğini gösteriyor. Katılımcı, dijital platformlarda daima kendisi gibi davrandığını ve bu yüzden herhangi bir çatışma yaşamadığını belirtiyor. Bu durum, dijital ve gerçek kimlik arasındaki uyumun kişinin kendine olan güveni ve kendini her durumda aynı şekilde sunma arzusu ile ilgili olduğunu göstermektedir. Ancak bu uyum, herkes için geçerli olmayabilir ve dijital kimlik, bazı insanlar için gerçek kimlikten farklı bir varlık haline gelebilir.

Son olarak, bir katılımcı dijital kimlik ile gerçek kimlik arasındaki farkların nasıl kapanabileceğini anlatıyor:

"Dijital platformlarda kendimi daha özgüvenli ve dışa dönük biri olarak sunuyorum. Gerçek hayatta, biriyle tanıştığımda biraz daha temkinli ve sakin biriyim. Bumble'da ise, biraz daha mizahi ve spontane olmayı tercih ediyorum. Profilimde, en iyi fotoğraflarımı koyup, esprili bir biyografi yazıyorum. Ama bu, gerçek hayatta olduğum kişiyle tamamen zıt değil. Aslında, sadece en iyi beni göstermeye çalışıyorum. Bir defasında, bir buluşmada kız, 'Gerçekten komik biriymişsin,' dediğinde rahatlamıştım, çünkü dijitalde yarattığım imajın gerçekte de karşılığını bulduğunu hissettim." (Erkek, 24).

Bu ifade, dijital platformlarda yaratılan imajın gerçek hayatta nasıl bir karşılık bulduğu konusunda önemli bir içgörü sunuyor. Dijital kimlik, bireyin en iyi yönlerini öne çıkarma çabası olabilir, ancak bu çaba, gerçek hayatta bu imajı sürdürebilmek için bir baskı yaratabilir. Bu durumda, dijital dünyada oluşturulan özgüven ve rahatlık, gerçek hayatta da başarılı bir şekilde devam edebiliyorsa, birey için büyük bir rahatlama sağlayabilmektedir.

Kullanıcıların dijital platformlarda kendilerini sunarken sergiledikleri stratejiler, gerçek hayattaki kimlikleri ile örtüşmeyebilir, ancak bu farklılık giderek daha fazla normalleşmektedir. Her ne kadar insanlar, dijital dünyada ayrı bir kimlik yaratmadıklarını söyleseler de, aslında kendilerini en iyi şekilde yansıtmaya çalıştıkları bir imaj oluşturdukları açıktır. Bu durum, sosyal medyanın etkisiyle öylesine yaygın hale gelmiştir ki, artık sosyal medyadaki bu “en iyi versiyon” kimlikleri, gerçek hayattaki kimlikler olarak kabul edilmeye başlanmıştır.

Bu trend, bireylerin dijital dünyada kendilerini daha özenli ve dikkatli sunma eğiliminden kaynaklanmaktadır. İnsanlar, dijital platformlarda daha kontrollü bir imaj yaratmanın, karşı tarafa sundukları ilk izlenimi güçlendirdiğini fark etmişlerdir. Sosyal medya, bu süreci hızlandırmış ve insanların dijital kimlikleriyle gerçek kimlikleri arasındaki sınırları bulanıklaştırmıştır. Sonuç olarak, sosyal medya üzerinden yaratılan imajlar, gerçek hayattaki kimliklerle bütünleşmiş ve hatta bu kimliklerin bir parçası haline gelmiştir. Artık, bir kişinin sosyal medyada sunduğu “en iyi hali”, onun gerçek hayatında da taşıdığı

bir kimlik olarak kabul görmekte ve bu durum, toplum tarafından giderek daha fazla benimsenmektedir.

3.2.2.3. Dijital Kimlik ve Duygusal Tatmin

Dijital kimlikler, kişisel tatmin ve özgüven üzerinde önemli bir etkiye sahip olabilmektedir. Dijital kimliklerin sağladığı duygusal tatmin, kullanıcıların çevrim içi etkileşimlerden elde ettikleri mutlulukla, gerçek dünyadaki duygusal deneyimlerin arasında bir denge kurmaya çalıştıkları bir süreçtir. Bu bağlamda, dijital kimliklerin bireylerin kendini ifade etme, beğenilme ve duygusal tatmin arayışındaki rolleri çeşitli şekillerde değerlendirilmiştir.

"Dijital kimliğim genellikle bana büyük bir duygusal tatmin sağlamıyor. Evet, beğeni ve mesajlar almak iyi bir his, ancak gerçek bir duygusal bağ kurmadıkça bu tatmin kalıcı olmuyor." (Erkek, 31) Kullanıcın vermiş olduğu bu cevap, dijital ortamda sağlanan duygusal tatminin yüzeysel doğasını ortaya koymaktadır. Dijital beğeniler ve mesajlar kısa vadeli bir mutluluk sağlasa da, gerçek duygusal bağların yokluğu bu tatmini kalıcı kılmamaktadır. Bu durum, dijital etkileşimlerin geçici doğasını ve derin duygusal tatmin için yüz yüze ilişkilerin önemini vurgulamaktadır.

"Dijital kimliğim, kendimi ifade etme ve beğenilme arzusunu tatmin ediyor. Bu, özgüvenimi artırıyor ve kendimi daha iyi hissettiriyor. Ama, bu tatminin geçici bir şey olabileceğini de biliyorum. Gerçek tatmin, yüz yüze etkileşimlerden ve derin bağlardan geliyor bence." (Kadın, 29)

Dijital platformlarda elde edilen beğeniler ve olumlu geri dönüşler, özgüveni artırma ve kendini daha iyi hissetme gibi kısa vadeli duygusal yararlar sağlar. Ancak, bu tatminin yüzeysel ve geçici olduğunu kabul eder ve gerçek tatminin, yüz yüze etkileşimler ve derin bağlar yoluyla sağlandığını ifade eder.

Bu gözlem, dijital kimliklerin ve sosyal medya etkileşimlerinin duygusal tatmin üzerindeki sınırlamalarını vurgulamaktadır. Dijital platformlar, bireylerin kendilerini ifade etmelerine ve başkaları tarafından beğenilmelerine olanak tanırken bu durum, anlık bir özgüven artışı ve kendini iyi hissetme sağlasa da, bu tatminin uzun vadeli ve kalıcı

olmadığını gösterir. Dijital etkileşimlerin yüzeysel doğası ve sınırlı derinliği, gerçek duygusal bağlar ve yüz yüze etkileşimlerin sunduğu kalıcı tatminden farklıdır.

Yüz yüze etkileşimler, bireyler arasında daha güçlü bağlar ve anlayış geliştirme fırsatı sunar ve bu bağlamda, dijital platformlar sağladığı geçici tatmin ve özgüven artışına rağmen, gerçek ve kalıcı duygusal tatmin için yetersiz kalabilir. Dijital kimlikler, bireylerin kendini ifade etme ihtiyacını karşılamak için kullanışlı olabilirken bu tatminin derinliği ve kalıcılığı, yüz yüze etkileşimler ve anlamlı ilişkilerle tamamlanmalıdır.

"Kendimi olduğum gibi yansıtmak beni memnun ediyor, başkası gibi davranmıyorum, kimseyi etkilemek için olduğumdan farklı bir şey söylemiyorum."
(Erkek, 33)

"Gerçek kimliğim ile dijital kimliğimin birbiriyle örtüşüyor olması beni duygusal açıdan dürüst ve tatmin edici hissettiriyor. Profil oluştururken kendimi olduğum kişiden farklı göstermeye çalışmamak ya da rol yapma ihtiyacı duymamak ve bunun sonucunda da güzel ilişkiler kurabiliyor ve karşımdakinin ilgisini çekebiliyor olmak beni iyi hissettiriyor ve kendime olan güvenimi arttırıyor."
(Erkek, 30)

Yukarıdaki kullanıcılarda ise, dijital kimlik ve gerçek kimlik arasındaki tutarlılığın duygusal tatmini artırıcı etkisini göstermekteyiz. Kullanıcılara göre kendini olduğu gibi yansıtmaya çabası, daha sağlam ve tatmin edici ilişkiler kurmayı mümkün kılmakta; bu tutarlılık, özgüveni güçlendirmekte ve hem dijital hem de gerçek dünyada daha güvenli bir şekilde etkileşimde bulunmayı sağlamaktadır.

"Dijital kimliğimi tanımlarken bireysel özelliklerimden ziyade anonim oluşuma dikkat çekmek gerekirse ilgili platformlarda anonim olmanın beni daha özgür kıldığını düşünüyorum. Hem gerçek hayatta hem de çoğu sosyal medya platformunda insanlarla etkileşime girmekten hoşlanmadığım için bu anonimlik beni duygusal olarak tatmin ediyor." (Erkek, 29)

Anonimlik, bazı bireyler için özgürlük ve duygusal tatmin sağlayan bir faktör olarak görülmektedir. Anonim kimlik, sosyal etkileşimlerden hoşlanmayan bireyler için rahatlık

ve özgürlük sunar. Bu durum, dijital ortamda daha rahat bir deneyim sağlar ve kişisel özgürlük duygusunu artırabilmektedir.

"Beğenilme duygusundan kimsenin tatmin olmadığını düşünmüyorum. Bu tür uygulamalar da bu duyguyu yücelttiğinden dolayı, insanın gerçek hayatta sürekli iltifat almasının pek mümkün olmadığı duyguları sanal alemde bulabiliyorsunuz. Bu nedenle, benim için beğenilme duygusunun daha da yüceltildiği bir ortam oldu; fakat gerçeklikten yana olduğum için ve bu durumun biraz da insanın kendi özgüveninden kaynaklı olduğunu düşündüğüm için artık uygulamayı da kullanmıyorum." (Kadın, 30)

Bu görüş, dijital ortamların beğenilme ve onay alma arzusunu nasıl yücelttiğini ve bunun bireyler üzerindeki uzun vadeli etkilerini anlamada önemli bir bakış açısı sunmaktadır. Dijital platformlar, beğenilme ve ilgi görme arzusunu artıran, sıkça geri dönüşler sağlayan araçlar sunar. Bu durum, bireylerin kendilerini daha iyi hissetmelerine ve özgüvenlerini artırmalarına yardımcı olabilir. Ancak, bu tatminin genellikle yüzeysel olduğu ve gerçek dünyadaki derin etkileşimlerle sınırlı kaldığı görülmektedir.

Bireyin beğenilme duygusunun dijital ortamda abartıldığını ve bunun kişisel özgüvenle ilişkili olduğunu belirttiği gözlem, diğer alıntılarla da paralellik göstermektedir. Örneğin, 29 yaşındaki bir kadın kullanıcı da dijital kimliğinin kendini ifade etme ve beğenilme arzusunu tatmin ettiğini ancak bu tatminin geçici olduğunu belirtmiştir. Bu bulgular, dijital platformların, gerçek hayattaki ilişkilerin ve duygusal bağların sağladığı kalıcı tatminin yerini almadığını gösterir.

Dijital dünyadaki beğenilme ve onay alma duyguları, bireyler için geçici bir özgüven kaynağı olabilir, ancak bu tatminlerin kalıcılığı ve derinliği sınırlı kalabilmektedir. Gerçek duygusal tatminin, yüz yüze etkileşimler ve anlamlı sosyal ilişkiler aracılığıyla elde edildiği görülmektedir. Bu bağlamda, dijital platformlar, bireylerin sosyal ihtiyaçlarını geçici olarak karşılayabilirken, kalıcı tatmin ve anlamlı ilişkiler için gerçek dünyadaki etkileşimler kaçınılmaz bir önem taşımaktadır.

"Dijital kimliğim, bana bir tür duygusal tatmin sağlıyor, çünkü birilerinin ilgisini çektiğimi ve beğenildiğimi bilmek iyi hissettiriyor, dijital kimliğimin bana

sağladığı bu küçük başarılar, öz güvenimi artırıp, gerçek hayatta da daha cesur adımlar atmamı sağlıyor." (Erkek, 24)

Bu alıntı, dijital kimliklerin sağladığı duygusal tatminin öz güven üzerinde nasıl etkili olabileceğini ve bu etkilerin gerçek hayattaki davranışlara nasıl yansiyebileceğini açıkça ortaya koymaktadır. Bu görüş, dijital platformlarda elde edilen küçük başarıların ve beğenilme duygusunun bireylerin öz güvenini artırabileceğini ve bu özgüvenin gerçek dünyada daha cesur adımlar atma motivasyonu sağladığını ifade eder.

Bu bulgu, bir önceki 30 yaşındaki kadın kullanıcının; dijital ortamda beğenilme duygusunun nasıl yükseltildiğini ve gerçeklikten uzaklaştığını belirttiği görüşüyle de paralellik göstermektedir. Her iki alıntı da dijital kimliklerin beğenilme ve onay alma arzusunun nasıl artırdığına dikkat çekmekte, erkek kullanıcı, dijital kimliğinin kendisine sağladığı küçük başarıların öz güvenini artırdığını belirtirken, kadın kullanıcı, dijital ortamda beğenilme duygusunun abartıldığını ve gerçek duygusal tatminin sınırlı olduğunu ifade eder.

Bu görüşler, dijital platformların sağladığı tatminin genellikle yüzeysel ve geçici olduğunu ortaya koymaktadır. Dijital etkileşimler, bireylere anlık bir mutluluk ve öz güven duygusu sağlayabilirken bu tatminin kalıcılığı sorgulanabilir. Dijital kimliklerin gerçek kimlikle uyumu, bu tatmini etkileyebilir; bireyler dijital platformlarda kendilerini en iyi versiyonları olarak sunabilirken bu tatminin gerçek dünyadaki ilişkilerle ne kadar sürdürülebilir olduğu tartışmalı bir konu olabilmektedir.

3.2.3. İlişki

Dijital çağın getirdiği değişimlerle birlikte, bireylerin ilişkiler kurma biçimleri ve bu ilişkilerin niteliği önemli ölçüde değişmiştir. Dijital platformlar, ilişki kurma süreçlerinde devrim yaratmış ve bu durum hem olumlu hem de olumsuz sonuçlar doğurmuştur. Gerçek hayattaki ilişkiler, genellikle yüz yüze etkileşimlere dayanarak, duygusal derinlik ve bağ kurma açısından daha zengin deneyimler sunarken dijital platformlarda ise, ilişkiler sıklıkla yüzeysel ve geçici görülebilmektedir.

Dijital ortamda, ilişki kurma süreçleri genellikle daha hızlı ve anlık geri bildirimlerle gerçekleşir. Bu durum, bireylerin dijital ortamda tanıştıkları kişilerle gerçek anlamda bağ kurmalarını zorlaştırabilmektedir. Çevrim içi etkileşimlerde, kişisel güvenin sağlanması ve derin bir duygusal bağ kurma süreci daha karmaşık hale gelmektedir.

Dijital platformlar, ilişkilerin doğasını ve kalitesini etkileyen birkaç temel faktör sunar. İlk olarak, bu platformlar genellikle sınırlı etkileşim biçimleri sunar, bu da bireylerin karşısındaki kişiyi daha yüzeysel bir şekilde tanımasına neden olabilir. Kişisel bilgi ve duyguların tam olarak paylaşılmaması, ilişkilerin derinliğini sınırlayabilir. Ayrıca, dijital platformlarda kişisel güvenlik sorunları da sıkça karşılaşılan bir durumdur. Bu durum, bireylerin dijital ortamda kurdukları ilişkilerin güvenilirliği ve doğruluğu konusunda endişe duymalarına yol açabilmektedir.

Dijital ortamda ilişkilerin geçici ve yüzeysel olmasının yanı sıra, bireyler arasındaki etkileşimlerin hız ve yoğunluk açısından da farklılık gösterebileceği gözlemlenmiştir. Anlık geri bildirimler ve hızlı mesajlaşma, ilişkilerde anlık tatmin duygusu yaratabilir; ancak, bu durumun uzun vadeli duygusal bağlarla nasıl ilişkilendirileceği konusunda soru işaretleri bulunmaktadır. Ayrıca, dijital platformlarda bireylerin kendilerini en iyi şekilde sunma eğilimleri, bu platformlarda kurulan ilişkilerin gerçekliği ve samimiyeti konusunda belirsizlikler yaratabilmektedir.

3.2.3.1. İlişki Süreçlerinde Yaşanan Farklılıklar

Gerçek hayatta başlayan ilişkiler ile dijital platformlarda başlayan ilişkiler arasındaki farklar, bireylerin deneyimlerinden ve algılarından yola çıkarak çeşitli açılardan değerlendirilebilir. Bu farklılıklar, güven inşası, duygusal tatmin, ilişki derinliği ve genel ilişki dinamikleri gibi birçok unsuru kapsamaktadır.

Dijital ve gerçek hayat ilişkilerinin doğallığı konusunda bir kullanıcı; *"Gerçek hayattaki ilişkilerde olan duygusal tatmin hissi ve doğallığın dijital platformlarda başlayan ilişkilerde olmadığını düşünüyorum. Bunun sebebi ilgili platformlardaki tek bir hareketle sağa sola kaydırduğumuz bireyleri aslında tanımıyor oluşumuz."* (Erkek, 29) yorumunu yapmıştır. Gerçek hayatta kurulan ilişkiler, duygusal etkileşim ve doğallık açısından daha derin ve tatmin edici olabilmektedir. Fiziksel yakınlık ve yüz yüze iletişim, duygusal

bağları kuvvetlendirme konusunda önemli bir rol oynamaktadır. Bunun aksine dijital platformlarda ise, bireylerin birbirlerini tanımaları genellikle sınırlı bilgiye dayanır ve bu durum, ilişkinin yüzeysel kalmasına neden olabilir. Çevrim içi etkileşimlerde, gerçek yaşam deneyimlerinden yoksunluk, ilişkilerin derinliğini ve samimiyetini sınırlandırabilmektedir.

Benzer şekilde; *"Gerçek hayatta başlayan ilişkilerde daha fazla paylaşım ve duygusal derinlik olabiliyor. Dijital platformlarda ise bu duygusal bağı kurmak daha uzun sürebiliyor ve bazen yüzeysellik hissi oluşabiliyor."* (Erkek, 31) cevabı da, dijital platformlarda başlayan ilişkilerin başlangıç aşamasında yüzeysel kalabileceğini ve duygusal derinliğe ulaşmanın zaman alabileceğini göstermektedir. Gerçek hayatta, bireyler arasında kurulan bağlar genellikle daha hızlı ve güçlü olabilirken, dijital ortamda bu bağların oluşması daha karmaşık ve uzun süreli bir süreç olabilir. Bu farklılık, dijital ilişkilerin başlangıçta daha soğuk ve mesafeli olabileceğini, ancak zamanla derinleşebileceğini işaret eder.

"Dijital ilişkilerde karşımızdaki kişi hem dış görünüş olarak hem de kişilik özellikleri olarak bambaşka çıkabiliyor. Dijital platformlarda başlayan ilişkilerin gerçek ilişkilere göre daha sahte ve kısa süreli olduğunu düşünüyorum. Biraz güven problemi yaşadığımı söyleyebilirim." (Kadın, 27)

Güven, dijital ilişkilerde büyük bir sorun olabilmekte ve bu durum, çevrim içi ortamda tanışılan kişilerin gerçek kimlikleri hakkında belirsizlikler yaratabilmektedir. Dijital platformlarda, bireylerin kendilerini idealize ederek sunma eğilimleri, gerçeklik algısını bozmakta ve ilişkilerin sahte ve geçici olmasına yol açabilmektedir. Güven sorunları, çevrim içi etkileşimlerin sürdürülebilirliğini ve derinliğini etkileyebilmektedir.

"Başlarda güven oluşturma ve karşımdakini tam anlamıyla anlama/tanırma konularında sorun yaşıyabiliyorum. O nedenle tam anlamıyla bir ilişkiden bahsedebilme süresi gerçek hayatta tanıştığım kişilerle olan süreden biraz daha uzun ve belirsiz ilerleyebiliyor. Gerçek hayatta başlayan ilişkiler genelde daha doğal ve samimi hissettirdiğinden dolayı karşı tarafa güven duymak daha kolay olabiliyor. İlişkiye başlangıçta duyulan heyecanı gerçek hayatta başlayan ilişkilerde sürdürmek ve korumak daha kolay geliyor..." (Erkek, 30)

Dijital ortamda güven oluşturma süreci genellikle daha uzun ve karmaşık olabilmektedir. Çevrim içi etkileşimlerde, karşınızdaki kişiyi tam anlamıyla tanımak ve güven inşa etmek, birçok faktör nedeniyle zorlu bir süreç haline gelir. Bu zorluklar, dijital ortamın sunduğu sınırlı iletişim kanalları, yüzeysel etkileşimler ve dijital kimliklerin doğruluğuna dair belirsizliklerden kaynaklanabilir. Güven inşa etmek, genellikle zaman alır ve dijital ortamda bu süreç, gerçek hayattaki etkileşimlere göre daha belirsiz ve uzun bir süre gerektirebilmekte ve bu durum, çevrim içi ilişkilerin güvenilirliğini artırmak ve sağlam bir bağ kurmak için daha fazla çaba ve zaman harcamayı gerektirmektedir.

Gerçek hayattaki ilişkiler ise, daha doğal ve samimi bir etkileşim sunar. Yüz yüze iletişim, duyuşsal geri bildirimler ve anlık etkileşimler, güven duygusunu daha hızlı ve güçlü bir şekilde inşa etmeye yardımcı olur. Bu ortamda, karşı tarafa duyulan güvenin gelişmesi daha hızlı olabilir ve ilişkinin başlangıç aşamasındaki heyecan ve bağlılık, dijital etkileşimlere göre daha kolay korunur. Bu nedenle, dijital ve gerçek hayat ilişkileri arasındaki güven oluşturma süreçleri, her iki ortamda da farklı dinamikler ve zorluklar içermektedir.

" Dijital ortamda başlayan ilişkilerin, özellikle uygulamalarda başlayan ilişkilerin en büyük sorunu direkt ilişkiye başlamak oluyor. Gerçek dünyada eğer direkt ilişkiye başlanıyorsa o ilişkinin içinde muhakkak tutku oluyor. Fakat ben ilişkinin inşa edilmesi gerektiğini de düşünüyorum, bu nedenle gerçek hayat ile dijital platformda başlayan ilişkilerdeki en büyük farkın, ilişki temelini olmadığına inanıyorum. İnsan kendini ilişkide zorundaymış gibi hissetmesi hem bir ilişki için hem de insanın kendisi için yapabileceği en büyük zaman kaybı olduğuna inanıyorum." (Kadın, 30)

Dijital platformlarda başlayan ilişkilerde, ilişkinin temelini oluşturulması genellikle daha zor aşamalardan geçebilmekte ve bu, ilişkinin başlangıç aşamasında tutku eksikliği yaratabilmektedir. Gerçek hayatta ilişkiler genellikle daha organik bir süreçle başlar ve tutku ile desteklenir, ancak dijital platformlarda bu süreç daha hızlı ve yüzeysel olabilmektedir. Bu, dijital etkileşimlerde ilişkinin kalitesinin ve derinliğinin sınırlı olabileceğini gösterir.

Sosyal çevre ve arkadaş edinme konusuna dikkat çeken kullanıcı *"Gerçek hayatta yeni bir insanla tanışma olasılığı o kadar az ki ya bir arkadaşının arkadaşı olacak ya da iş yeri vs. dijitalde çok kısa sürede birçok insanla tanışıp aralarından seçim yapabiliyorsun..."* (Kadın, 19) görüşünü paylaşmıştır. Dijital platformlar, bireylerin geniş bir sosyal çevreye hızlı bir şekilde ulaşmalarını sağlar ve bu, ilişkilerin başlangıç aşamasında daha fazla seçenek ve fırsat sunar. Ancak, bu hız ve çeşitlilik, dijital ilişkilerin yüzeyselliği ve geçici doğası ile birleştiğinde, uzun vadeli bağların kurulmasını zorlaştırabilmektedir.

"Orda daha pervasızca davranabiliyorsun, gerçek hayatta öyle olmuyor, iyi anlaştığın birisine en ufak bir zıt düşmede direkt engelatabiliyorsun Bumble'da. Gerçek hayatta arkadaş sayım sınırlı, gerçek hayatta günde üç ilişkiye başlayamazsın mesela ama Bumble'da günde üç tane ilişkiye başlayabilirsin..." (Erkek, 33)

Dijital platformlarda, kullanıcıların büyük bir kısmı ilişkilerde daha pervasız ve hızlı hareket etme eğilimindedir. Gerçek hayatta, bireyler genellikle daha dikkatli ve düşünceli davranırken, dijital ortamda bu davranış biçimleri daha serbest olabilmektedir. Bu, dijital ilişkilerin yönetiminin daha karmaşık ve bazen de daha çabuk terk edilen bir süreç olduğunu gösterir.

Dijital platformlarda yaşanan bir problem olarak *"Dijitalde başlayan ilişkiler bazen daha hızlı ilerleyebiliyor. Sanırım insanlar dijital platformları gerçek deneyimler olarak değerlendirmede için sorumluluk bilinci de azalıyor."* (Kadın, 26) yorumundan anlaşılabileceği üzere sorumluluk bilincinin düşük seviyede olması gerçek hayattaki ilişkilerden ayrılan bir yön olmaktadır. Dijital ortamın getirdiği özelliklerden biri olan hız konusuyla ilişkiler genellikle gerçek hayattan daha hızlı gelişir ve bu, kullanıcıların bu ilişkileri daha az ciddi ve sorumluluk gerektiren deneyimler olarak değerlendirmelerine yol açabilir. Bu, dijital etkileşimlerin daha tüketim odaklı ve geçici olmasına neden olabilmektedir. Hızlı ilişkiler, genellikle derinlikten yoksun olabilir ve bu durum, dijital etkileşimlerin kalitesini etkileyebilir.

Dijital platformlar üzerinden ilişki kurma süreçlerinde bireylerin yaşadığı deneyimler, bir yandan birçok seçeneğin sunduğu çeşitlilikle ilişkilerin başlamasını kolaylaştırırken,

diğer yandan bu süreçlerin olumsuz özelliklerini de göstermektedir. Kullanıcıların dile getirdiği deneyimler, bu platformların sunduğu konforun yanı sıra, bu konforun ilişkilerin doğallığına zarar verebileceğine dair endişeleri de yansıtmaktadır.

Örneğin, bir katılımcı, dijital ilişkilerin konfor alanında kalmamızı sağladığını, ancak bu tür ilişkilerin gerçek ilişkilerdeki doğallıktan yoksun olduğunu dile getirmiştir:

“Sık kullanılan bir tabirle ifade edecek olursak 'oturduğumuz yerden' tanımadığımız insanları sağa sola kaydırarak onlarla bir ilişki kurmayı beklemek bizi konfor alanımızda tutuyor. Bu durum kesinlikle konforlu ve keyifli ancak ben bir ilişkideki doğallığa, ten uyumuna, sese, kokuya ve 5 duyumza hitap eden diğer faktörlere daha fazla önem verdiğim için dijital ilişkiler, gerçek ilişkilere göre daha yavan ve durağan olabiliyor.” (Erkek, 29).

Bu açıklama, dijital ortamda kurulan ilişkilerin, yüz yüze ilişkilerde olduğu gibi tüm duysal ve duygusal unsurları içermediği için daha yüzeysel kalabileceğini göstermektedir. Konfor alanında kalmak, bireylerin ilişkilerde daha az risk almasına ve bu nedenle daha az derinlikli ilişkilere sahip olmasına neden olabilmektedir.

Benzer şekilde, bir diğer katılımcı, dijital platformlarda çok sayıda seçeneğe sahip olmanın başlangıçta heyecan verici olduğunu, ancak zamanla bu durumun ilişkilerin duygusal boyutunu gölgede bırakabileceğini belirtmiştir:

“Önceleri, platformlara yeni giriş yaptığımda, heyecan verici ve oldukça çekici gelen bu durum (çok seçeneğe sahip olma) daha sonraları olayın duygusal kısmını silip götüren bir özelliğe dönüştü. İnternette alışveriş yapar gibi, bir katalog üzerinden çok sınırlı bilgi ile ve maalesef genellikle dış görünüş ve fotoğraflar üzerinden bir beğeni havuzu oluşturmak, bu havuz içerisinde eşleştikleriniz ile karşılaştırmalı bir şekilde seçki yapmak, ilişki deneyimini bir tüketim ürününe dönüştürüyor gibi geliyor. Eşleşme gerçekleştikten sonra bile 'acaba daha iyi anlaştığım biriyle eşleşir miydim, acaba daha güzel biri beni beğenir miydi?' gibi sorular akla gelebiliyor.” (Erkek, 30).

Dijital platformlarda çok sayıda seçeneğin olması, ilişkilerin niteliğini olumsuz etkileyebilmekte ve bireylerin ilişkilere tam anlamıyla bağlanmasını zorlaştırabilmektedir. Ayrıca, sürekli olarak daha iyi bir seçenek arayışı, bireylerin mevcut ilişkilerinden tatmin olmalarını engelleyebilir ve ilişkilerin yüzeysel kalmasına neden olabilir.

Bir başka katılımcı ise dijital platformların başlangıçta cazip geldiğini, ancak zamanla bu ortamda aranan nitelikte bir ilişki bulamamanın hayal kırıklığı yaratabileceğini ifade etmiştir:

“İlk başlarda insanın çok seçeneğe sahip olması bir mutluluk yaratıyor. İnsanlarla konuşmak, bazıları ile arkadaş kalmak, sohbeti devam ettirebilmek çok keyifli bir ortam yaratabiliyor. Fakat ilişki gözüyle bakılmaya başlandığında ve istediğin gibi bir ilişki bulamadığında insan şu duyguya kapılabiliyor, ‘bu kadar insanın içinde de istediğim gibi yoksa gerçek hayatta ben nasıl bu insanla denk geleceğim.’” (Kadın, 30).

Bu görüş, dijital platformların başlangıçtaki cazibesinin zamanla yerini belirsizlik ve hayal kırıklığına bırakabileceğini göstermektedir. Ayrıca, dijital platformların sunduğu çok sayıda seçenek, bireylerin aradıkları ilişkileri bulma konusunda beklentilerini artırabilir, ancak bu beklentiler karşılanmadığında hayal kırıklığı yaşanabilir.

Öte yandan, bazı katılımcılar dijital platformlarda çok sayıda seçenek olmasının olumlu yanlarına da değinmiştir. Örneğin, bir katılımcı, farklı insanlarla tanışma fırsatının, bireylerin kendilerini ve ne istediklerini daha iyi anlamalarına yardımcı olabileceğini belirtmiştir: *“Birçok seçeneğe sahip olmak bazen kafa karıştırıcı olabiliyor. İdealde bir kişiye odaklanmak ve o ilişkiye yatırım yapmak daha sağlıklı geliyor. Ancak, farklı insanlarla tanışma fırsatı da kendinizi ve ne istediğinizi daha iyi anlamanıza yardımcı olabiliyor.” (Erkek, 31).* Bu ifade, dijital platformlarda çok sayıda seçeneğin olmasının, bireylerin kendilerini tanıma ve ilişki beklentilerini netleştirme konusunda bir avantaj sağlayabileceğini göstermektedir.

Dijital platformlar üzerinden kurulan ilişkiler, bireylere çeşitli avantajlar sunarken, aynı zamanda ilişkilerin doğallığı ve derinliği açısından bazı sınırlamalar da getirmektedir.

Çok sayıda seçeneğe sahip olmanın, bireylerin ilişkilere tam anlamıyla bağlanmasını zorlaştırabileceği gözlemlenmiştir. Ancak, bu süreç, bireylerin kendilerini ve ne istediklerini daha iyi anlamalarına da katkı sağlayabilir. Dolayısıyla, dijital platformlarda kurulan ilişkilerin niteliği, bireylerin bu platformları nasıl kullandıklarına ve beklentilerine bağlı olarak değişkenlik gösterebilir.

Bu bulgular, dijital ve gerçek hayat ilişkilerinin dinamikleri arasındaki önemli farklılıkları ortaya koymakta ve her iki ortamda da ilişkilerin gelişim süreçlerine dair önemli ipuçları sunmaktadır. Gerçek hayattaki ilişkiler genellikle daha doğal ve samimi olabilirken, dijital ilişkilerde güven, derinlik ve tutku konularında ek zorluklar yaşanabilmektedir.

3.2.3.2. Dijital İlişkilerde Güven

Dijital ortamda güven oluşturma süreci, genellikle gerçek hayattaki etkileşimlere kıyasla daha karmaşık ve zaman alıcıdır. Fiziksel etkileşimlerin eksikliği, kişinin güvenilirliğini ve samimiyetini değerlendirmeyi zorlaştırır, bu da dijital ilişkilerde güven duygusunun daha zor ve uzun bir süreç olduğunu ortaya koyar. Gerçek hayatta, göz teması ve fiziksel ipuçları, güven duygusunun hızlı ve doğal bir şekilde oluşmasına yardımcı olurken, dijital platformlarda bu unsurların olmaması, güven oluşturma sürecini daha dikkatli ve sabırlı bir süreç haline getirir. Bu durum, dijital etkileşimlerin güvenilirliğini artırmak için ekstra çaba ve zaman gerektirdiğini göstermektedir.

Bir kullanıcı *"Güven oluşturma süreci gerçek hayattaki ilişkilere göre daha çok zaman alıyor. Sadece birkaç fotoğraf görüp yazıştığım kişi gerçek bir kişi gibi gelmeyebiliyor. Gerçekte görüp mimikleriyle sesiyle davranış şekliyle bütünleştirmek güveni artırıyor"* (Kadın, 27) diyerek, dijital etkileşimlerde kişisel davranış ve ses tonlarının eksikliğinin güven inşasını zorlaştırdığını belirtmektedir.

Dijital ortamda güven oluşturma süreci, fiziksel etkileşimlerin eksikliği nedeniyle genellikle daha uzun bir zaman alır. Karşınızdaki kişiyi sadece fotoğraflar ve yazılı mesajlar aracılığıyla tanımak, kişinin gerçek doğasını anlamayı zorlaştırır. Bu durum, güven duygusunun oluşumunda eksikliklere ve belirsizliklere neden olabilir. Gerçek hayatta ise, bireylerin davranışları, ses tonları ve vücut dilleri gibi fiziksel ipuçları, güven

duygusunun hızlı bir şekilde inşa edilmesini destekler. Bu fiziksel unsurların eksikliği, dijital etkileşimlerde güven inşasının yavaş ilerlemesine yol açar.

Gerçek hayattaki etkileşimler, kişinin samimiyetini ve güvenilirliğini daha etkili bir şekilde değerlendirmeyi sağlamaktadır. Bu bağlamda, dijital ortamda güven inşası sürecinin, gerçek etkileşimlerin sağladığı bütünlükten yoksun olduğu ve bu nedenle daha dikkatli bir yaklaşım gerektirdiği anlaşılmaktadır.

"Bireysel olarak sanal ilişkilerin başlangıcında güven duygusu aramıyorum. Eğer ilişki bir şekilde ilerlerse bu ilişkinin hızlı bir şekilde gerçek hayata evrilmesini isterim ve bu güveni gerçek hayatta geliştirmeyi amaçlarım. Dijital platformlarda tanıştığım kişilere konuşma şekillerine göre bir önyargı sergileyerek giriş seviyesinde güven duyabilirim ancak daha ötesine gitmez. Gerçek hayatta ise beraber geçirilen süre içerisinde zamanla oluşacak karşılıklı güvenin dijital platformlar vasıtasıyla ikame edileceğini düşünmüyorum." (Erkek, 29)

Bu ifade, dijital ortamda güvenin başlangıçta sınırlı olduğunu ve genellikle yüzeysel kaldığını belirtmektedir. Dijital platformlarda kurulan ilk etkileşimler, bireylerin kişisel güvenlerini oluşturma konusunda yetersiz olabilmektedir. Bu nedenle, birçok kişi dijital etkileşimlerin gerçek hayata taşınmasını ve güvenin bu ortamda gelişmesini tercih eder. Gerçek hayatta geçirilen zaman, karşılıklı güvenin inşa edilmesi için daha uygun bir zemin sağlar ve dijital ortamda güven duygusunun pekişmesi için önemli bir unsurdur.

"Yani ben gerçekte de sanalda da güven problemi yaşadığım için öyle bir güven oluşturma süreci olmadı ki yapan her türlü yapıyor o yüzden güven duvarlarım biraz yüksek, çok zor güvenirim" (Kadın, 21). Bu görüş, dijital ortamda güven oluşturma sürecinin, bireylerin genel güven algılarından etkilendiğini göstermektedir. Güven duvarlarının yüksek olması, dijital etkileşimlerin güven inşasında ek zorluklar yarattığını belirtmektedir. Güven problemi yaşayan bireyler, dijital ortamda karşılaşılabilecekleri olası risklere karşı daha temkinli olabilirler. Bu durum, dijital güven oluşturma sürecinin yalnızca platforma özgü değil, aynı zamanda bireysel güven algılarıyla da ilişkili olduğunu vurgulamaktadır.

"Sanal ortamda güven oluşturmak biraz daha zor olabiliyor. Bu yüzden genellikle dürüst ve net olmayı tercih ediyorum. Açık ve samimi bir iletişim kurarak karşımdakine güven vermeye çalışıyorum. Yine de, gerçek hayatta yüz yüze tanışmak ve zaman geçirmek, güven seviyesini artırmada daha etkili oluyor" (Erkek, 31).

Dijital ortamda güven oluşturmada dürüstlük ve açıklık, önemli faktörler olarak öne çıkmaktadır. Açık ve net iletişim, güven duygusunu destekleyebilir ve dijital etkileşimlerde güvenin inşa edilmesine yardımcı olabilir. Ancak, bu tür şeffaflık dijital ortamda güven duygusunun ne kadar hızlı ve etkili bir şekilde oluşabileceği konusunda sınırlı olabilmektedir. Yüz yüze etkileşimlerde ise, güven duygusunun daha hızlı ve doğal bir şekilde oluşması mümkün olabilmektedir.

"Sanal ortamda güven oluşturmak daha uzun ve dikkatli bir süreç gerektiriyor. İnsanları sadece mesajlaşarak tanımak zor olduğu için, karşılıklı olarak dürüst ve açık olmak çok önemli. Eşimle tanıştığımızda, uygulamadan mesajlaşmayı çok uzun tutmadık, buluşma evremiz kısa sürede gerçekleşti ve sonrasında telefon konuşmaları vs. daha samimi bir ortam oluştu ve sürekli birbirimize günlük hayatımızla ilgili detaylar paylaştık. Bu, zamanla güven duygusunu artırdı" (Kadın, 29).

Bu ifade, dijital ortamda güven oluşturma zaman ve dikkat gerektirdiğini vurgulamaktadır. Yüz yüze etkileşimlerin eksikliği, güven duygusunu oluşturmaya zorlaştırabilmektedir. Ancak, kişisel detayların ve samimi iletişimin paylaşılması, güven duygusunun zamanla artmasına katkı sağlamaktadır. Dijital platformlarda hızlı bir şekilde yüz yüze etkileşime geçmek, güven inşası sürecini hızlandırabilir ve daha sağlam ilişkiler kurma olasılığını artırabilir.

"Artık güven kavramı da çok değiştiği için, sıradanlaştığı için, hatta olay çok eşliliğe doğru döndüğü için aslında güven denen algı tamamen farklı bir boyutta artık. İnsanlar birbirlerine çok kolay yalan söyleyebiliyorlar. Bu nedenle dijital takip denilen ve siber güvenlik denilen kavramlar ortaya çıktı" (Erkek, 28).

Dijital çağda güven algısının değişimi, güven kavramının evrildiğini ve dijital ortamda daha karmaşık hale geldiğini göstermektedir. Yalan bilgi paylaşımı ve sürekli olarak siber güvenlik konularının gündeme gelmesi, dijital ortamda güven duygusunun zayıflamasına neden olabilmektedir. Bu durum, dijital etkileşimlerin güvenilirliğini artırmak için ekstra önlemler ve güvenlik protokollerine duyulan ihtiyacı artırmaktadır.

Güven konusunda *"Bence sanaldan tanışılan ilişkilerde güven kurmak çok zor. Karşındaki kişi seninle tanıştığı gibi bir sürü kişiyle tanışabilir ve konuşuyor olabilir"* (Kadın, 26) şeklinde yapılan açıklama ile dijital ortamda güven oluşturmak, karşılıklı etkileşimlerin kalitesine bağlı olarak zorlaşabilmektedir. Karşınızdaki kişinin birden fazla kişiyle etkileşimde bulunabileceği düşüncesi, güven inşasını zorlaştırabilir. Bu durum, dijital ortamda güven duygusunun oluşturulmasında önemli bir engel teşkil eder ve bireylerin güven düzeylerini etkileyebilmektedir.

"Sanal ortamda güven oluşturmak, gerçek hayata göre daha fazla zaman alabiliyor. Çünkü karşınızdaki kişiyi fiziksel olarak görmediğinizde, onunla ilgili birçok şeyin doğru olup olmadığını sorguluyorsunuz. Gerçek hayatta, biriyle göz teması kurarak, onun samimiyetini daha kolay anlayabiliyorum. Ancak, dijital ortamda güven inşa etmek, sabır gerektiren bir süreç" (Erkek, 24).

Dijital ortamda güven oluşturma süreci, karşınızdaki kişiyi fiziksel olarak göremediğinizde daha karmaşık ve zaman alıcı olabilir. Göz teması ve fiziksel etkileşimlerin eksikliği, kişinin samimiyetini ve güvenilirliğini değerlendirmeyi zorlaştırır. Bu durum, dijital etkileşimlerde güven duygusunun oluşturulmasını sabır ve dikkat gerektiren bir süreç haline getirir.

Gerçek hayatta, yüz yüze etkileşimler sayesinde güven duygusu daha hızlı ve doğal bir şekilde oluşabilir. Fiziksel ipuçları ve doğrudan etkileşimler, kişinin güvenilirliğini ve samimiyetini daha etkili bir şekilde değerlendirmenizi sağlar. Dijital ortamda ise, bu tür etkileşimlerin eksikliği, güven duygusunun inşasını daha yavaş ve dikkatli bir süreç haline getirir.

3.2.3.3. Dijital Platformlarla Değişen Tartışma ve Ayrılma Süreçleri

Dijital platformlarda tartışma ve ayrılma süreçleri, yüz yüze iletişimle karşılaştırıldığında belirgin farklılıklar göstermektedir. Katılımcıların verdiği yanıtlara göre, dijital ortamda tartışmalar genellikle daha yüzeysel ve hızlı çözümlerle sonuçlanırken, bu süreçlerde duygusal tonlar ve niyetler tam olarak iletilememekte ve yanlış anlamalar sıkça yaşanmaktadır. Dijital etkileşimlerde mimikler, beden dili ve ses tonları gibi duygusal ipuçlarının eksikliği, tartışmaların daha karmaşık ve anlaşılması güç hale gelmesine neden olabilmektedir. Bu durum, dijital ortamda tartışma ve ayrılmaların genellikle daha hızlı ve yüzeysel bir şekilde gerçekleşmesine, dolayısıyla daha az kalıcı ve derinlemesine etkileşimlere yol açmaktadır. Öte yandan, yüz yüze tartışmalarda duygusal ifadeler ve fiziksel ipuçları, daha etkili bir iletişim ve çözüm bulma süreci sağlamaktadır. Bu farklar, dijital ve gerçek dünyadaki tartışma ve ayrılma süreçlerinin dinamiklerinin ne kadar değiştiğini ortaya koymaktadır.

"Yüz yüze konuşmadan yapılan tartışmalarda ve ayrılıklarda karşı tarafa net olarak duygu ve düşüncelerin aktarılamadığını düşünüyorum. Konuşurkenki ses tonu, jest ve mimikler aktarılamıyor. Bu da kavganın bitmemesine insanların birbirini yanlış anlamasına yol açıyor." (Kadın, 27)

Dijital platformlarda yaşanan tartışmaların ve ayrılıklardaki duygusal boşluklar, yüz yüze iletişimde bulunan fiziksel ve duygusal ipuçlarının eksikliğinden kaynaklanır. Ses tonu, mimikler ve beden dili gibi önemli iletişim unsurları sanal ortamda kaybolur, bu da yanlış anlamaların ve duygusal ifadelerin eksik kalmasının önünü açar. Bu durum, tartışmaların uzun sürmesine ve ilişkilerin karmaşık bir şekilde çözülmesine neden olabilmektedir. Dijital tartışmalarda duygusal bağların daha zor oluşturulması ve anlaşılmasından dolayı çözüm süreçleri genellikle daha zorlayıcı olabilmektedir.

"Şimdiye dek yalnızca dijital platformlar üzerinden ilerlettiğim ciddi bir ilişkim olmadı. Ancak ilişkideki tartışmaların mesaj yoluyla dijital platformda olması gerçek hayattakinden daha farklı ilerleyebiliyor. Bunun sebebi her iki kişinin de özgürlük alanının geniş olması ve rahat bir şekilde kendini ifade etmesi sebebiyle dijital ortamdaki tartışmaların daha uzun sürmesi ve daha hızlı çözüme kavuşması." (Erkek, 29)

Bu görüş, dijital tartışmaların özgürlük alanının geniş olmasıyla ilişkili olarak daha uzun ve hızlı çözüme kavuşabileceğine işaret etmektedir. Dijital platformlarda kişilerin kendilerini rahatça ifade edebilmesi ve yanıtlarını düşünerek verebilmesi, tartışmaların hem uzun sürebileceği hem de çeşitli açılardan ele alınabileceği anlamına gelir. Ancak, bu özgürlük alanı, tartışmalarda daha fazla zaman harcamaya ve çözüm süreçlerinin uzamasına da yol açabilir. Bu, dijital tartışmaların gerçek hayattakilerden farklı bir dinamığa sahip olduğunu gösterir.

"Evet, gerçek hayatta tanıştığınız insanlarla bir tutku, bir çekim olduğu için onu daha çok tanıma içgüdüüsü ile yaklaşıyorsunuz, fakat dijital dünyada böyle olmayabiliyor. Eğer ilişki gözüyle konuşmaya başlandıysa sadece bir hoşlanı olarak da ilişkiyi devam ettirebiliyorsunuz, bu nokta da ise mantık devreye giriyor bence. Bu nedenle, dijital platformda yaşanan ilişkilerde ilişkiyi bitirmek daha kolay olabilirken gerçek hayatta ise tartışmak ve ayrılmak çok daha zorlayıcı olabiliyor." (Kadın, 30)

Gerçek hayattaki ilişkilerde duygusal bağ ve çekim, ayrılma sürecini daha karmaşık ve zor hale getirebilmektedir. Öte yandan, dijital dünyada ilişkiler daha çok mantık ve hoşlanıya dayanabilir, bu da ayrılma sürecinin daha hızlı ve yüzeysel olmasına neden olabilir. Bu durum, dijital ve gerçek dünya etkileşimlerinin farklı dinamikler sunduğunu ve ayrılma süreçlerinin bu farklılıklarla şekillendiğini göstermektedir.

"Tartışma yok gibi bir şey bence. Yeni tanıştığım insanla tartışma yoluna hayatta girmem, direkt olarak cevap vermem engeller geçerim. Gerçek bir ilişkideyse yüz yüze karşımdaki insanı kırmamaya çalışırım. Dijitalde karşımda bir insan olduğunu unutabiliyorsun bazen kibarlık görgü kuralları falan hiçe sayılabiliyor. Ayrılma da gerçek hayatta başlayan ilişkilere göre daha hızlı oluyor ve sonunda arkadaş kalmıyorsun direkt olarak bitiyor. Bir sonraki adaya geçiliyor. Biraz bağımlılık yaptığı söylenebilir bu sürecin." (Kadın, 19)

Dijital platformlarda tartışma ve ayrılma süreçleri genellikle daha yüzeysel ve hızlı olabilmektedir. Bu, dijital etkileşimlerin görgü kurallarına ve kibar davranışlara olan mesafesinden kaynaklanır. İnsanlar dijital ortamda, fiziksel bir etkileşim olmadığı için daha az düşünceli ve hızlı kararlar alabilirler. Bu, ayrılma süreçlerinin daha az duygusal

yük taşınmasına ve daha çabuk sonuçlanmasına neden olabilmektedir. Ayrıca, dijital ortamda geçişlerin daha hızlı olması, kişilerin ilişkileri daha kolay sonlandırmasına yol açabilmektedir.

"... dijital platformlarda tartışmalar ve ayrılmalar yaşanan ilişkiler gibi daha yüzeysel ve ani olabiliyor. Mesajlaşma üzerinden tartışmak, duygusal tonları ve söylemek istediklerini tam olarak iletemediği için yanlış anlaşılmalara yol açabiliyor. Tartışmalarda, mesajlaşma yerine yüz yüze konuşmayı tercih ederim ve bu, sorunu daha hızlı çözmeye yardımcı olur. Ama kestirip atmak istediğim bir tartışma ya da ilişkiyse tabi dijitalde daha kolay." (Kadın, 29)

Bu görüş, dijital platformlarda yaşanan tartışmaların genellikle gerçekten çözüme odaklı olmayan ve hızlı çözümlerle sonuçlandığını belirtmektedir. Mesajlaşma, duygusal tonları ve niyetleri doğru bir şekilde ifade etmede zorluklar yaşanabilir. Bu eksiklikler, yanlış anlamalara ve daha yüzeysel tartışmalara yol açabilmektedir. Bununla birlikte, dijital ortamda tartışmaları ve ilişkileri sonlandırmak, yüz yüze iletişime göre daha hızlı ve basit gelişebilmektedir.

Yüz yüze tartışmalarda, duygusal tonlar ve beden dili sayesinde daha etkili bir iletişim kurmak mümkündür. Bu durum, sorunun daha derinlemesine ele alınmasını ve çözüm bulma sürecinin daha iyi yönetilmesini sağlar. Ancak, dijital platformlarda bu tür etkileşimlerin eksikliği, çözüm sürecini hızlandırabilmekte ama aynı zamanda daha yüzeysel ve hızlı sonuçlarla sonuçlanabilmektedir.

"Gerçek hayatta tartışmayı yeğlerim. Çünkü duygular ve mimikler daha ön planda. Uzlaşılabilirlik daha olası. Dijital hayatta mimiksiz, duygusuz bir tartışma ortamı oluşuyor. Hatta bence mimikler ve duygular anlaşılabilirsin diye emoji var oldu zaten. Dijital ortamda daha kolay yıpratıyor insan birbirini. Gerçek hayatta tartışma yaşayarak uzlaşılan birçok durum dijital ortamda ayrılıkla sonuçlanıyor kanaatimce." (Erkek, 28)

Gerçek hayatta tartışmalar daha etkili bir şekilde yönetilebilir ve uzlaşmak daha olasıdır. Yüz yüze iletişimde, duygusal ifadeler ve beden dili önemli bir rol oynar, bu da iletişimin

daha anlamlı ve çözüm odaklı olmasını sağlar. Bu tür etkileşimler, tartışmaların ve ayrılımların daha derinlemesine ele alınmasını sağlar ve karşılıklı anlayışı artırır.

Dijital ortamda ise, mimikler ve duyguların eksikliği tartışmaların daha yüzeysel ve hızlı sonuçlarla bitmesine neden olabilir. Emojiler bu eksiklikleri bir nebze gidermeye çalışsa da dijital ortamda duygusal bağlamı tam olarak iletmek zordur. Bu, tartışmaların ve ayrılımların daha çabuk ve yüzeysel bir şekilde sonuçlanmasına yol açabilmekte, bu da daha kalıcı ve derin etkileşimlerin önüne geçebilmektedir.

3.2.4. Sosyal Çevre Yansımaları

Dijital platformlar üzerinden başlatılan ilişkilerin sosyal çevrelerde nasıl algılandığı ve kabul gördüğü, bu ilişkilerin gelişimi açısından önemli bir rol oynamaktadır. Başlangıçta, dijital ilişkiler genellikle sorgulanmış ve bazı sosyal çevreler tarafından şüpheyile karşılanmıştır. Ancak, zamanla bu ilişkilerin kabul görmesi ve normalleşmesi süreci, dijitalleşmenin toplumsal normlar üzerindeki etkilerini ortaya koymaktadır. Bu geçiş süreci, dijital ilişkilerin toplumda nasıl daha geniş bir kabul gördüğünü ve bu kabulün nasıl bir evrim geçirdiğini yansıtmaktadır.

Sosyal çevrelerin dijital ilişkileri nasıl algıladıkları, bireylerin bu ilişkileri nasıl deneyimledikleri ve geliştirdikleri üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Dijital platformlardan başlayan ilişkiler, sosyal çevrede zaman içinde daha fazla kabul görmüş ve bu tür ilişkiler toplumsal normlar haline gelmiştir. Bu durum, dijitalleşmenin sosyal ilişkiler üzerindeki etkilerini ve bu ilişkilerin toplumsal kabul görme süreçlerini anlamak açısından kritiktir. Sosyal çevrenin dijital ilişkiler konusundaki algıları, bireylerin bu ilişkileri nasıl sürdürebileceklerini ve bu süreçte karşılaştıkları zorlukları belirleyebilmektedir.

Dijital ilişkilerin sosyal çevredeki kabulü, genellikle zaman içinde değişen bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. İlk başta dijital ilişkiler hakkında temkinli ve önyargılı yaklaşımlar bulunabilirken, ilişkilerin ilerleyen aşamalarında bu önyargıların yerini daha olumlu bir tutum alabilmektedir. Bu geçiş süreci, dijital ilişkilerin toplumsal normlar ile nasıl uyum sağladığını ve bu süreçte karşılaşılan zorlukların nasıl aşıldığını

göstermektedir. Ayrıca, dijital ilişkilerin kabulü ve normalleşmesi, çevresel faktörlerin ve bireylerin bu süreçteki tutumlarının etkisini de ortaya koymaktadır.

Aile ve sosyal çevre arasındaki algı farkları da dijital ilişkilerin kabulü üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Sosyal çevrede dijital ilişkilerin daha fazla kabul görmesi, aile çevresinde ise geleneksel ilişki kurma yöntemlerinin hala öne çıktığı gözlemlenmiştir. Bu durum, dijital ve geleneksel ilişki kurma yöntemleri arasındaki gerilimi ve bu gerilimin bireylerin dijital ilişkilerini nasıl deneyimlediklerini etkileme biçimlerini yansıtmaktadır. Geleneksel değerlerle modern dijital platformlar arasındaki bu çatışma, dijital ilişkilerin kabulü sürecinde bir engel oluşturabilmektedir.

Sonuç olarak, sosyal çevrenin dijital ilişkiler üzerindeki etkileri, bu ilişkilerin toplumsal kabulünü ve gelişimini önemli ölçüde şekillendirmektedir. Dijital ilişkilerin sosyal çevreye tanıtımı ve kabulü, zamanla ve deneyimle değişen bir süreç olarak değerlendirilmektedir. Bu süreç, dijitalleşmenin sosyal çevrelerdeki etkilerini anlamak için önemli bir gösterge olmakta ve dijital ilişkilerin toplumsal normlarla nasıl uyum sağladığını gözler önüne sermektedir.

3.2.4.1. Sosyal Çevrenin Algıları ve Etkileri

Sosyal çevrenin sanal ortamda başlayan ilişkilere dair algısı, bireylerin bu tür ilişkileri nasıl deneyimlediklerini ve geliştirdiklerini önemli ölçüde etkileyebilmektedir. Katılımcılardan gelen çeşitli yanıtlar, bu algıların nasıl evrildiğini ve ilişkilerin gelişiminde ne gibi roller oynadığını ortaya koymaktadır.

Örneğin, bir katılımcı, *"Yaşadığımız dönem için gayet normal karşılanan bir durum. Benim çevremde de doğal karşılanıyor"* (Kadın, 27) diyerek, çevresinde sanal ilişkilerin artık norm olarak kabul edildiğini ifade etmiştir. Bu, dijitalleşmenin etkisiyle toplumsal algıların hızla değiştiğini göstermektedir. Dijital platformlar üzerinden başlatılan ilişkilerin, özellikle pandemi sonrası daha yaygın hale gelmesi, bu tür ilişkilerin norm olarak kabul edilmesine katkıda bulunmuştur. Dolayısıyla, bu çevrede yetişen bireyler, sanal platformlarda başlayan ilişkilerini rahatlıkla sürdürebiliyor ve bu durumun ilişkilerine herhangi bir negatif etki yapmadığını belirtiyorlar.

Benzer bir şekilde, başka bir katılımcı, *"Mobil uygulamalar aracılığıyla başlayan ilişkiler... sosyal çevremde normal bir durum olarak karşılanıyor. Ancak bahsettiğim olumsuz yönleri sebebiyle bazı durumlarda tercih edilmiyor ve kötü bakılabiliyor"* (Erkek, 29) diyerek, bu tür ilişkilerin artık daha fazla kabul gördüğünü, ancak hala bazı olumsuz algıların var olduğunu ifade etmekte. Bu durum, dijital ilişkilerin hala tam anlamıyla evrensel olarak kabul görmediğini, ancak bu süreçte önemli bir ilerleme kaydedildiğini ortaya koymaktadır. Bireyler, çevrelerindeki olumsuz algılara rağmen bu ilişkileri sürdürebiliyor, ancak bu algıların ilişkilerin başlangıç ve gelişim süreçlerini bazen zorlaştırabileceğini de belirtmekte.

Bazı katılımcılar, sosyal çevrelerinde sanal ilişkilerin artık norm olarak kabul edildiğini belirtirken, bir katılımcı, *"Çevremde buna ciddi bakan sadece bir arkadaşımı gördüm... Muhtemelen çevremdeki insanlar buna ciddi bakmadığı için benim de görüşlerimi etkiliyordur"* (Erkek, 33) diyerek, çevresinin bu tür ilişkileri hafife aldığını ve bu durumun kendi algısını da şekillendirdiğini ifade ediyor. Bu, sosyal çevrenin algısının bireyin kendi ilişkilerine olan bakış açısını nasıl etkileyebileceğini göstermekte. Eğer çevre, bu tür ilişkileri ciddiye almıyorsa, birey de bu tür ilişkileri ciddiye almakta zorlanabilmekte, hatta bu durumdan rahatsızlık duyabilmektedir. Bu da bireylerin ilişkilerini topluma nasıl sunduklarını etkileyebilir, zira sosyal onay ihtiyacı, bireylerin davranışlarını büyük ölçüde şekillendirmektedir.

"Eskiden mesela Instagramdan tanışmak da güvensizlik veren kötü görülen bir şeydi ama şu an hiç kimse o şekilde görmüyor. Çevrim içi arkadaşlık uygulamaları da yavaş yavaş o seviyeye doğru ilerliyor." (Kadın, 19) Bu ifade ile, dijital platformlar aracılığıyla başlatılan ilişkilerin zaman içinde daha fazla kabul görmeye başladığını ve başlangıçta negatif algılanan bu tür ilişkilerin toplumsal normlar haline geldiğini ortaya koyduğunu yorumlayabilmekteyiz. Zamanla gelişen bu olumlu algı, bireylerin çevrim içi tanışma platformlarını kullanma konusunda daha özgür hissetmelerine ve bu ilişkileri daha kolay kabul etmelerine neden olabilmektedir.

Bir başka katılımcı, sosyal çevre ve aile arasındaki algı farklılıklarına dikkat çekiyor: *"Sosyal çevremde sanal ortamda başlayan ilişkiler oldukça normal karşılanıyor... Fakat ailemle ilgili aynı şeyi söyleyemeyeceğim, onlara bu uygulamayı kullandığımdan*

bahsetmem bile." (Erkek, 31) Bu ifade, sanal ilişkilerin sosyal çevrelerde giderek daha kabul edilebilir hale gelirken, ailelerin hala bu tür ilişkilere karşı daha geleneksel ve şüpheli bir yaklaşım sergilediğini gösteriyor. Bireyler, bu tür ilişkileri ailelerine açıklamakta zorlanabilmekte ve bu da ilişkilerin gelişiminde bir engel oluşturabilmektedir. Özellikle aile onayının eksikliği, bireylerin bu tür ilişkileri sürdürme konusundaki motivasyonlarını etkileyebilmektedir.

Bazı katılımcılar ise sanal ortamda başlayan ilişkilerini yalnızca anlayabilecek insanlara açıkladıklarını ifade ediyor: *"Sanal ortamda başlayan ilişkilerimi anlayabilecek insanlara söylüyordum. Fakat arkadaşlarım tarafından oluşturulan algıların ilişkilerimi zedelemesine izin vermem."* (Kadın, 30) Bu durumla, bireylerin çevrelerindeki olumsuz algılara rağmen ilişkilerini sürdürebildiklerini; algıların, ilişkiler üzerinde olumsuz etkiler yaratabilse de bireylerin bu etkileri minimize etmek için stratejiler geliştirebileceği anlaşılmaktadır.

Sanal ilişkilerle ilgili esprili bir yaklaşım sergileyen kullanıcılar da mevcut: *"... evleneceğim kişiyi bu platformdan bulmuş olsaydım insanlara söylemekte çekinirdim. Şey gibi Bumble sponsorluğunda evleniyoruz ve Tinder sponsorluğunda birbirimizi aldatacağız gibi"* (Erkek, 33). Bu ifade, sosyal çevrede hala var olan hafif aşağılayıcı algıların, bu tür ilişkilerin ciddiye alınmasını zorlaştırabileceğini gösteriyor. Yine de, bu tür yaklaşımlar zamanla değişebilmekte ve bu ilişkiler daha fazla kabul görmeye başlayabilmektedir.

Sanal ortamda başlayan ilişkilerin sosyal çevre tarafından nasıl algılandığı, bireylerin bu ilişkileri nasıl deneyimledikleri ve geliştirdikleri üzerinde önemli bir etkiye sahip olabilir. Sosyal çevrenin algısı, bireyin kendini ifade etme şekli, ilişkilere olan bakış açısı ve bu ilişkilerin sürdürülebilirliği gibi çeşitli faktörleri etkileyebilir. Bu nedenle, dijital platformların kullanımı arttıkça, bu tür ilişkilerin toplumdaki kabul düzeyinin daha da artması ve ilişkilerin gelişim süreçlerine daha az müdahale edilmesi beklenebilmektedir. Ancak, aile gibi daha geleneksel yapıların bu süreçte nasıl bir rol oynayacağı ve bireyler üzerindeki etkisinin nasıl evrileceği de dikkatle izlenmelidir.

3.2.4.2. Dijital İlişkilerin Sosyal Çevreye Tanıtımı

Dijital ilişkilerin sosyal çevreye tanıtımı, bireylerin bu ilişkileri nasıl deneyimlediklerini, çevrelerinin tepkilerini nasıl karşıladıklarını ve genel olarak toplumun bu yeni ilişki biçimlerine nasıl adapte olduğunu anlamak açısından önemlidir. Katılımcıların verdikleri yanıtlar, bu süreçlerin nasıl işlediğini ve çeşitli faktörlerin bu süreçleri nasıl etkilediğini açıkça ortaya koymaktadır.

"Sanal ortamdan tanıştığımızı açık bir şekilde söylüyorum. Sosyal medyanın çok yaygın olması nedeniyle bunu söylemekte zorlanmıyorum. Birçok arkadaşım da insanlarla bu şekilde tanıyor." (Kadın, 27) Bu alıntı, dijital ilişkilerin sosyal çevreye tanıtılmasının artık olağan hale geldiğini göstermektedir. Katılımcının ifadesi, sosyal medyanın yaygınlaşması ile birlikte dijital ortamda başlayan ilişkilerin normalleştirildiğini ve bireylerin bu ilişkileri sosyal çevrelerine tanıtırken herhangi bir çekince yaşamadığını belirtmektedir. Bu durum, özellikle genç kuşaklar arasında dijital ilişkilerin doğal bir süreç olarak kabul gördüğünü ve bu sürecin toplumsal normlara uyum sağladığını ortaya koymaktadır. Sosyal medya ve çevrim içi arkadaşlık uygulamaları, modern ilişkilerde yeni bir bağlam yaratmış, bireylerin bu platformlar üzerinden kurdukları ilişkileri sosyal çevrelerine tanıtma yöntemini daha kolay hale getirmiştir.

"İlişkinin dijital platformda başlaması ne benim için ne de çevremdekiler için bir problem veya farklılık teşkil etmiyor. Daha önce bahsettiğim gibi ben bu platformları yalnızca aracı olarak görüyorum ve ilişkilerin en hızlı şekilde gerçek hayata evrilmesini istiyorum. Bu durumda gerçek hayatta başlayan bir ilişki ile dijital platformda başlayan bir ilişkinin sosyal çevreme olumlu veya olumsuz bir etkisi olmuyor." (Erkek, 29)

Katılımcının ifadesi, dijital platformların sadece bir araç olarak görüldüğü ve bu platformlar üzerinden başlayan ilişkilerin, gerçek hayattaki ilişkilerden farklı olmadığına dair bir anlayışın mevcut olduğunu göstermektedir. Dijital ortamda başlayan ilişkilerin sosyal çevreye tanıtılmasında herhangi bir sorun yaşanmadığı, bu tür ilişkilerin toplumsal normlara entegre edildiği ve sosyal çevrede bu tür ilişkilerin kabul gördüğü anlaşılmaktadır. Bu, dijitalleşmenin ilişkiler üzerindeki etkilerini göstermekte ve

bireylerin bu tür ilişkileri sosyal çevrelerine tanıtırken herhangi bir endişe duymadığını vurgulamaktadır.

"Yakın arkadaşlarıma tüm çıplaklığıyla anlatıyordum fakat sosyal çevreme tanıtacağım bir ilişkim olmadı." (Kadın, 30) ifadesiyle, dijital ortamda başlayan ilişkilerin, bireylerin sosyal çevrelerine tanıtılmasında farklılıklar olabileceğini göstermektedir. Katılımcı, dijital ilişkileri tanıtırken yakın arkadaşlarına karşı daha açık olduğunu, ancak daha geniş sosyal çevresine bu tür ilişkileri tanıtma konusunda çekinceleri olduğunu ifade etmektedir. Bu, dijital ilişkilerin tanıtılmasında yakın ve geniş sosyal çevreler arasında farklı yaklaşımların benimsenebileceğini ortaya koymaktadır. Dijital ilişkilerin sosyal çevreye tanıtılmasında bireylerin güven duydukları çevrelere karşı daha açık olabildikleri, ancak daha geniş çevrelerde bu tanıtımın sınırlı kalabileceği görülmektedir.

"Ciddi bir ilişkiye dönen bir süreç yaşamadım ama ciddiye binseydi eğer çevremdeki insanlara uygulamadan tanıştığımı söylemezdim, gerçek hayatta tanıştım diye söylemeyi tercih edebilirdim." (Erkek, 33) Bu ifade, dijital ilişkilerin sosyal çevreye tanıtılmasında yaşanabilecek zorluklara işaret etmektedir. Katılımcı, dijital ortamda başlayan bir ilişkinin ciddiyete binmesi durumunda bu durumu çevresine açıkça ifade etmeyebileceğini, bunun yerine gerçek hayatta tanıştığını belirtmeyi tercih edebileceğini ifade etmektedir. Bu, dijital ilişkilerin hala bazı bireyler için tam anlamıyla normalleşmediğini ve bu tür ilişkilerin sosyal çevreye tanıtılmasında bazı bireylerin çekinceleri olabileceğini göstermektedir. Dijital ilişkilerin sosyal kabulü ve tanıtımı konusunda bireylerin farklı yaklaşımlar sergileyebileceği ve bu durumun dijitalleşmenin toplumsal normlar üzerindeki etkileriyle ilgili önemli bulgular sunduğu görülmektedir.

"Tanıtım süreci biraz gergin ama heyecan verici oluyor. Önce arkadaş buluşmalarında bir araya geldik ilerleyen süreçte iş ciddiye binince aile tanışmasına geçtik. İlk başta biraz çekingenlik ve merak oluyor ama zamanla herkes birbirini tanıyıp kaynaşıyor. Eşimle ilk tanışma buluşmasında, ailemin kafasında başlangıçta çok soru işareti vardı ama sonrasında onun nasıl biri olduğunu görüp rahatladılar." (Kadın, 29)

Dijital ortamda başlayan ilişkilerin sosyal çevreye tanıtılmasında yaşanabilecek duygusal süreçleri ve bu süreçlerin nasıl yönetildiğini ortaya koyulmaktadır. Katılımcı, dijital bir

ilişkinin tanıtım sürecinde başlangıçta çekingenlik ve merakın mevcut olduğunu, ancak zamanla bu sürecin olumlu bir şekilde evrildiğini belirtmektedir. Bu, dijital ilişkilerin sosyal çevreye tanıtılmasında ilk başta bazı zorluklar yaşanabileceğini, ancak bu sürecin doğru bir şekilde yönetilmesi durumunda olumlu sonuçlar doğurabileceğini göstermektedir. Katılımcının ifadesi, dijital ilişkilerin sosyal çevrede kabul görmesinde zamanla ve deneyimle gelen bir rahatlama sürecinin etkili olduğunu vurgulamaktadır.

"Sanal ortamda başlayan bir ilişkiyi gerçek hayatta tanıtmak, başlangıçta biraz zorlayıcı olabiliyor. Tanıtım sürecinde, genellikle ilişkimizi nasıl başladığını anlatmak yerine, karşımda duran kişinin ne kadar harika olduğunu vurgulamayı tercih ediyorum. Bu, sosyal çevremde daha kolay kabul görmesine yardımcı oluyor." (Erkek, 24)

Bu alıntı, dijital ilişkilerin sosyal çevreye tanıtılmasında izlenen stratejilerin nasıl farklılaşabileceğini göstermektedir. Katılımcı, dijital bir ilişkinin tanıtımında ilişkinin nasıl başladığına değil, partnerin kişisel özelliklerine odaklanmayı tercih ettiğini belirtmektedir. Bu, dijital ilişkilerin sosyal çevreye tanıtılmasında bireylerin stratejik yaklaşımlar benimsediğini ve bu stratejilerin sosyal kabulü artırmaya yönelik olduğunu ortaya koymaktadır. Dijital ilişkilerin sosyal çevrede kabul görmesi için bireylerin ilişki başlangıcından ziyade, ilişkinin niteliğine odaklandığı ve bu stratejinin, sosyal çevrede daha olumlu bir algı yaratmada etkili olduğu anlaşılmaktadır.

Bu değerlendirmeler, dijital ilişkilerin sosyal çevreye tanıtılmasında bireylerin yaşadığı deneyimlerin çeşitliliğini ve bu süreçlerin toplumsal normlar üzerindeki etkilerini anlamak için önemli ipuçları sunmaktadır. Katılımcıların ifadeleri, dijital ilişkilerin sosyal çevreye tanıtılmasında bireylerin farklı stratejiler izlediğini, bu süreçlerin toplumsal normlar ve sosyal kabul üzerindeki etkilerini ortaya koymaktadır. Dijitalleşmenin sosyal çevrelerde ilişkiler üzerindeki etkileri, ilişkilerin tanıtımında ve kabulünde zamanla ve deneyimle değişen bir sürecin mevcut olduğunu göstermektedir.

3.2.4.3. Sosyal Çevrenin Tepkileri ve İlişki Gelişimi

Yapılan derinlemesine görüşmelerde, katılımcıların dijital platformlardan tanıştıkları ilişkilere karşı sosyal çevrelerinden aldıkları tepkiler ve bu ilişkilerin gelişimi konusunda

çeşitli görüşler ortaya çıkmıştır. Katılımcılar, bu süreçlerde karşılaştıkları destek ya da baskıları, çevrelerinin tutumlarını ve bu tutumların kendi ilişkilerine olan etkilerini farklı şekillerde dile getirmiştir.

“Güvenlik açısından biraz endişe duysalar da normal karşılanan bir durum. Yetişkinler için çok tehlikeli olduğunu düşünmüyorum fakat daha genç insanlar için dikkat edilmesi gereken bir platform, kullanıcı yaş ortalamaları oldukça düşük.” (Kadın, 27) Bu ifadeden, sosyal çevrenin özellikle genç kullanıcılar için dijital platformlarda tanışmanın potansiyel tehlikelerine karşı temkinli bir yaklaşım sergilediği görülmektedir. Katılımcının belirttiği gibi, güvenlik endişeleri bu tür platformların kullanımını sınırlandırabilmektedir. Ancak, yetişkinler için bu endişeler daha az önemsenmekte ve normal karşılanmaktadır. Bu durum, dijital platformlarda ilişki kurmanın normalleştiğini ancak hâlâ bazı çekincelerin mevcut olduğunu göstermektedir. Güvenlik endişeleri, dijital ilişkilerin kabul görmesi için aşılması gereken önemli bir engel olarak karşımıza çıkmaktadır.

Benzer şekilde, başka bir katılımcı şu şekilde ifade etmektedir: *“Bazılarına korkutucu geliyor nasıl hiç tanımadığın bir insanla buluşun nasıl güveniyorsun gerçek bir ilişkiye dönüşmez diye. Ama genelde arkadaşlarım çok karışmıyor bu duruma sadece bazen çok kaptırmamı söylüyorlar kendimi.” (Kadın, 19)* Burada da güvenlik endişeleri ve dijital platformlarda tanışmanın güvenilirliği konusunda şüpheler dile getirilmektedir. Katılımcı, çevresindeki insanların bu konuda dikkatli olmalarını önerdiğini, ancak genel olarak bu duruma müdahale edilmediğini belirtmektedir. Bu da çevresel etkilerin, kişinin ilişki kurma ve bu ilişkiyi sürdürme sürecindeki rolünü vurgulamaktadır. Güvenlik endişeleri ve önyargılar, dijital platformlarda başlayan ilişkilerin sosyal çevrede nasıl algılandığı üzerinde önemli bir etkiye sahiptir.

“Eğer partnerimle henüz tanışmadılarsa ve sadece bahsi geçtiyse başlarda yorumda bulunurken biraz temkinli yaklaşıyorlar. İster istemez içlerinde bir ön yargı oluşuyor ve başlarda sizin yaşadığınız güvensizliği onlar da yaşıyor. Eğer benim gibi tanıştığınız ve flört ettiğiniz çoğu insanı sosyal çevrenize erkenden anlatıyorsanız, çevrenizin bu ilişkiyi ciddiye almama olasılığı bir hayli fazla

oluyor. Kendileri de tanışıp, iletişime geçene kadar gerçek bir ilişki olarak değerlendirmeyebiliyorlar.” (Erkek, 30)

Bu ifadede, dijital platformlarda başlayan ilişkilerin sosyal çevrede tam olarak kabul görmesi için bir süre gerektiği anlaşılmaktadır. Katılımcının belirttiği gibi, ilk aşamalarda çevrede bir güvensizlik ve önyargı mevcut olabilmekte ancak, ilişki ilerledikçe ve partner çevre tarafından tanındıkça, bu önyargılar yerini daha olumlu bir tutuma bırakabilmektedir. Bu, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarında kurulan ilişkilerin kabul görmesi için bir süreç gerektiğini ve bu süreçte çevrenin tutumunun önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

Başka bir katılımcı da benzer bir durumdan şu şekilde bahsetmiştir: *“Başlangıçta, bazı arkadaşlarım Bumble’da tanıştığım biriyle ciddi ilişki yaşadığımı duyduklarında biraz şüpheliydiler. Bu durumu pek ciddiye almayanlar da oldu. Ancak, ilişkimin ne kadar gerçek olduğunu gördüklerinde, bu ön yargılar yavaş yavaş kayboldu.” (Erkek, 24)*

Bu ifade, dijital platformlarda başlayan ilişkilerin ciddiye alınmasının zaman aldığını, ancak ilişkinin gelişimiyle birlikte bu önyargıların kırılabilirdiğini göstermektedir. Bu da, dijital ilişkilerin sosyal çevrede kabul görmesi sürecinin zorluklarını ve bu sürecin nasıl aşılabileceğini açıklamaktadır. İlk başta dijital ilişkilerin yüzeysel veya geçici olduğu düşünülebilmekte, ancak ilişkinin sağlam temellere dayanması bu algıyı değiştirebilmektedir.

“Çevremde çevrim içi arkadaşlık uygulamalarından evlenen insanlar da olduğu için, yadırganmıyorum.” (Erkek, 28) Bu katılımcının ifadesi, dijital platformlarda başlayan ilişkilerin çevresinde artık sıradanlaştığını ve yadırganmadığını göstermektedir. Bu durum, dijital ilişkilerin zamanla normalleştiğini ve toplumsal kabul gördüğünü işaret etmektedir. Özellikle çevresel faktörlerin, bireyin dijital ilişkiler konusundaki tutumunu olumlu yönde etkilediği anlaşılmaktadır. Çevrede bu tür ilişkilerin yaygınlaşması, bireylerin de bu tür ilişkileri daha rahat kabul etmelerini sağlamaktadır.

Benzer bir kabul süreci başka bir katılımcı tarafından da dile getirilmektedir: *“Olağan karşıılıyor. Çevremde çevrim içi arkadaşlık uygulamalarından evlenen insanlar da olduğu için, yadırganmıyorum.” (Erkek, 28)* Bu ifadeler, dijital platformlarda kurulan ilişkilerin

artık sosyal çevrede daha fazla kabul gördüğünü ve yadırganmadığını göstermektedir. Dijital ilişkiler, çevredeki diğer ilişkilerin evrimiyle birlikte normalleşmekte ve toplumsal kabul görmektedir. Bu da, dijital platformların sadece geçici ilişkiler için değil, şu an için daha az sayıda da olsa kalıcı ve ciddi ilişkiler için de bir araç olabileceği gerçeğini desteklemektedir.

“Arkadaşlarım genellikle dijital platformlardan tanıştığım ilişkilere normal bir şekilde tepki veriyor. Fakat ailem bu konuda oldukça tutucu, daha geleneksel yöntemlerle bir ilişki kurulmasından yanalar. Dolayısıyla onlara bahsetmiyorum bu durumdan.” (Erkek, 31) Dijital ilişkiler ve geleneksel ilişki kurma yöntemleri arasındaki çatışma görülmektedir. Özellikle aileler, dijital platformlarda başlayan ilişkileri hala kabul etmekte zorlanabilmekte ve bu durum bireylerin dijital ilişkilerini gizlemesine yol açabilmektedir. Bu durum, dijital ve geleneksel ilişki kurma yöntemleri arasındaki gerilimi ortaya koymaktadır. Geleneksel değerler ve modern dijital platformlar arasındaki bu çatışma, dijital ilişkilerin sosyal çevredeki kabulünü zorlaştıran bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

Başka bir katılımcı da benzer bir durumdan bahsetmektedir: *“Ailem, Bumble’da tanıştığımızı duyunca biraz şaşırdılar. Ancak, eşimle olan ilişkimizin nasıl ilerlediğini gördükçe, bu tür ilişkilerin de değerli olabileceğini anlamaya başladılar.” (Kadın, 29)*

Bu ifade, ailelerin ilk başta dijital platformlardan tanışılan ilişkilere karşı temkinli olabileceğini, ancak ilişkinin gelişimiyle birlikte bu tutumun değişebileceğini göstermektedir. İlişkinin ciddiyeti ve kalıcılığı, ailelerin dijital ilişkileri kabul etmesini sağlayabilmektedir. Bu da, dijital platformlardan başlayan ilişkilerin sadece bireyler için değil, aynı zamanda geniş aile çevresi için de kabul görmesi gereken bir süreç olduğunu ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, sosyal çevrenin dijital platformlarda başlayan ilişkilere verdiği tepkiler, güvenlik endişelerinden önyargılara, kabul sürecinden geleneksel değerlerle olan çatışmalara kadar geniş bir yelpazede değerlendirilebilmektedir. Bu tepkiler, ilişkilerin nasıl geliştiğini ve sosyal çevrede nasıl algılandığını önemli ölçüde etkileyebilmektedir. Dijital ilişkilerin toplumsal kabul görmesi sürecinde, bireylerin ve çevrelerinin bu tür platformlara olan tutumları büyük bir rol oynamaktadır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Günümüzde çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının kullanımı hızla artmış ve bu durum, bireylerin ilişki kurma ve sürdürme biçimlerinde köklü değişimlere yol açmıştır. Geleneksel yüz yüze etkileşimlerin yerini, dijital platformlar üzerinden kurulan ilişkiler alırken, bireyler arasındaki sosyal dinamikler de bu yeni iletişim biçimleriyle yeniden şekillenmiştir. Artık insanlar, çevrim içi ortamda kendi idealize edilmiş kimliklerini sunarak daha geniş bir sosyal çevreye ulaşma fırsatı bulmakta; ancak bu durum, ilişkilerin derinliği ve sürdürülebilirliği konusunda yeni zorlukları da beraberinde getirmektedir.

Bu araştırma, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının bireylerin benlik sunumu, ilişki dinamikleri ve sosyal etkileşimleri üzerindeki etkilerini detaylı bir şekilde inceleyerek önemli bulgular sunmuştur. Katılımcılarla yapılan görüşmeler, Bumble gibi platformların bireylerin sosyal yaşamlarını nasıl dönüştürdüğüne dair derinlemesine bir anlayış geliştirilmesine olanak tanımıştır. Bu platformlar, özellikle genç yetişkinler arasında giderek yaygınlaşmakta ve ilişkilerin başlangıç noktası olarak önemli bir rol oynamaktadır.

Araştırmanın demografik yapısı incelendiğinde, katılımcıların cinsiyet dağılımının dengeli olduğu, yarısının kadın, yarısının ise erkek bireylerden oluştuğu görülmektedir. Erkek katılımcılar, uygulamayı kullanım şekillerinde kadınlardan farklılaştıklarını belirtmiş; örneğin, ücret karşılığı premium üyelik alma davranışı sadece erkekler arasında gözlemlenmiştir. Ayrıca, erkekler daha az sayıda eşleşme sağladıklarını, eşleşme gerçekleştikten sonra ise bu süreci ilerletmek için daha fazla efor sarf ettiklerini dile getirmişlerdir. Kadın katılımcılar ise erkeklere kıyasla daha fazla rahatsız edici tavır ve söyleme maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmanın bulguları, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının bireylerin kendilerini sunma biçimleri üzerinde belirgin bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Katılımcılar, dijital ortamlarda kendilerini daha idealize edilmiş bir şekilde sunma eğiliminde olduklarını belirtmiştir. Bu eğilim, sosyal onay arayışının bir yansıması olarak değerlendirilebilir. Katılımcıların birçoğu, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarında oluşturdukları profillerde, gerçek hayattaki kimliklerinin yalnızca olumlu olarak gördükleri yönlerini öne çıkarma eğiliminde olduklarını ifade etmiştir. Özellikle sosyal

medyanın ortaya çıkışıyla birlikte, bireyler kendilerini istedikleri şekilde sunma ve arzu ettikleri özelliklerini daha da idealize etme fırsatı bulmuşlardır. Bu platformlar, bireylerin gerçek kimliklerini değişime uğratarak, kendilerini daha üstün bir versiyonla temsil etmelerine olanak tanımaktadır. Katılımcılar, çevrim içi platformlarda oluşturdukları bu kimliklerin aslında yeni bir benlik oluşturma amacı taşımadığını belirtmiş olsalar da, kendilerini sunuş biçimleri sorulduğunda, genellikle idealize edilmiş bir kimlik yaratma sürecine uygun davrandıklarını göstermektedirler. Bu durum, bireylerin çevrim içi platformlarda idealize ettikleri yönlerini vurgularken, gerçek kimliklerinden ayrışabilen ve sosyal medyanın etkisiyle şekillenen yeni dijital kimlikler oluşturduklarının bir göstergesidir.

Bu bağlamda, araştırma bulguları Goffman'ın dramaturjik yaklaşımı ile de uyum göstermektedir. Goffman'a göre bireyler, sosyal etkileşimlerinde bir sahnede performans sergileyen aktörler gibi davranır ve belirli bir izleyici kitlesi için belirli bir kimlik sunarlar. Katılımcıların çevrim içi platformlardaki benlik sunumları, Goffman'ın bireylerin sosyal çevrelerinde kendilerini farklı şekillerde sunma eğilimlerine dair görüşlerini desteklemektedir. Dijital platformlar, bireylere sosyal rolleri çerçevesinde idealize edilmiş bir kimlik sergileme fırsatı sunarak, toplumsal süreçlerdeki kimlik ve performans ilişkisini dönüştürmektedir.

İlişki dinamikleri açısından, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının bireylerin ilişki kurma biçimlerini köklü bir dönüşüme uğrattığı görülmüştür. Katılımcılar, bu uygulamalar aracılığıyla yeni insanlarla tanışmanın kolaylaştığını, ancak bu ilişkilerin derinleşmesi ve uzun vadeli hale gelmesi konusunda zorluklar yaşandığını dile getirmiştir. Bu durum, dijital platformların sunduğu geniş seçeneklerin, bireylerin ilişkilerde kararsızlık yaşamalarına ve seçim yapmakta zorlanmasına neden olabileceğini göstermektedir. Ayrıca, çevrim içi tanışma süreçlerinde sıklıkla karşılaşılan bir diğer sorun da güven eksikliğidir; bireyler, dijital ortamda tanıştıkları kişilerin gerçek niyetleri ve kimlikleri konusunda şüphe duyabilmekte, bu da ilişkilerin samimiyetten uzaklaşarak yüzeysel ve yapay bir hale gelmesine yol açmaktadır. Katılımcılar, bu tür uygulamaların ilişki kurmayı daha çok bir "insan pazarı"na dönüştürdüğünü, duyguların azaldığını ve tanışma sürecinin mekanikleştiğini ifade etmişlerdir. Çevrim içi arkadaşlık uygulamaları,

bireylerin yeni insanlarla kolayca tanışmalarını sağlasa da, bu süreçlerin derin ve anlamlı ilişkiler kurma potansiyelini zayıflattığı görülmektedir.

Araştırmanın bulguları, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının bireylerin ilişki kurma sürecine sunduğu bazı avantajları da ortaya koymaktadır. Katılımcıların bir kısmı, bu uygulamalar sayesinde kendilerini daha rahat hissettiklerini ve tanışma sürecini daha az stresli bulduklarını ifade etmiştir. Özellikle, sosyal kaygı veya utangaçlık gibi durumlarla mücadele eden bireyler için, çevrim içi platformlar, yüz yüze etkileşimlerin getirdiği baskılardan uzaklaşarak, daha özgür ve rahat bir şekilde kendilerini ifade edebildikleri bir ortam sağlamaktadır. Ayrıca, bu uygulamalar, bireylerin gerçek hayatta karşılaşamayacakları veya iletişime geçmeye cesaret edemeyecekleri insanlarla tanışma fırsatı sunarak, sosyal çevrelerini genişletmelerine olanak tanımaktadır. Katılımcıların bazıları, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının sunduğu geniş seçenek havuzunu, potansiyel partnerlerle daha çeşitli ve kapsamlı bir etkileşim kurabilmek açısından faydalı bulmuşlardır. Bu durum, bireylerin kendilerine en uygun partneri bulma şansını artırırken, aynı zamanda sosyal sınırları aşarak, farklı kültürlerden, farklı zevklere sahip insanlarla tanışma olasılığını da artırmaktadır.

Araştırmanın sonuçları, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının sosyal çevrelerin algısı üzerinde de etkili olduğunu göstermektedir. Katılımcılar arasında, bu uygulamalar üzerinden tanıştıkları kişileri sosyal çevrelerine anlatma konusunda iki farklı tutum sergilendiği gözlemlenmiştir. Bir grup katılımcı, çevrim içi tanıştıkları kişileri arkadaşlarına açık bir şekilde anlatırken, bu durumu oldukça normal ve kabul edilebilir bulduklarını ifade etmiştir. Bu kişiler, çevrim içi tanışmaların artık günümüzde yaygın bir yöntem olduğunu ve arkadaş çevrelerinde bu konuda herhangi bir olumsuz yargı ile karşılaşmadıklarını belirtmiştir. Ancak, katılımcıların bir kısmı ailelerine bu durumu anlatma konusunda daha çekingen davrandıklarını belirtmişlerdir. Özellikle daha geleneksel değerlere sahip ailelerde, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının hala şüpheyile karşılandığı görülmüştür.

Bunun yanı sıra, bazı katılımcılar, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarına karşı hala olumsuz bir bakış açısının sürdüğünü, bu uygulamalar üzerinden kurulan ilişkilerin gerçek ve samimi olmadığına dair bir algının varlığını dile getirmiştir. Ancak zamanla,

bu algının değişmeye başladığını ve çevrelerinde bu değişimi deneyimlediklerini ifade etmişlerdir. Özellikle çevrim içi platformlarda kurulan ilişkilerin gerçek hayatta başarılı bir şekilde devam etmesi, bu uygulamalara olan bakış açısını olumlu yönde etkilemiş ve daha fazla kabul görmelerine zemin hazırlamıştır. Bu süreç, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının toplumsal normlar içerisindeki yerinin zamanla daha da güçlendiğini ve geleneksel ilişki kurma biçimlerine bir alternatif olarak kabul edilmeye başlandığını ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının modern sosyal yaşam üzerindeki etkileri çok yönlü ve karmaşıktır. Bu uygulamalar, bireylerin kendilerini sunma biçimlerini, ilişki kurma süreçlerini ve sosyal etkileşimlerinin doğasını dönüştürmektedir. Ancak, bu dönüşüm hem olumlu hem de olumsuz yönleri içermekte, bireylerin sosyal kimlikleri ve ilişkileri üzerinde derin etkiler yaratmaktadır. Araştırmanın bulguları, çevrim içi ve gerçek hayattaki kimlikler arasındaki değişimin, çevrim içi platformlarda kendilerini daha idealize edilmiş bir şekilde sunma eğiliminin bireylerin sosyal yaşamlarında önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır.

Bu bağlamda, gelecekte yapılacak araştırmaların, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının sosyal kimlikler üzerindeki uzun vadeli etkilerini ve bu uygulamaların bireylerin ilişkilerinin sürdürülebilirliği üzerindeki rolünü daha derinlemesine incelemesi gerektiği sonucuna varılabilir. Bu çalışma, çevrim içi arkadaşlık uygulamalarının modern sosyal yaşam üzerindeki karmaşık etkilerini anlamak için önemli bir adım niteliğindedir.

Kaynakça

- Adorno, T. W., & Rabinbach, A. G. (1975). Culture Industry Reconsidered. *New German Critique*, 6, 12-19.
- Audience, G. (2022, Şubat 11). *Aşk'ı dijitalde aradık*. [www.gemius.com.tr: https://www.gemius.com.tr/974/ask-dijitalde-aradk.html](https://www.gemius.com.tr/974/ask-dijitalde-aradk.html) adresinden alındı
- Bakıroğlu, C. T. (2013). Sosyalleşme ve Kimlik İnşası Ekseninde Sosyal Paylaşım Ağları. *XV. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri* (s. 1047-1054). Antalya: Akademik Bilişim.
- Baudrillard, J. (1997). *Tüketim Toplumu*. (H. Deliçaylı, & F. Keskin, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Baudrillard, J. (2014). *Simülakrlar ve Simülasyon*. Ankara: Doğu-Batı Yayınları.
- Bauman, Z. (1999). *Küreselleşme: Toplumsal Sonuçları*. (A. Yılmaz, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Bauman, Z. (2012). *Akışkan Aşk/İnsan İlişkilerinin Kırılganlığına Dair*. (I. Ergüden, Çev.) İstanbul: Versus Kitap.
- Birnholtz, J., Fitzpatrick, C., Handel, M., & Brubaker, J. R. (2014). Identity, Identification and Identifiability: The Language of Self-Presentation on a Location-Based Mobile Dating App . *Social Networks and Input and Interaction*, 3-12.
- Bogle, K. A. (2015). *Takılma Kültürü: Kampüste Seks Flört ve İlişkiler*. İstanbul: Güldünya.
- Bourdieu, P. (1986). The Forms of Capital. J. Richardson (Dü.) içinde, *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education* (R. Nice, Çev., s. 241-258). New York: Greenwood.
- Brewer, M. B. (2001). The Many Faces of Social Identity: Implications for Political Psychology. *Political Psychology*, 22(1), 115-125.

- Bullingham, L., & Vasconcelos, A. C. (2013). The presentation of self in the online world': Goffman and the study of online identities. *Journal of Information Science*(39 (1)), 101-112. doi:10.1177/0165551512470051
- Butkowski, C., Dixon, T., & Weeks, K. (2019). Body Surveillance on Instagram: Examining the Role of Selfie Feedback Investment in Young Adult Women's Body Image Concerns. *Sex Roles*, 81(1), 1-13.
- Christensen, M. A. (2018). Tindersluts" & "Tinderellas:" Examining Young Women's Construction and Negotiation of Modern Sexual Scripts within a Digital Hookup Culture. *Dissertations and Theses*.
- Cooley, C. H. (1922). The Social Self. The Meaning of I. *Human Nature and the Social Order*. içinde New York: Charles Scribner's Sons.
- David, G., & Cambre, C. (2016). Screened Intimacies: Tinder and the Swipe Logic. *Social Media + Society*, 2(2).
- Delibaş, K., & Görkey, S. (2009). Bu Bilgiyi Mutlaka Tüm Sevdiklerinizle Paylaşın: Risk, Korku Ve Belirsizliklerin İnternette Dışa Vurumu. *Sosyoloji Derneği, VI. Ulusal Sosyoloji Kongresi*, (s. 357-376). Aydın.
- Denizet-Lewis, B. (2004). Friends, friends with benefits and the benefits of the local mall. *New York Times Magazine*, 1-9.
- Dijck, J. V. (2013). Facebook and the Engineering of Connectivity: A Multi-Layered Approach to Social Media Platforms. *Convergence The International Journal of Research into New Media Technologies*, 19(2), 141-155.
- Ellison, N. B. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), 210-230.
- Ellison, N., Heino, R., & Gibbs, J. (2006). Managing Impressions Online: Self-Presentation Processes in the Online Dating Environment. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 415-441.

- Fadiman, J., & Frager, R. (1998). *Personality and Personal Growth (4th ed.)*. United States: Longman.
- Feist, J., & Feist, G. J. (2009). *Theories of Personality*. Boston: McGraw-Hill.
- Giddens, A. (1994). *Mahremiyetin Dönüşümü*. (İ. Şahin, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Goffman, E. (2004). *Günlük Yaşamda Benliğin Sunumu*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Goodwin, R. (2009). *Changing Relations: Achieving Intimacy in a Time of Social Transition*. Cambridge University Press.
- Guadagno, R. E., Okdie, B. M., & Kruse, S. A. (2012). Dating deception: Gender, online dating, and exaggerated self-presentation. *Computers in Human Behavior*, 28(2), 642-647.
- Gürçay, A. (2019). History of Online Dating in Turkey: The Case of Gabile.com. A. Gürçay, & E. Saka (Dü.) içinde, *Yeni Medya Çalışmaları V: Türkiye İnternet Tarihi* (s. 437-448). İstanbul: Alternatif Bilişim Derneği.
- Güz, H., & Şahin, G. (2018). Sosyal Medya İletişiminin Yeni Aracı Olarak Bedenler ve Benliklerin Dramaturjik Bir Analizi. *International Journal of Social Science*, 1(2), 235-254.
- Heino, R., Ellison, N. B., & Gibbs, J. L. (2010). Relationshopping: Investigating the Market Metaphor in Online Dating. *Journal of Social and Personal Relationships*, 27(4), 427-447.
- Hogg, M. A., & Vaughan, G. V. (2014). *Sosyal Psikoloji (7. b.)*. (İ. Yıldız, & A. Gelmez, Çev.) Ankara: Ütopya.
- Horkheimer, M., & Adorno, T. W. (1995). *Aydınlanmanın Diyalektiği Felsefi Fragmanlar I*. (O. Özügül, Çev.) İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Kalinowski, C., & Matei, S. A. (2011). Goffman Meets Online Dating: Exploring the "Virtually" Socially Produced Self. *Journal of Social*, 16, 6-20.

- Kim, J. L., Sorsoli, C. L., Collins, K., Zylbergold, B. A., Schooler, D., & Tolman, D. L. (2007). From Sex to Sexuality: Exposing the Heterosexual Script on Primetime Network Television. *The Journal of Sex Research*, 44(2), 145-157.
- Krämer, N. C., & Winter, S. (2008). Impression Management 2.0: The Relationship of Self-Esteem, Extraversion, Self-Efficacy, and Self-Presentation Within Social Networking Sites. *Journal of Media Psychology Theories Methods and Applications*, 20(3), 106-116.
- Kristy, A., Krisdinanto, N., & Akhsaniyah, A. (2023). Two Face Personality in Identity Falsification and Catfishing Behavior on Online Dating Tinder. *Communicatus Jurnal Ilmu komunikasi*, 1-20.
- Lee, J. (2019). Mediated Superficiality and Misogyny Through Cool on Tinder. *Social Media + Society*, 5(3), 1-11.
- Lee, S. (2016, Şubat 14). The History of Online Dating From 1695 to Now. The Huffington Post. Şubat 2024 tarihinde http://www.huffingtonpost.com/susie-lee/timeline-online-dating-fr_b_9228040.html adresinden alındı
- LeFebvre, L. E. (2017). Swiping me off my feet: Explicating relationship initiation on Tinder. *Journal of Social and Personal Relationships*, 35(9), 1-25.
- Lopes, M., & Vogel, C. (2017). Women's perspective on using Tinder: a user study of gender dynamics in a mobile device application. *SIGDOC '17*. Canada.
- Manning, J. (2014). Construction of Values in Online and Offline Dating Discourses: Comparing Presentational and Articulated Rhetorics of Relationship Seeking. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 19(3), 309-324.
- McGloin, R., & Denes, A. (2016). Too hot to trust: Examining the relationship between attractiveness, trustworthiness, and desire to date in online dating. *New media and society*, 20(3), 1-18.
- McLeod, S. (2023). *Carl Rogers Humanistic Theory And Contribution To Psychology*. <https://www.simplypsychology.org/carl-rogers.html> adresinden alındı

- Mead, G. H. (2017). *Zihin, Benlik ve Toplum*. (Y. Erdem, Çev.) Ankara: Heretik Yayınları.
- Miles, S. (2017). Sex in the digital city: Location-based dating apps and queer urban life. *Gender, Place & Culture*, 24(11), 1595–1610.
- Morva, O. (2016). Ben, Kendim ve Dijital Benliğim: Dijital İletişim Çağında Benlik Kavramsallaştırması Üzerine. N. Timisi (Dü.) içinde, *Dijital- Kavramlar, Olanaklar, Deneyimler* (s. 41-63). İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- Most popular dating apps worldwide in 2023, by downloads(in millions)*. (2024).
www.statista.com: <https://www.statista.com/statistics/1359417/most-downloaded-dating-apps-worldwide/> adresinden alındı
- Narin, B. (2018). A Netnography Study About Wapa as a Mobile Dating Application. *Moment Journal*, 5(2), 343-367.
- Newett, L., Churchill, B., & Robards, B. (2018). Forming connections in the digital era: Tinder, a new tool in young Australian intimate life. *Journal of Sociology*, 54(3), 346-361.
- Özdemir, N. G. (2006). *Sanal Topluluklarda İzlenimi Yönetme*. Yüksek Lisans Tezi: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım.
- Özdemir, Z. (2015). Sosyal Medyada Kimlik İnşasında Yeni Akım: Özçekim Kullanımı. *Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 112-131.
- Özel, A. P., & Sert, N. Y. (2014). Dijital Halkla İlişkiler Aracı Olarak Kurumsal Bloglar: Türkiye'nin En Büyük 500 Şirketi Üzerine Bir Araştırma. *Global Media Journal*, 5(9), 303-321.
- Parker, K. (2005). An Examination of Courtship and Dating from 1900 through the 1950s. *Otterbein College Humanities Journal*, 44-52.
- Payne, K. (2017). eHarmony Harvard Business Case. *Oklahoma State University*.
<https://shareok.org/handle/11244/317249> adresinden alındı

- Peter, J., & Valkenburg, P. M. (2007). Who looks for casual dates on the Internet? A test of the compensation and the recreation hypothesis. *New Media & Society*, 9(3), 455-474.
- Ranzini, G., & Lutz, C. (2017). Love at First Swipe? Explaining Tinder Self-Presentation and Motives. *Mobile Media & Communication*, 5(1), 80-101.
- Rapier, G. (2018, Ekim 12). Online dating could be worth \$12 billion — and it's all thanks to Tinder, analyst says. <https://markets.businessinsider.com/news/stocks/match-group-stock-price-online-dating-could-be-worth-12-billion-tinder-2018-10-1027612979> adresinden alındı
- Reed, L. A., Tolman, R., & Ward, L. M. (2017). Gender matters: Experiences and consequences of digital dating abuse victimization in adolescent dating relationships. *Journal of Adolescence*, 59(1), 79-89.
- Ritzer, G. (2012). *Modern Sosyoloji Kuramları*. (H. Hülür, Çev.) Ankara: De Ki Yayınları.
- Rogers, C. (1957). The necessary and sufficient conditions of therapeutic change. *Journal of Consulting Psychology*(21(2)), 95–103.
- Rose, J., Mackey-Kallis, S., Shyles, L., Barry, K., Biagini, D., Hart, C., & Jack, L. (2012). Face it: The Impact of Gender on Social Media Images. *Communication Quarterly*, 60(5), 288-607.
- Rousseau, N. (2002). Charles Horton Cooley: Concept of the Looking Glass Self. *Self, Symbols & Society*. içinde Rowman & Littlefield.
- Schwartz, P., & Velotta, N. (2018). Online Dating: Changing Intimacy One Swipe at a Time? J. V. Hook, S. M. McHale, & V. King (Dü) içinde, *Families and Technologies* (s. 57-88). Springer Science and Business Media LLC.
- Sedgewick, J. R., Flath, M. E., & Elias, L. J. (2017). Presenting Your Best Self(ie): The Influence of Gender on Vertical Orientation of Selfies on Tinder. *Frontiers in Psychology*, 8, 1-6.

- Silva, A. d. (2006). From cyber to hybrid: mobile technologies as interfaces of hybrid spaces. *Space & Culture*, 9(3), 261–278.
- Sözen, E. (1991). Sosyal Kimlik Kavramının Sosyolojik ve Sosyal Psikolojik Bir İncelemesi. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Konferansları Dergisi*, 93-108.
- Strubel, J., & Petrie, T. A. (2017). Love me Tinder: Body image and psychosocial functioning among men and women. *Body Image*, 21, 34-38.
- Strugo, J., & Muise, A. (2019). Swiping for the right reasons: Approach and avoidance goals are associated with actual and perceived dating success on Tinder. *The Canadian journal of human sexuality*, 28(2), 1-12.
- Sumter, S. R., Vandenbosch, L., & Ligtenberg, L. (2016). Love me Tinder: Untangling emerging adults' motivations for using the dating application Tinder. *Telematics and Informatics*, 34(1), 67-78.
- Tajfel, H., Billig, M. G., Bundy, R. P., & Flament, C. (1971). Social categorization and intergroup behaviour. *European Journal Of Social Psychology*, 1(2), 149-178.
- Tanrıöver, H. U., & Sunam, A. (2017). Türkiye’deki Çevrim içi Evlilik Siteleri: Medyanın Benlik Sunumuna Etkisinin Toplumsal Cinsiyet Odaklı Bir Analizi. *Galatasaray Üniversitesi İletişim Dergisi*(26), 9-38.
- Thomas, A. (2019). Online Dating Services Market. London. <https://www.alliedmarketresearch.com/online-dating-services-market> adresinden alındı
- Türk Dil Kurumu. (tarih yok). <https://sozluk.gov.tr/>. Aralık 2024 tarihinde alındı
- Uzun, K., & Aydın, C. H. (2012). Kullanıcı Profiline ve Bireylerarası İlişkilerin Gerçek Yaşamla Karşılaştırılması: Second Life Örneği. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF*, 7(2), 263-290.

Vries, D. A. (2016). Meeting expectations: The effects of expectations on self-esteem following the construction of a dating profile. *Computers in Human Behavior*, 62, 44-50.

